

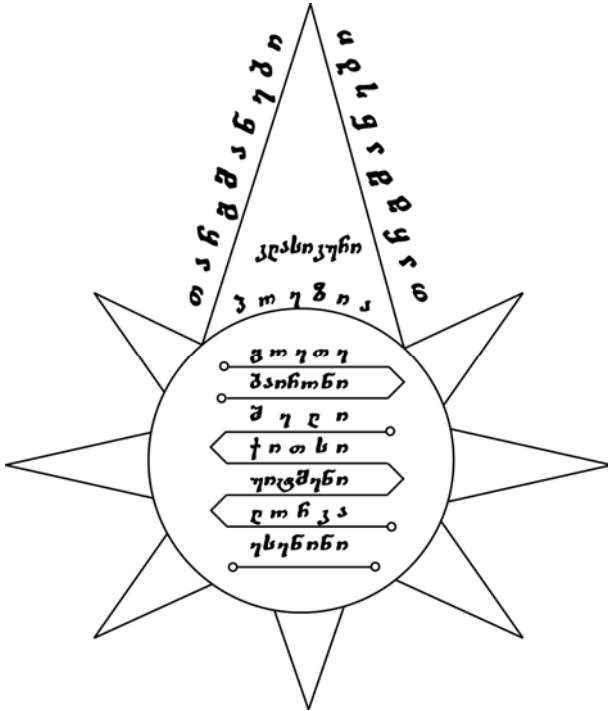
ღონა კოდია - ღონე • დავით გაბუნია

თ ა რ გ მ ა ნ ე ბ ი
კ ლ ა ს ი კური
გ რ ა მ ა ტ ი კ ა
ს ა ი ს ტ რ ა ჯ ი

- გოგოვ
- ბაბონი
- შედი
- ქითხი
- უატმენი
- დორკა
- ვსენანი

ღონა კოჩი – *სიმბ* ● დავით გაბუნია

გამომცემლობა „უნივერსალი“
თბილისი 2017

© დ. ნარმანია, დ. გაბუნია, 2017

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“, 2017

თბილისი, 0179, ი. ჯავახიშვილის გამზ. 19, ☎: 2 22 36 09, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal@internet.ge; universal505@ymail.com

ISBN 978-9941-22-821-6

მთარგმნელობითი საქმიანობით დიდი ხანია დავინტერესდით. განსაკუთრებით გაგვიტაცა და მიგვიმიღა მსოფლიო კლასიკურმა პოეზიამ.

წლების განმავლობაში რუდუნებით ვიმუშავებთ ბრწყინვალე შემოქმედთა – გოეთეს, ბაირონის, შელის, ქიტოსის, უიგმენის, ლორკას და ესენინის პოეტურ შედევრებზე.

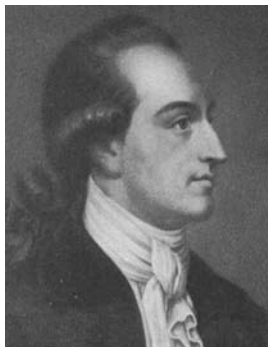
სამწუხაროდ, რაც აფხაზეთში ცხოვრებისას ვიღვაწეთ, ამ რეგიონში 1992-1993 წლების მუხანათური ომის დროს, სხვა ლიგერაგურულ ხელნაწერებთან ერთად განადგურდა.

დევნილობის ხანგრძლივ პერიოდში, თავიდან საქართველოს სხვადასხვა ქალაქებში, და, შემდეგ, მოსკოვში დროებით დამკვიდრებისას, სხვა სახის ლიგერაგურულ საქმიანობასთან ერთად, ამ მიმართულებითაც განვაგრძეთ მუშაობა; ვიბეჭდებოდით ადგილობრივ ქართულ გამოცემაში. სამშობლოში დაბრუნების მერე – სხვადასხვა ჟურნალ-გაზეთებში.

წლები მიიწურა, კვლავ დევნილის სტატუსით დავუბრუნდით სამშობლოს. მთარგმნელობითი მუშაობა არ შეგვიწყვევია, რაც შეუძელით, წიგნად გამოვეცით და დიდი მოკრძალებით ვთავაზობთ მკითხველებს.

ფეოქსი-ორიჯ

**იოჰან ვოლგარის
გოეთე**

შეჩერდი, ღროო!!!

უდიდესი გერმანელი პოეტი იოჰან ვოლფგანგ გოეთე იყო უნივერსალური პიროვნება, თავის ღროის დიდი მოაზროვნე, რითაც ამაყობს კაცობრიობა. მისი ცხოვრება დაკავშირებულია ომის ქუხილთან და რევოლუციურ მოვლენებთან.

გოეთე დაიბადა 1749 წლის 23 აგვისტოს ფრანკფურტში. პოეტის მამა მუშაობდა იმპერიის მრჩევლად. ის ვერ მოესწრო შვილის წარმატებებს, ვერც ლაიფციგის უნივერსიტეტის დამთავრებას და ვერც დისერტაციის დაცვას.

პოეტს ადრეული წლებიდან უყვარდა და, პატივს სცემდა უბრალო ხალხს, მათს თავგამოდებულ შრომას. ამგვარი დამოკიდებულება მშრომელი ხალხის მიმართ ზრდიდა მის ლაინტერესებას ცხოვრებისადმი. ყველაზე მეტად ამფოთებდა, როცა მას მიიჩნევდნენ არსებული წყობილების მეგობრად.

გოეთე შილერთან ერთად მოძრაობა „ქარიშხლისა და შეგვეის“ აქტიური მონაწილე იყო. ის იტალიაში ყოფნისას ნაკლებად წერდა ლირიკულ ლექსებს. მან გაიცნო და დაუახლოვდა ქრისტიან ვულფს, რომელიც 1806 წელს მისი მეუღლე გახდა. რაც შეეხება მის გენიალურ ლექსებს – „რომაული ელეგიები“, დაიწერა მხოლოდ გერმანიაში დაბრუნების შემდეგ.

1809 წელს ის შეუდგა მუშაობას ავგობიოგრაფიულ შრომაზე - „ჩემი ცხოვრებიდან. პოეზია და სიმართლე“. ამ წიგნის პირველი ნაწილი დაამთავრა 1811 წლის ოქტომბერში, როცა ნაპოლეონის ვარსკვლავი ჯერ კიდევ ბრწყინავდა ევროპის ისტორიულ ცის ფონზე. მეორე ნაწილი დაასრულა 1812 წელს. ხოლო მესამე კი, ავგობიოგრაფიისა დაემთხვა ნაპოლეონის სრულ განადგურებას ვაგერლოოსთან. გოეთეს ეკუთვნის „დასავლეთ-აღმოსავლეთის დივანი“, რომელიც ითვლება დიდ მოვლენად მის შემოქმედებაში.

გოეთემ მთელი ენერგიით დაიწყო მუშაობა „ფაუსტზე“, რასაც მოჰყვა ბრწყინვალე შედეგები. მასში აისახა უიქრი კაცობრიობის ნათელ მომავალზე. 1831 წლის 22 ივნისს პოეტმა დაამთავრა „ფაუსტი“. მის გამოჩენას დიდი წარმატება ხვდა მკითხველ საზოგადოებაში.

ამ გრაგდიის დამთავრების შემდეგ მან განაცხადა: მწერალი, მხატვარი, კომპოზიტორი, ჩვეულებრივ, კვდება, როცა თავის ამოცანას გადაწყვეტს, რათა მან აღვლილი დაუთმოს შემდგომ თაობებს.

სიცოცხლის მიწურულს ვაიმარელი ბრძენი თავის საყვარელ ციხე-კოშკზე ავიდა; იქიდან ცრემლიანი თვალებით გადმოჰყურებდა ბავშვობისა და ყრმობის სათაყვანო ადგილებს და წამოიძახა: „მეჩერდი, დროო!“

ამ სიტყვებით შთაგონებულმა გოეთეს მიუძღვნა შემდეგი ლექსი:

რამ აგაცრემლა ღვთაებრივი ჩანგის მსახური,
როცა უძველეს და სანუკვარ კოშკზე ახვედი,

და ერთხელ კიდევ, ერთხელ კიდევ მონახულე,
ო, შენი ყრმობის საოცარი გაღმოსახელი!..

რამ აგაგინა, ო, რა ძალამ, ბრძენო, ამგვარად,
როცა კოშკიდან გასცქეროდი

ყრმობის მინდორ-ველს?!

ვერ შეაჩერე შეძახილით ღროის ქანქარა

და მთელ სამყაროს

ქუღმობილი დაემშვიდობე!..

1832 წლის 16 მარგს გოეთე ქალაქგარეთ
სეირნობისას გაცივდა. სიკვდილის შემოგვევა
იყო მეტად უღმობელი. პოეგს ხმა ჩაუწყდა.
მხოლოდ საჩვენებელი თითით მიანიშნებდა
რადაცას. 22 მარგს ის გარდაიცვალა. 26 მარგს
დიდი პოეგის ნეშტი მიაბარეს მიწას ჰერცოგთა
სასაფლაოზე, შილერის გვერდით.

უდიდესს გერმანელ პოეგს – „რომაული
ელეგიების“, „აღმოსავლური დივანის“ და „ფა-
უსტის“ ავტორს საპატიო ადგილი უჭირავს
მსოფლიოს პოეგურ სამყაროში.

კლასიკური პოეზია: თანგშანები

გოეთე თავისი ღრმა და მრავალფეროვანი შემოქმედებით ამაყად ღვას: ჰომეროსის, რუსთაველის, დანტე ალიგიერის, შექსპირის და ბაირონის გვერდით.

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, connected strokes.

ღეღას

არც მისაღმება, არც წერილი, ძვირფასო ღეღა,
არ მიგიღია შენ შეილისგან

დიდი ხანია!

ნუ მიეცემა იჭვს, ღამეებს ნუ ათეგ თეთრად,
ღა არც იფიქრო, შენთან
ყოფნა არ უხარია!

ის ღეღას, როგორც კლდე, გრანიტისგან
ნაგები მტკიცედ,

არ იძვრის სულაც, თუმცა

ტალღები ღელავენ ირგვლივ,

ხან მოალერსე, ხან განგაშით იკლებენ სივრცეს,
ხან მოგუგუნე ჟამის ქარებს

აწყდება იგი!..

ის შენგან, ღეღა, ვერასოდეს წასვლას
ვერ შესძლებს,

თუმცა ეს ცხოვრება

ღაუმცხრალი ზღვაა ვეება,

ო, იგი მღერის, უსიმღეროდ ვერაფრით

ვერ სძლებს
და სხივთა ჩქერში ღელვა
უჩანს ბედნიერებად!..
იგი იღვრება, უჩვეულო ფერებით სავსე,
და აღარ უნდა, უფერულად
მზეს რომ უცქიროს!
თუმც მავ თვალების უსაღზვრობას
გრძნობებით ავსებ
და შენ ხარ მისთვის სიყვარული
ღრმა და უძირო!..

ულამაგესი ღამე

გტოვებ სახურავს ისევე ჩემი პატარა სახლის,

ტყე კვლავ მიღვიძებს სურვილს

მე იმ მუხნარის ნახვის!

და სიშორიდან მთვარე მოარღვევს

სივრცეს მხრებით

და სურნელებით მთვრალი

ქარის ირხევა ფრთები...

მე ვსვამ სიგრილეს უხვად ნახევრად

მკრთალი ღამის,

ის სულის ხავერდს მიცვლის,

დგება დუმილის წამი...

ეს ერთი ღამე, ალბათ, ათას სხვა ღამეს შეცვლის,

ვსუნთქავ სილურჯეს ხარბად

და სილამაზეს ვერწყმი!..

მარტი

ჯერ კიდევ უხვად ჩამოდის თოვლი,
არ ჩანს ის ჭამი, რომელსაც ვეტრფით!
რომ ყვავილების ფერადმა თრთოლვამ,
რომ ყვავილების ფერადმა თრთოლვამ
ბედნიერება
გვაჩუქოს მეტი!..
იმ ელვარებას, იენისს რომ ახლავს,
სიამოვნება მოაქვს ულვეი!
ერთი, ან ორი მერცხალის ნახვა,
ერთი, ან ორი მერცხალის ნახვა
არ ნიშნავს მოსვლას
კვლავ გაზაფხულის.
გავცქერ სიამით დღეს ნეტარების,
როცა გვეწვევა თამაშით ფერთა...
კვლავ წამიერად მოვა ზაფხული,
კვლავ წამიერად მოვა ზაფხული,
და ჩვენ ვიქნებით,
ძვირფასო, ერთად!..

ღამისფილანია

გიცქერი ჩუმი და დუმილს ვირჩევ,
კვლავ ბაგეები გიხმობენ ლოცვით!..
გამოთხოვება მე ტკივილს მიჩენს
და შენ მშორდები,
ძვირფასო, კოცნით!

ო, რა ვეება მაწვეება სევდა,
ფეთქავს სიღრმეში ცეცხლი ტრფილის!
უიმელობა შემიტევს მეღვრად,
როცა მშორდები
თვალცრემლიანი!..

იყო ღრო ჩვენი უსაზღვრო თრთოლვის,
რასაც შეეძლო ვექციე ფერფლად!
როგორც ენძელა საფარქვეშ თოვლის,
იყო ლამაზი, რაც
უნდა გეთქვა!

კლასიკური პოეზია: თანამანუბი

ძვირფასო, გვირგვინს არ გიწნავ ისევ,
არც ვარდის გჩუქნი სანუკვარ კოკორს!
ამ განშორებით ტკივილებს მისევ,
სათაყვანები,
შენ - ფრანგი გოგო!

მაისის სიმღერა

ამ მუხებს და მწვანე ხავერდს შორის,
მშვიდად სძინავთ გაზაფხულის ქარებს.
აქ ჩქერები ირხევიან ბროლის
და ფიქრები რა
შორს მიმაქანებს...
და მახლობლად ვერ ვჩერდები სახლის,
ცას გავეცქერი ღრუბლებისგან დაცლილს,
ნიაფი კვლავ ფრთებს იღუძალს მახლის
და მუხების ღუმილი
დგას მკაცრი!..
მაგონდება, ამ მოლურჯო კლდესთან
მეხვეოდი და მათრობდი კოცნით!..
და მაისის ღურჯი ფრთები მესხა,
ჩემს მკლავებში
თრთოდი ბაგემორცხვი!..
აქ ყოველი ძველებურად დარჩა,
მაგ ნატერფალს ვეძებ,
მაგრამ არ ჩანს!..

ველური ვარდი

მწვანე მინდორზე ბიჭმა ვარდი წითელი ნახა
და მიიღბინა მასთან,

მოსწყურდა მისი ნახვა!

ის შეუყვარდა ძლიერ და გახდა მისით ხელი,
ფეთქავდა მწვანე მინდორზე
ვარდი წითელი ფერის!..

„შენი მოწყვეტა მინდა მწვანე მინდორზე, ვარდო,
დღეს აქ არაფერ არის

და მხოლოდ ჩვენ ვართ მარტო!“

„მე ვერ ავიტან ამ ტკივილს, ჩემს დამცველ
ძალას ჩავრთავ,

ეკლებით დაგჩხვლეტ, სისხლს გადენ,
დაგამახსოვრდე რათა!..“

და ბიჭს შეხედა უშიშრად და გამომწვევი მხერით,
ფეთქავდა მწვანე მინდორზე
ვარდი წითელი ფერის!..

ბიჭმა მოსწყვეტა ის ვარდი, არ გაიკარა შიში,

სისხლით შეღება ეკლები
ვარდმა – უით და ვიშით! –
ველარ გაექცა ის ტკივილს, შერჩა თვალები სველი
და გაქრა მწვანე მინდორზე
ვარდი წითელი ფერის!..

წარწერა №0888

„ახალგაზრდა ვერტერის ვნებანი“

ამგვარი გრძნობა სიყვარულის ვის არ
სურს შესვას,
ყველა ქალწული ამგვარ გზაზე
ამაყად მიდის!..
ო, შემოქმედი რატომ ლესავს გასაღებს გლოვის,
რად გვიახლოვებს დარდის
მორევს ტკივილით დიდით!..
შენ, საყვარელო, მის თბილ ცხედარს
დასტირი მწარედ,
რომ დაგიწყების სამუდამოდ
აშორო ჩრდილი.
ისევე ხმა მოდის საფლავიდან: „იყავი ქმარი,
მაგრამ ჩემი გზით, მეგობარო,
ნურასდროს ივლი!“

უთავშესაფროს ღამეული სიმღერა

მთის მწვერვალების წყებას სძინავს
ღუმილში ღამის...

მინდვრის ხავერდზე წვეება
ბინდები სველი ნამით...

არ იმტვერება გზა, არც ღამის ჩიტი სტვენს,

მოიცა კიდევ ცოტა
და დამშვიდდები შენც!..

წლები

ახლავს სიკეთე უჩვეულო წლებს სიყმაწვილის,
რაც გინდა სთხოვო – ის ხომ

უარს არასდროს იტყვის!

მასთან მეგობრობ, მისკენ იღტვი –

ხელებგაწვდილი

და მისით ცხოვრობ ამ ზღაპარში

საქმით და სიტყვით!..

მიდიან წლები და იცვლიან წესს და ზნეობას,

და მისხალ-მისხალ რა შორს

მიაქვს ის ღელვა ნიავს...

რა უცნაურად გაურბიან მოვალეობას,

და, რაც გიბოძეს, დაუნდობლად

უკანვე მიაქვით!..

იოჰან ღანიელ ვაზნერს

მე შენ მიგზავნი ესპანურ ლექსებს,
მე კი გერმანულს მხოლოდ და მხოლოდ.
ღრო ვერ გაახმობს მათ ძლიერ ფესვებს
და გაფინარებთ
ორივე ბოლოს!..

ჩვენ, აჰა, ოთხმოცს გადავაბიჯეთ
და სადღეგრძელოს კვლავ ბევრჯერ შევსვამთ!
ღრო რა სიმკაცრით გვითვლის ნაბიჯებს,
კვლავ ერთად ვთოხნით
და ერთად ვთესავთ...

მოჩანს სამოთხის ბილიკი ვრცელი,
რომლის ნათელი არასდროს ქრება!..
წავალთ, გაგვყვება თვალეზი სველი
და უკვდავებად
სიმღერა რჩება!..

ვერსი

მიმოვდიოდი ტყეში, გული აქ ყოფნას ნატრობს,
უბრალოდ ვხეტილობდი,
ყრუ სიღრმეებში მარტო...
ვნახე ყვაფილი ლამაზი, მთრთოლი
რტოებქვეშ ხეთა,
მომხიბლა მისმა სინაზემ
და სინასხასემ ფერთა...
მივედი მასთან, მომინდა ხელით შეხება როცა,
„ნუთუ მე უნდა მოგეკვდე?“ -
მომესმა მისი ლოცვა!
ის ფესვიანად მოგხსენი და ცვრის
წვეთებით ხშირით
და ჩემს გრილ ბაღში გადავრგე,
ათრობდა სიო დილის...
ის წყნარ ადგილას გაცოცხლდა, არხევდა
ფერთა ფანტელს,
ისევე აყვავდა იგი,
როგორც ყვაოდა აღრე!..

უქარო ზღვა

მთვლემარე წყლები უმოძრაო, ვრცელი და მშვიდი,
მენაგეები შეშფოთებით

გასცქერენ სივრცეს...

ზღვა თითქოს ღელავით დაიღალა და

ჩქამიც მიცხრა,

და შელამების სევდიანი

მიცურავს ბინდი...

ო, იქნებ, შეწყდა სამყაროში ხმაური ქარის

და მეფობს მხოლოდ უჩვეულო

დუმილი მკვდრული!..

ქანაობს მხოლოდ უნაპირო ხედები მკრთალი,

ო, თითქოს იგი საუკუნოდ

მინებდა დუმილს...

ეპილოა ზონ შილერს

ვეფიქრობდი რამდენს, – ენით არ ითქმის,
 არ გაგიგზავნე ერთი სტრიქონიც,
თუმცა წელიწადმა გადაიქროლა,
ის ჩემ წინ იდო
უცვლელად თითქმის.
რომ გაიტანე, არაფის უკვირს,
 არ დაბოღმილხარ შენ მისი ნახვით.
თუმცა ყველაფერი ისეა უკვე,
როგორც ის იყო,
სწორედ იმ სახით.
ო, დედობრივი ძალადი გრძნობით,
 თანაც ახალი მიზნით კეთილით.
იარე მამის გაბედულებით,
არ დარჩე მისგან
გზამოკვეთილი!

ღამეული აზრები

თქვენ მებრალეებით, ვარსკვლავებო ნაღვლიანებო,
ასე ლამაზად რომ ელვარებთ
და გზას უნათებთ
მოგ ზაურებს, მიმავალთ ზღვაზე... და არაფისგან
აღარ ითხოვთ სამაგიეროს, –
ვერც მოკვდავთაგან, ვერც ღმერთებისგან!
თქვენ აღარ იცით სიყვარული, არც საუკუნე,
ღამეთა თევით, მოუთმენლად
მიჰყვებით სივრცეს,
და ცის უსაზღვრო სიდიადეს ხმაურით არღვევთ...
ვინ მოთვლის იმ გზებს, რომელიც თქვენ
გივლიათ დღემდე,
ო, შუქთა რხევით,
უგზო-უკვლოდ, უკიდევანოდ...
მოდის შუაღამე და ვწყვეტ ფიქრს უკვე,
ტკბილად გიფიწყებთ ორივეს ერთად –
თქვენ და შუაღამეს!..

ყვირილი

(იტალიურიდან)

მე მივეპარე, დამტკბარვიყავ მის გვერდით წოლით,
არა აქვს ბოლო მასთან ყოფნის

ჩემეულ წადილს!..

სავსეა ვნებით, სათაყვანო მკერდს არხევს ბროლის
და მეუბნება: „ჩამომშორდი,

ადექი, წადი!“

„რა მოხდა მერე, საყვარელო, მივუგე დინჯად,
თუნდაც იყვირე, მე

რა უნდა წამართვა ამით.

მოგვაყურადონ, თუნდ გაიგონ, არათურად მიჩანს,
მხოლოდ დაგვირღვევს ნეტარებას

ბედნიერ ღამის“.

* * *

შენ როცა წახველ, მე თვალები ვერ გაგაყოლე,
ვერც ის გაფიგე, საყვარელო,
დაბრუნდი როდის.
წავიდა ის ღრო, უჩვეულოდ დაჰკარგა ღონე,
კვლავ გელოდები, თუმცა
ზღვარი არა აქვს ლოდინს!..
მე შემიძლია ჯერჯერობით, რომ მშვიდად ვიყო,
შენ მთელი გულით, მეგობარო,
გამართლებ, თითქოს,
როცა შორსა ხარ, მწუხარებას ორივე ვიყოფთ,
და თუ ახლოს ხარ,
გამირბინარ,
თან მიგაქვს სითბო!..

ანეჭას

ძველი წიგნები წინაპართა განირჩეოდნენ,
უზენაესი სახელებით
 ღმერთების, მუზის,
და არა მარტო სიყვარულის იდუმალებით.
ხოლო ჩემთვის კი იგი იქცა
დაუსაბამო შუქის წყაროდ
და შთაგონებად!..
დაე, ეს წიგნი ატარებდეს მის ნეტარ სახელს,
მხოლოდ – ანეჭას!

თითოეულს და ყველას

მიმოიხედე, ძმობილო, ირგვლივ,
ამპარტავენობას ნუ უცქერ ხარბად!..
ჩანს: რომ არ დგახარ ყველაზე ზემოთ,
მაგრამ არაფრით – არც
სხვაზე დაბლა!
უბედურება ბევრი გინახავს,
მიუწვდომლობაც, ბნელიც, სინათლეც!..
მაგრამ ცხვირი არ ასწიო მაღლა,
ჩვენს შორის, რომ
არ გაუჩინარდე!..

კლასიკური პოეზია: თანამანუბი

* * *

ძირს ჩამოდინ მუქი ბინდები,
თითქოს გამიზბის, რაც იყო ახლოს...
ცაზე ვარსკლავი ამოინთება,
რომ დედამიწის
ზღაპარი ნახოს!..

გაურკვეველობა თანდათან ქრება,
ნისლი ფერმკრთალი მიიწევს ზევით...
ბინდების წყებას მო შავო ფრთებით
ტბის სილაქვარდე
ირეკლავს ვრცელი...

ჩემ წინ, შორეულ აღმოსავლეთით
ამოდის მთვარე, გამრღვევი ბნელის...
და ტირიფებით მოქსოვილ სივრცეს
შეარხევს ფეთქვა
ტალღების ნელი...

და წრიულ ბრუნვას თაღნი ჩრდილებს,
აქა-იქ მთვარის ნათელი ფანტავს...
და მოთამაშე ფერთა დინება
გულამდე, ო, რა სიამით ატანს!..

თვითღაჯერებული

ის ასე ამბობს:

„თავს ვალდებულად არ მივიჩნევ ვინმეს წინაშე
და არასოდეს ვიხედები

მე მათ წიაღში.

არც ძველ ოსტატებს ვცნობ დიდების

შუქით მოფენილს,

მხოლოდ ვენდობი საკუთარ ნიჭს,

ზეცით მობერილს!..

ვთვლი უაზრობად რომელიმე

სკოლასთან კავშირს,

თუ მომინდება, მე საკუთარ

იალქნებს გავშლი,

არახალია, უმეცრების ფუჭია კვალი:

„უჭკუობა მჭირს, – აქ

არაფის მიუძღვის ბრალი!“

გიორგი მერჯანიშვილი
ბაირონი

**მით სპარტანელი ფარსლანდობილი
ამაყად ვლბამარ!**

ინგლისის პირველი პოეტი და მსოფლიო მნიშვნელობის გენია ჯორჯ გორდონ ლორდ ბაირონი დაიბადა 1788 წლის 22 იანვარს ლონდონში. ის როგორც მამის, ისე დედის მხრივ ინგლისის, ასევე შოტლანდიის მაღალი ფენებიდან მოდიოდა. დედამ, შვილის დაბადების შემდეგ, მიაგოვა ოჯახის მიმართ უპასუხისმგებლო მეუღლე, რომელიც საფრანგეთში გადაიხვეწა და მალე გარდაიცვალა. დედამ ყველაფერი იღონა, რომ შვილს მიეღო ლორდისთვის შესაფერისი ცოდნა-განათლება.

ბაირონი 13 წლის იყო, როცა დაწერა პირველი ლექსი - „მარგარიტა პარკერის საფლავზე“, რომელიც ძალზე უყვარდა. ხაროუს სკოლაში ყოფნისას მან გაიცნო ულამაზესი ქალიშვილი – მერი ჩავორტი, რომელმაც არ მიიღო ბაირონის სიყვარული. პოეტის სიტყვით,

მერის სიყვარულს შეეძლო მისთვის სხვა მიმართულება მიეცა. ბაირონის მკვლევარების აზრით, ისინი ხვდებოდნენ ერთმანეთს, მაგრამ მათი ურთიერთობა ოჯახის შექმნამდე არ მისულა.

1809 წელს ბაირონი გაემგზავრა საზღვარგარეთ. ის იმყოფებოდა – ესპანეთში, პორტუგალიაში, ხმელთაშუა ზღვის კუნძულებზე, ალბანეთში, საბერძნეთში, თურქეთში. მისი სახელი შორს გასცდა სამშობლოს საზღვრებს. საზღვარგარეთ მან დაჰყო 2 წელი. სამშობლოში მისი დაბრუნება დააჩქარა დედის გარდაცვალებამ და უსახსრობამ.

პოეტი ამაყობდა იმით, რომ შთამომავლობით მიიღო ლორდის ტიტული. ლორდთა პალატაში გამოსვლისას თავი იჩინა მისმა ორატორულმა ნიჭმა, გამოდიოდა ლუდისტების დასაცავად.

მოგვიანებით, პოეტმა ცოლად შეირთო ანაბელა მილბენკი, რომელმაც ვერ თანაუგ-

რძნო ბაირონის მისწრაფებას. შვილის, ადას შეძენის შემდეგ განშორდა მას და დაბრუნდა მშობლების სახლში.

1816 წლის აპრილში ბაირონი დაემშვიდობა თავის საყვარელ დას – ავგუსტას, და დატოვა ინგლისი, როგორც შემდგომში აღმოჩნდა, – სამუდამოდ. იტალიაში პოეტი ჩაება ხალხთა განმათავისუფლებელ მოძრაობაში. ამავე დროს მან განაახლა მუშაობა „ჩაილდ – ჰაროლდის მოგზაურობაზე“. აქვე დაამთავრა დრამატული პოემა „მანფრედი“. ახალი ძალით შეუდგა „დონ-ჟუანის“ წერას.

იტალიაში გაიწნო ტერეზა გვიჩიოლი და მასთან გააბა სასიყვარულო რომანი. მალე საბერძნეთში იფეთქა ეროვნულ-განმათავისუფლებელმა მოძრაობამ, რამაც განაპირობა პოეტის შემდგომი ბედი. ის სამხედრო აღჭურვილობით ჩავიდა ქ. მისოლუნგში, სადაც მოთაფსებული იყო შგაბ-ბინა. მან გამოამქლავნა სამ-

ხედრო საქმის საუკეთესო ცოდნა. ის სათავეში ჩაუდგა აჯანყებულებს.

ბაირონის სახელი ცნობილი გახდა დიდი გერმანელი პოეტის იოჰან ვოლფგანგ გოეთე-სათვის, რომელმაც შეუღარებელი სტრიქონები მიუძღვნა მას: „ის ღმერთების სწორია და ქუხილის ნაქადი, მას შერჩება გლორია, ჩვენ კი ცრემლის ნაკადი“.

მძიმე მუშაობამ შგაბსა და ბანაკებში ერთიანად მოქანცა პოეტი. ამავე დროს მას დაემართა ციებ-ცხელება. 1824 წლის 19 აპრილს მან განაცხადა: „მე ყველაფერი მივეცი საბერძნეთს – ჩემი დრო, ეკონომიური საშუალება, ჯანმრთელობა. მეტი რა შემეძლო გამეკეთებინა? – ახლა ვაძლევ სიცოცხლესაც.“ ამავე დროს მან დაწერა ლექსი „ღღეს შემისრულდა 36 წელი“. ამ ლექსში არის ასეთი სტრიქონი: „ვით სპარგანელი ფარსდაყრდნობილი ამაყად ვდგავარ!“, რაც მისი ამ მოკლე ბიოგრაფიის სათაურად გამოვიგანეთ. აქვე მინდა მოვიგანო

კლასიკური პოეზია: თანამანები

სონეტი, რომელიც პოეტის უკვდავებას მივუძღვინი:

შენს დიდ გენიას ვერ იტევდა ბებური მიწა,
სულით-ხორცამდე პოეზიის ცეცხლში იწვოდი!
პლანეტის მკერდზე მხოლოდ შაგი ვეშაპი იწვია,
უკან დახევა თუ რა იყო, აღარ იცოდი!

კაცი სამშობლოს აუჯანყდი ყალბს, ხავსმოდებულს
და ყრუ კედლების შენ ერთბაშად სცადე განგრევა!
ებრძოდი მედგრად ამ სამყაროს გაბოროტებულს,
რომ ის გექცია კართაგენის პირქუშ ნანგრევად!..

გადაიქროლე შენ სიმღერით ჩაილდ-ჰაროლდის,
ზღვა და ხმელეთი... შემართება გასცდა მოლოდინს!..
თავისუფლებას მხოლოდ შენკენ მოუხაროდა,
და მისთვის ბრძოლას შეეწირე კიდევც ბოლომდის!

იდექ და ალბებს ახეთქებდი მსოფლიო სევდას
და რას დაგაკლებს ჟამი ურჩი კოსმოსურ მხედარს!

ელეგიათი თირგას

ბაირონის ცხოვრების მკვლევარებმა დღემდე ვერ დაადგინეს, ვინ იყო ის ქალიშვილი, რომელმაც ულამაზესი ვაჟკაცი, ინგლისის პირველი პოეტი და მსოფლიო მნიშვნელობის გენია, სიყვარულის ამგვარ ცეცხლში გახვია და, მოულოდნელად, სრულიად ახალგაზრდა მიიცვალა!

ბაირონს არაერთხელ უთქვამს მის შესახებ და, ამავე დროს, ახლო მეგობრებს მისი თმის კულულებს უჩვენებდა, რომელსაც გულის ჯიბით ატარებდა; ხოლო, საბერძნეთში ყოფნისას ციებ-ცხელებით მოთენთილმა და სიკვდილის პირას მისულმა ითხოვა, რომ მისთვის კუბოში ჩაეგანებიათ ეს ძვირფასი განძი, რაც დიდ პოეტს მეგობრებმა კიდეც შეუსრულეს.

1

არც ერთი სიგყვა მე არ მინდა, რომ
ითქვას მწარე,

არც ერთი სიგყვა, რომ შეარხევს
ალერსით სმენას!..

უკვე გავრბივარ, ეს ნაპირიც ღავგოვო ბარემ,
რომელსაც აწი იმ ხმის გემბრი
ვერ გადასერავს!

აქ იშვა მხოლოდ, ამ ნაპირზე, ო,
ის ხმა წრფელი,

რომლის აღღენის არ არსებობს
რაიმე ძალა!

მსურს ღავივიწყო ის სინამზე და იმ ხმის ფერი,
რადგან უმისოდ აქ ყველაფრის
შეხედვა მზარავს!..

2

აქ ირხეოდა, ამ ნაპირზე, ის ხმა გრძნეული,
მაგრამ სიცოცხლის რა უღროოდ

ჩაუწყდა ფესვი?!

უკვე მერღვევა ტკივილებით მე ეს სხეული,

ო, როცა მწუხრში განშორების
მუსიკა კვნესის!..
მე მასში ვხედავ შენს ხატებას, ო, თირბავ ჩემო!
მაგრამ დემონმა რა უღროოდ
ჩაგავლო ხელი!..
ნუთუ ყოველი საიდუმლოდ გადაწყდა ზემოთ
და ყველა ჩვენი თანაგრძნობის
დალუქა ხვრელი?!

3

დადუმდა! მაგრამ სიშორიდან აგანს გულამდე,
ო, იმ ხმის ექო, უკვდავების, –
იმ ღამამ ღლეთა!..
არ მინდა უკვე, რომ მას ისევ მივყურადო,
ის მოკვდა, მოკვდა საუკუნოდ,
ო, მასთან ერთად!..
მაგრამ, თუ ისევ დამესიზმრა,
რომ ფეთქავს კელავაც
და ისევ ვისმენ მის საუბარს
ესოდენ ღამამს!..
გამელვიძება და უეცრად გაქრება, წავა,

და ზელ ვაწყდები მკვდრულ სიჩუმის
შემზარავ სამანს!..

4

შენ ცხადი იყავ თუ სიბმარი, ო, თირზავ ჩემო!
რად გახდი ჩემთვის საუკუნოდ
ოცნება ღიდი?
შორს წასულს უკვე სამუდამოდ,
ჰორიზონტს ზემოთ,
ო, როგორც ვარსკვლავს მის სიღრმეში,
ცა არხევს მშვიდი...
და იმას, ვინც კი დააბიჯებს ამ გრიგალ-ქარში,
უბედობასა და შემზარავ
ღრმა წუხილს შორის!..
მოაგონდება ის ღამაში ვარსკვლავი მაშინ,
რომ აელვარდა ღამის ცაზე,
სადღაც მის ზემოთ...

* * *

გათავდა, მორჩა! ჩემი რწმენის დაიმსხვრა კოშკი!..

არ მაქვს სურვილი და არც მინდა
 უამთან მინდობა!

ამდენი ღელვით და წამებით, ო,
 ამ გულს მოშლილს,

რა ვერაგულად
დაეუფლა უამინდობა!..

აწი შორს ჩემგან უთავებლო სურვილთა წყება,
არ ვითხოვ უკვე სიყვარულით
 ამ სულის თრობას!..

და ჩემი გულის მხურვალეობას, მოქანცულს წლებით,
ო, ხსოვნის გარდა საუკუნოდ
ვერაგინ მოჰბანს!..

* * *

ანესლის მთაო, შენს ლურჯ კალთებს,
ვიცი, ვახსოვარ!..
გემშვიდობები უნაყოფოს,
ზამთრის ქარიანს!..
ამ ჩემს გულისთქმას შენ გიტოვებ
მხოლოდ სახსოვრად.
თუმცა განშორება, მეგობარო,
მიჭირს ძალიან!
მივდივარ, უკვე მომავლისგან არათუ ველო,
ყველა ჩემი გზა გახდა ერთობ
ცივი და მკრთალი!
შენი ღიმილი ამ ხეივნებს, ძვირფასო მერი,
ველარ შემოსავს აწი ჩემთვის
სინაზით მთვარის!

თომას მურს

1

ო, როგორ ცხოვრობ, შენ, – თომას მურ?

ო, როგორ ცხოვრობ, შენ, – თომას მურ?

მაგ გული ისევ საიღუმლოს ინახავს რამდენს,

ლექსების წერით, ალბათ, ახლაც

ღამეებს ათევ,

თვალების ცეცხლით სილამაზეს თუ ეფერები,

ო, ის ხმაური კარნავალის

თუ გესმის, მურ!

თავბრუდამხვევი ის ხმა თუ კვლავ

გიახლოვდება, მურ!

ხმები სიმღერის, ფლეიტების, ცეკვა-თამაშის

და მომხიბვლელი საუბრების, მურ!

ისევ თუ მისდევს მზერა ნიღბებს ფერადზოლიანს

და გასროლილი კოცნის

თეთრი ტრაექტორია,

აი, ისინი, მურ!

2

ჩემი ხომალდი ისევ გაშლის მრისხანე აფრებს,
მეზღვაურები მიმოდინან

და ღელავს გული!..

ო, სანამ ზღვაზე გავიდოდე, ამ სევდას დავფლეთ,
მინდა, რომ შევსვა სადღეგრძელო
ძვირფასი მურის!

ღრმა ამოსუნთქვით კვლავ ვიხსენებ

იმ დღეებს ნანატრს

და თან ღიმილით მაგონდება

სიბეცე მტრების!..

ჩემთვის არასდროს უძღვრია ცხოვრებას ნანა

და მივარღვევდი საუკუნის

ტკივილებს მხრებით!..

დე, ჩემს გარშემო იბობოქროს ზღვამ უღმობელმა,

მე შემართება ამ ზვირთებთან

სულაც არ მიჭირს!..

დავტოვებ სივრცეს უკაცრიელს და დაუნდობელს,
ამისთვის ნაღდად მე შეყოფა

ძალაც და ნიჭიც!..
და ჩემში სანამ მცირე წვეთი დარჩება სისხლის,
გადაატარებებს ჩემი რწმენა

ყველა მოლოდინს!..

მე ამ მიწაზე ბოროტებას შევხედავ ზიზღით,
შენს სადღეგრძელოს, მეგობარო,
შევსვამ ბოლომდის!

უბინართა მგეო!

მზე უბინართა! და მწუხარე ვარსკვლავი ცაზე,
ციმციმებს სხივი ცრემლიანი

მუდამყამ შენი!

და, როგორც ღამე უიძელო, სიბნელით საფსე,
შორს მიქანაობს ტკივილებით, ოხვრით და ქშენით!..

კვლავ ანათებენ ის დღეები კოშმარულ ღამეს,
მაგრამ ვერ გვატობს ის უღონო,

ფერმკრთალი სხივი.

ო, ის ვარსკვლავი გარდასული ქვითინებს მწარედ
და შორით მოჩანს ის სინათლე,

ო, მაგრამ ცივი!...

ის ჯალქრობა ბაქრა

ამოიწურა ზღაპარი, ბედნიერება გაქრა...
გათვრინდა ის ნეტარება,
 ტკივილმა მწარედ გამკრა!
ჩვენ სულელურად ვიცინით, ცრემლს უნდა
ვღვრიდეთ როცა,
გული გაცივდა მხურვალე
და ვიტანჯებით ცოცხლად!..
ო, ის ნათელი დღეები ებრძვის მკაცრ შემოტევას
და თან გვახსენებს მუდამ,
 რომ მწუხარების ტყვე ვართ!..
ვინც ცხოვრობს, როგორც ბრძენკაცი, მას ბევრი
 რამე სტკივა,
და თვალებიდან ჩამოსდის
ცრემლები, როგორც წვიმა!..

* * *

როგორ გვიყვარდა ხეტიალი მე და შენ ღამით,
როცა გვათოვდა მთვარე ლურჯი
შუქის მოღებით...
თუმცა, სურვილი გვაქვს, მაგრამ
უკვე გაფრინდა ჟამი
და ხელმეორედ კვლავ
არასდროს განმეორდება!
მანვილი მჭრელი უკვე თავის ბუნებას იცვლის
და სულის ღელვა სათნოებას
სცილდება მკერდის!
გულიც მოითხოვს დასვენებას, საოცრად ფიცხი,
მხოლოდ გრძნობა წუხს უჩვეულოდ,
რომ არ ხარ გვერდით!
მე კარგად მანსოვს ღამეები მშფოთვარე, მოკლე,
რომელიც იყო ტრფობისათვის
საოცრად მცირე!

კლასიკური პოეზია: თანამანუში

მე იმ ყვაფილებს მთვარის შუქზე კვლავ
ველარ მოგვრეფ
და გთხოვ, არ მიხმო,
და ვერც მოგცემ შეხვედრის იმედს!

* * *

მესაიდუმლეს მშფოთვარე გულის
 შენ სათაყვანო „სიცოცხლეს“ არქმევ!
ო, რა კარგია ეს სიყმაწვილე,
არ ნებდებოდეს
ქარსა და ნამქერს!
მიქრის ყოველი სისწრაფით ისრის
 სასაფლაოსკენ, – შენ მეფუერები!
ო, მიხმე „სულით“, რომლის ხმა ისმის,
რა რჩება ჩემში? –
სიყვარული დაუბერები!

ჩემი ლაბალების ოცდამეცამეტი წელი

ცხოვრებაე ჩემო, მარად მღვრიეე, გაუმჭვირვალეე,
ოცდაცამეტი გავიარე

კაცმა მჭმუნვარედ!

ო, როგორ მინდა დავამშვიდო სული რამეთი,
მაგრამ რა შეძრჩა? – მხოლოდ

ციფრი ოცდაცამეტი.

კითხვა სიყვარულზე

„თუ სად იწყება სიყვარული?“ – ამას ნუ მკითხავთ,
მძიმეა ჩემთვის გაპასუხოთ

ამგვარ კითხვაზე!

თვალის გახელით ის ინთება, ეს უნდა გითხრათ,
და მის სინაზეს უჩვეულო
გრძნობით ითავსებს!

„სად არის ტრფობის დასასრული?“

– ამას ვერ ვხედავ,

ვპასუხობ, რომ ეს საიდუმლო

არაფინ იცის!

ის ჩემთან არის, სანამ გული ძალუძად ფეთქავს
და თუ გაქრება, ჩემთან ერთად
გაქრება ისიც!..

ექსპრომპტი პასუხად მეზობარს

ავადმყოფური ჩემი სული სიმშვიდეს კარგავს,
ტანჯულ რაინდის სამზეოზე

დავიდგამ გვირგვინს!

ჩემო ძვირფასო ანგელოზო, გამიგე კარგად,
ნუ მკითხავ იმას, თუ საიდან

მოიზღვა იგი?!

ჩემს მძიმე ნაღველს გააჩნია თავშესაფარი,
ჩვეულებრივი საცხოვრისი,

ნაგები მტკიცედ!

მის მღელარებას დააშვიდებს მიწის საბანი,
როცა ამ სოფლის სამუდამოდ

დავტოვებ სივრცეს...

პენელოპას

(2 იანვარი 1821წ.)

უიღბლო დღეთა, ო, ეს წყება რა ღუნედ მიდის,
მას ჩემს ნახვაზე ახლა უკვე

გული არც უთრთის.

ექვსი წლის წინათ ერთმანეთით

ვცოცხლობდით თითქმის,

ვიყავით ერთად, ცალ-ცალკე კი, –

ო, ზუსტად ხუთი!

* * *

ო, თუკი სული შორს, მიღმა ცათა
კვლავ ინარჩუნებს თავის მეობას!
ერთუბრის ერწყმიან გულები ნათლად
და ტრფობის
გრძნობენ მოუთმენლობას!..
მაშინ ღირს სწრაფვა შორეულ ცისკენ,
დაემსგავსება სიკვდილი სიზმარს!..
და მწუხარებას დაგტოვებთ ცისქვეშ,
ქამის მორევი
ვერაფერს გვიზამს!
რატომ ვცანცახებთ, ან ფრთებს ვინ გვაჭრის,
ან ეს ქარები ასე რად ქრიან?
რად ვუფრთხილდებით, ო, იმ რგოლს ჯაჭვის,
რომელსაც ჩვენნი
ცხოვრება ჰქვია?!
თუ ჩვენს სიყვარულს ვერაფერს წაშლის
და მარადიულ ტრფიალით ვთვრებით!..

თუ უკვდავების იალქნებს გაგშლით
და შორს ვიქროლებთ
ფერადი ფრთებით...

სტანსი

სადავოდ არავინ მიიჩნევს მაგ ზღაპრულ სილამაზეს,
ტკბილია შენი ხმის სიმები,

ო, როგორც მუსიკა ზღვაზე!..

მღუმარებს ზღვა, ხმაურს ჩვეული, ის ერთობ
მონუსხეს ბგერებმა

და წყალში ირხევა სხეული,

ქარს სძინავს ლურჯ საქანელაზე...

ცაცხახებს სხივების მორევი,

მთვარე რომ იალქნებს გაშლის

და მკერდი ირხევა ზმორებით, ო,

როგორც სიზმარში ბავშვი.

კვლავ სმენას მოგაპყრობს ფარულად ეს სული

სიამით მთვრალი,

მე შენი ხატება მაცუებს, რომ

ადგას ნათელი მთვარის!..

რომანსი

იმედს არასდროს არ უწოდო ბედნიერება,
არ დაიფიქვო სიყვარული
 არასდროს ძველი!

დე, იყოს წრფელი მოგონება – ტრფობის ტაძარი,
კვლავ გაიღვიძებს ის სიზმარი,
ცრემლებით სველი!..

რაც ხსოვნამ დღემდე სიყვარულით შემოინახა,
ო, იგი შენში, რომ იცოდე,
 არასდროს ქრება!

იმედის სხივი გადამქრალი ბევრი მინახავს
და სამუდამოდ მიეცემა
ის დაიფიქვებას!..

ვერ დავიბრუნებთ, რაც კი ერთხელ გაქრა, წავიდა,
დრომ ის მოგგტაცა...
 დაბრუნებას აღარ აპირებს.

კლასიკური პოეზია: თანამანუბი

ვერ დავიწყებთ, მეგობარო, ისევ თავიდან,
თუ ერთხელ ძველი სიყვარულის
გავცდით ნაპირებს!..

**პერსი ბიში
შელი**

... „და შერაღებში მიხურავს შელი“

პოეტური ვნებათაღელვით, საოცარი ცხოვრებისეული რაციონალური ამროვნებით, სამოგადოებრივ-პოლიტიკურ მსოფლმხედველობაზე ღრმა ჩაფიქრებით, სწორი, ნათელი გონიერებით, მართლაც, გამორჩეულია ინგლისის უნიჭიერეს პოეტთა შორის, ამ ქვეყნიდან ჭაბუკად წასული, მაგრამ ბრძნული ნააზრევით, გამართული ძლიერი ლოგიკით, მტკიცე ადამიანური პრინციპებით დაჯილდოვებული შემოქმედი პერსი ბიში შელი, რომელიც არავის ჰგავს. ასე მგონია, არავისგან იღებს წყაროს – თავად საკუთარი გონებიდან ამოხეთქილი ჩანჩქერით იკვებება და გაკვირვებას იწვევს ადამიანებში, რომელთაც პატივი ერგოთ ეზიარონ მის შემოქმედებას.

ჯერ კიდევ სტუდენტობის წლებიდან, როცა აწ განსვენებული ლექტორების, ბატონების: შ. რევიშვილის და გრ. ხავთასის საზღვარგა-

რეთის ლიგერატურის ლექციებს ვისმენდი უნივერსიტეტში, ჩემში შთაგონებად დარჩა ამ უდიდესი პოეტის მომნუსხველი შემოქმედება, მისი მრავალმხრივი, განუმეორებელი პოეტური აზროვნების მოზაიკა.

პოეტს, რამდენადაც ის აღსავსე იყო მაღალი მოქალაქეობრივი თვისებებით, ჰქონდა მდიდარი ცხოვრებისეული ხედვა, თითქმის წინასწარმეტყველური ალლო და არ უჭირდა საკუთარი აზრი თამამად გამოეთქვა, – შეეძლო ერჩია, ესწავლებინა სხვებისთვის, თუ როგორ ვცალოთ, ვეძებოთ და მივალწიოთ უკეთეს ცხოვრებას, ნამდვილ სიყვარულს, ვთესოთ სიკეთე.

ინგლისის გენია, როგორც მოსალოდნელი იყო, შეუმჩნეველი არ დარჩენიათ თანამედროვეებს და არც შემდგომ თაობებს.

დიდი ბაირონი მას მარადიული სწრაფვის პოეტად აღიქვამდა, რომელსაც მიუღწეველიც

კი მიაჩნდა რეალობად და მუდმივად მიილტვო-
და წინ.

დიდი პოლიტიკოს-ფილოსოფოსები, საზო-
გადოებრივ-სოციალური წყობის უფრო სამარ-
თლიანობისთვის მებრძოლები: მარქსი და ენ-
გელსი, მასში ხელაღწევენ სტრატეგიულად
მოამროვნე შემოქმედს; წინასწარმეცხველის
დონის პიროვნებად წარმოისახავდნენ მას, რო-
მელსაც ესმოდა, რომ განახლების, წინსვლის-
თვის რევოლუციური წიაღსვლებიც დასაშვებია.

შელს „რომანტიკოს რევოლუციონერსაც“
კი უწოდებდნენ.

შელი ჰუმანისტი, უნიკალური ადამიანი იყო
და ამ თვისებებშიც არ ჰყავდა გოლი. მას კარ-
გად ესმოდა პოეტის მისია. მისი ღრმა რწმენით,
პოეზია ყველაზე ერთგული თანამებრძოლი და
მეგზურია; ხამს უსვამდა, რომ ხალხი, როცა გა-
მოიღვიძებს, რათა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში
ცვლილებები მოახდინოს, უკეთესი მომავლის,
თავისუფლების მოსაპოვებლად, სწორედ პოეტუ-

რი სიგყვა აძლევს მას იმპულსს, ძალას. ეს პოეგის ერთგვარი კონცეფცია იყო, რაც, ვფიქრობ, ეჭვს არ იწვევს. ღიახ, ამაში პოეგს, მართლაც, უყოყმანოდ უნდა ღავეთანხმობთ.

გამოჩენილმა რუსმა პოეგმა ღა მთარგმნელმა კ. ბალმონგმა, ინგლისელი გენიის შელის რუსულ ენაზე ამეგყველებით გაითქვა სახელი. ის მოხიბლული იყო მისი შემოქმედებით ღა სიამაყით ამბობდა - შელი პოეგთა შორის ის პოეგია, რომელიც ცხოვრობს პოეგით. მისი სული აღსავესეა კეთილშობილებით. ის მზად არის უარი უთხრას ყოველივეს, რაც უარყოფითია. შელი ღიდი სიკეთის მაგარებელია ღა, ამასვე შთააგონებდა ხალხს, სამოგადობას.

უსამღვროდ შეიძლება წერო ღა ისაუბრო ამ ღიდ შემოქმედზე, რამღენაღაც უკიღეგანოა მისი მღიდარი, პოეგური სამყარო. მაგრამ, ეს ამ ფორმაგში შეუძლებელია, ამიგომაც იძულეებით, სინანულით ვსვამ წერგილს, ღა ბოლოს, მხოლოდ ვიგყვი - უიღბლათ ინგლისელებს,

რომ დიდი შელი მათი ხორცისა და სულის ნაწილია.

სწორედ ბრიგანეთის მიწაზე, მისი შთამავონებელი ღრუბლიან ცის ქვეშ 1792 წელს იშვა გენიალური შელი, რომელსაც 1822 წელს გრაგიკული სიკვდილი ხვდა წილად. მაშინ ის სულ რაღაც ოცდაათი წლის ჭაბუკი იყო, მაგრამ საკმაოდ ბრძენი – რაციონალური პოეტური და ცხოვრებისეული აზროვნებით, რაც ასე იშვიათია. სწორედ ამიტაც არის ის განუმეორებელი და უკვდავი.

გალაკტიონი – ქართული პოემის ქურუმი ბრძანებდა: „...და ფერადებში მიცურავს შელი“, და ამით, ის პერსი ბიში შელის მრავალფეროვან, მაღალმხატვრულ პოეტურ შემოქმედებაზე მიუთითებდა.

გიორგი-ჯანაში

მერი გოლვინს

არ მომაშორო სათაყვანო ეგ შენი მზერა!

იგრძენი ცეცხლი ამ თვალების

ტრფიალით მთვრალის!

სხივები მისგან არეკლილი, რომ იწვის, მჯერა,

შენი თვალების დაუძლეველ

სხივების ძალით!

ო, ისაუბრე! მაგ შენმა ხმამ და ამოსუნთქვამ

გადაუაროს ჩემი სულის

მხურვალე ბეჭობს!..

შენც კარგად ხედავ, რომ ეს მზერა

დაგეძებს მუდამ,

პასუხად ჩემში კვლავ ირხევა

შენი ხმის ექო!..

რომ შენც გიყვარვარ, ეს ცხადია, არა ზმანება

და ვგრძნობ მაგ სულის აღტაცებით

კლასიკური პოეზია: თანამანუში

ნანახს და განცდილს!
ახლოს ხარ ჩემთან, ვით ღამესთან დღის ელვარება,
როგორც სამშობლო
გაძეგების მომენტში კაცის.

სიმღერა პროზერპინაზე

შენ, პროზერპინავ, ქალღმერთო მიწის,
რომელმაც შესძელ გარღვევა ბნელის!
შენგან შექმნილის ტრფიალით ვიწვით,
რომ აგვიყვავე
პლანეტა ვრცელი...
ძალავ კეთილო! ღამე დასრულდა,
რომ მოგვევლინა შენი ასული!
შენ გამოკვებე წვეთებით თაფლის,
ო, ყველა ბავშვი
მიწიერ ჟამის.
და კიდით-კიდე გაშალე აფრა,
დაამხე ქვეყნად უღრანი შავი!
ძალავ კეთილო! ღამე დასრულდა,
რომ მოგვევლინა შენი ასული!

სამყაროს თანამგზავრები

მითხარი, ვარსკვლავო ნათელი,
შენი გზა საითკენ მიდის?
ღამეებს როდისღა გათელავ შუქმთენი
თვალეობით ღიღით?
მითხარი, შენ, მთვარევე ფერმკრთალო,
რომ ცურავ ღამეში ოდით...
გიცქერით უზომოდ შემკრთალნი, –
იპოვი სიმშვიდეს როდის?
ო, ქარო, რომ გაგხარ პილიგრიმს!
ღელავ და კვამლივით მიიწევ...
შენ გაგხარ სევდაში ჩაძირულს
და ოხვრა
ვერ გადაივიწყე?

ვორლსვორთს

ღვთაებრივ ჩანგის მეუფეო, შენ იწვი ისევ,
რომ იმ დღეების სიშორეში გატვინდა გუნდი...
ბავშვობამ, ყრმობამ, სიყვარულმა მოისხა ნისლი,
რაც მიიღია, ის არასდროს არ დაბრუნდება.

მე კარგად მესმის ო, ეს ოხვრა და სიმძიმელი,
თუმცა არასდროს აღარ გითქვამს ამაზე ჩემთან...
შენ ერთადერთი ვარს კვლავური ძალით ციმციმებ
და იაღქნები ქარიშხალში ო, ისევ ფეთქავს.

შენ, მიუწვდომელ სალ კლდესაგით იდექი მედგრად,
მოსაპოვებლად ამ ბეჩავი ხალხის უფლებების!
შენც, მეგობარო, მათი მძიმე უღლეი გედგა
და ისწრაფოდი მხოლოდ გზაზე თავისუფლების...

ასეთი იყავ, მაგრამ ერთობ იცვალე სახე,
მძიმეა ჩემთვის, მეგობარო, რაც უკვე ვნახე!

კეთილი ღამე

„კეთილი ღამე?“ – სევდას ვერ მიქრობს,
ჩემთან არ რჩები დილაძღვე რადგან,
ო, ანგელოზო, ნუთუ შენ ფიქრობ,
ღრო განშორების
რომ უკვე დადგა?

„კეთილი ღამე?“ – ახლაა ფუჭი,
მე მარტოობის სურვილი არ მაქვს.
ამ მაცდურ სიტყვით გულს როგორ უჭირს,
რომ განშორების
დაჰქროლა ქარმა!
რომ ჩვენში გრძნობის ღვარები იშვას,

ამაში ის რომ ხელს არ გვიშლიდეს!
„კეთილი ღამე?“ – არათერს ნიშნავს,
როცა ორივე ვკარგავთ სიმშვიდეს!

მხირე კუნძული

პატარა კუნძულს გასცქერი ზღვიდან
და ეფერები მოხატულს ფუნჯით.
ეს სილამაზე ვინ ამოზიდა
იაიებით - თეთრით
და ლურჯით.
არის შრიალი ფოთლების ხშირი,
ირგვლივ ცეკვავენ ტალღები ჩუმი.
და ნაღვლიანი ხეების ჩრდილი,
თითქოს იდუმალ
გაურბის დუმილს.
აქ ოდნავ სუნთქვა ისმის ქარების
და ველარ აღწევს წვიმები ურჩი.
და, საესე მთვარის მინანქარებით,
იძინებს მშვიდად
კუნძული ლურჯი.

ღრღ

შენ ხარ უსაზღვრო ოკეანე მიწიერ სევდის,
ო, ღროო, ღროო, ვინმეს ძალუძს

ეგ შენი მოღლა?

შენს გულცივობას მიაწერენ განაჩენს ბედის,
მოეზიდები დასაბამით
ცრემლსა და ოხვრას!..

ხშირად მოიწყენ უმნიშვნელო მონაპოვარით,
იწყებ შეტევას დაუნდობელს,

სადაც გსურს, ყველგან!..

მხოლოდ ერთადერთს მიგაჩნია თავი მოვალედ,
ოღონდ შესრულდეს, ო, ეს შენი
ველური გეგმა!

თუ მოისურვებ, მწუხარების საზღვრებს გადასწევ,
გავცქერთ სივრცეებს

უბოლოო სევდით ნაოსებს!..

ქვეყნად ვერაფერს გაექცევა მაგ შენს განაწესს,
თუ მოისურვებ,
სამყაროებს მოაქაოსებ!..

იბალიას

როგორც ღამეში უცაბედად შემოჭრა ელვის
და როგორც ქარი ჩრდილოეთის –
სისქეში ღრუბლის,
როგორც გაქცევა მიწისძვრისგან დაღმართზე
ღელვით
და შიშისაგან მოცახცახეს
რომ უხურს შუბლი, –
ო, შენც ასე ხარ, იტალიავ, ღმერთის უფლებით,
იცხოვრე მშვიდად –
მოყვარულმა თავისუფლების.

ხპალ

ხვალინდელი დღის, სასურველო, სადა ხარ, დილავე!
ჭალარა კაცო და ჭაბუკო,

მორევო ტრფობის!

სული ინახავს აღტაცებას, ნაღველსაც ხშირად, –
ყველა მოელის შენგან ღიმილს
კეთილი გრძნობით!..

მაგრამ ვერაფრით ვერ ვიშორებთ, როგორც
ჩრდილს მძიმეს

და ასე ვხვდებით ჩვენ ყოველ დღეს,
არ ვკარგავთ იმედს!

პ...ს

მე ძლიერ ვღელავ, ბაგეები მატყვევებს როცა,
ნუ გეშინია, საყვარელო,

გამიგო უნდა!

არ შემიძლია, რომ შორიდან გიციქირო მორცხვად,

შენ გაიარე როგორც გინდა,

მსუბუქად თუნდაც.

ო, როგორ მაკრთობს მოძრაობა შენი თვალების,

იქნებ, გაშინებს ღროის

უქმად დაკარგვის გრძნობა?

სიყვარულს ვითხოვ, შენ კი სულაც არ გებრალები,

როცა ორივეს ღვთაებრივი

გვეძახის ტრფობა!..

XV ს. ჟიჟის
(ნაწყვეტი)

*პოეტმა სიკვდილის წინ მეგობრებს სთხოვა,
რომ მის საფლავზე წაეწერათ: „აქ განისვენებს
იგი, ვისი სახელი წყალზე წერია“.*

მან უკანასკნელ ამოსუნთქვამდე
სიკვდილის ერთობ დაფხრიწა აფრა!
მოვიდა ტალღების ნაკადი ფერადი
და მოუტანა დიდების დაფნა!
დატოვა ელვარე, ღრმა შემოქმედება,
რომელსაც ვერასდროს დაჩრდილავს დაისი.
ამგვარი ლექსები არასდროს ბერდება,
სად ცოცხლობს მარადის
ხმა აღონაისის!..

ინლური გელოლია

გცახცახებდი, როცა გაძეღვიძა,
 შენ სიზმარში მოძეღვიღინე ისეგ!
ცის სიღრმიღიღან ვიწროღ შემოჭრიღლიღმა
 შუქმა ღამე გაანათა ძეისვე...
გცახცახებდი, როცა გაძეღვიძა
 ღა არ ვიცი, საყვარეღოღ, რატომ?
ძლივეს ძსუნთქავი, ნელი ქარი ქროღღა,
შენს ფანჯრებთან როგორ
გაფხნღი ძარტო?!
კვლავ ტალღებზე თბიღი ქარი იწვა
 ღა რა ნაზად ირწეოღღა იგი...
ო, ის ღამე მე რამ დამავიწყოს,
ძხოლოღღ შუქი
იზნეოღღა ირგეღღიღ...
შეწყდა ბაღში სტვენა ბუღბუღეღების
 არ ისმოღღა ხმეღი აბრეშუმის!
მე, ძვირფასო, შენთან ახლოს ვნეღბიღთ

მივეცემი ღელვით
საგსე დუმილს!
მე გულს მიწვაგს ისევე მძიმე სევდა,
ბალახებში მოთენთილი ვწევარ!
მიცვიდება ეს ლოყები მკვეთრად
მარტობის ფიქრით დაღლილ მძევალს.
გელოდები.. და გეძახი ტრფობით,
ვიყოთ ერთად, გათენდება ვიდრე,
შენს ლამაზ მკერდს მივეყრდნობი გრძნობით
და ღელვისგან, იქნებ,
მოგკვლე კიდევ!

სიმღერა

ნაძვისა და არყის ხეთა ტევრში
ზის ჩიტუნა, სევდას შეუპყრია;
ირგვლივ, სითაც აღარ გაიხედავ,
წააწყდები ფანტელების რიალს...
და რტოებზე ფოთლებიც არ ჩანან,
კვლავ უბერავს შიშველ რტოებს ქარი,
მხოლოდ ზამთრის მღუმარება დარჩა
და ფერები უკვე მომაკვდავი.
კვნესის ჩიტი! ხეებს აღარ უკვირთ,
დღე ცივია და საოცრად მკრთალი!
ყრუდ გაისმის შორით რაკარუკი
და წისქვილის
ისევ ბრუნავს თვალი...

* * *

მაშინებს შენი მოფერება და ძლიერ მტანჯავს,
ვხედავ, არ გაკრთობს ჩემი მზერა,

ნაზო ასულო!

ო, ამ ღრმა სულის სევდა მძიმე სულაც არა ჩანს,
და შენი ღელვა მაკრთობს ისე,
ვით დასასრული!

შენი ყოველი ამოოხვრა, ყოველი ბგერა,
ო, წამებაა ჩემი სულის,

ნაზო ასულო!

არვის უნახავს ჩემი კოცნით დამხრჩვალნი ჯერაც,
შენ ხარ სიზმარი,

ოცნებასთან გადანასკეული!

ნებარება

როცა სიცოცხლე მოეფინა ამ ჩვენს პლანეტას,
ო, სინარყულმა უჩვეულოდ
იძალა მაშინ!

ფერთა რიალში ენთო თითქმის ყველა განედი,
და ირხეოდა საოცარი,
მუსიკის რკალში...

პირველ თოვლისფრად მოქათქათე ნისლებში ჟამის
ფართოფოთლებს მათრობელა
ფერები ენთო...

და ფიჭვებს შორის მოლაჟვარდე ტალღების ჩქამი
ათრობდა ღელვით მინდორ-ველებს,
მთებსა და ფერდობს.

ჰარმონიული სილამაზით ფეთქავდა სივრცე,
და ეღვრებოდა ელვარება
მზისა და მთვარის....

მე იმ დღეების საოცრება, ო, ახლაც მიწვევს,
რომ ეძლეოდა აღტაცებას
ის დრო და სიფრცე.

ღევილია

(ნაწყვეტი)

1

ქარიშხალი შლის მრისხანე ფაფარს,
ელვა ფეთქავს, გული მედგრად გვიცემს!
ზღვა ბობოქრობს და ეღება ქაფი
და მე და შენ კვლავ
მივარღვევთ სივრცეს!..
კლდეს ქუხილი ეხეთქება მძლავრად
და თან ბნელში იძირება იგი...
ჩვენ გავრბივართ, გვემატება ძალა
და რა მქისე ხმაური
დგას ირგვლივ!
თითქოს მიწაც ზღვა გამხდარა ურჩი,
იგი იძვრის, ზვირთს მრისხანეს მოჰგავს!
მენტატენას უკვე გადაფურჩით,
მაგრამ სივრცე ჯერაც
ისევ ბორგავს!..

2

უსათრთხოება შორს არის ჯერაც,
თუმც გული მკერდქვეშ კვლავ შედგრდ გვიცემს!
ვერ მოგვეწევა ვერაფინ, გვჯერა,
და ბიჭის ხმისგან
ცახცახებს სივრცე!
ეძახის გოგო: იჩქარე, მალე,
არ შეგეშინდეს სიძნელის, არა!
ეკვეთე ზვირთებს ბოლომდე ბარემ,
ჩვენ ფრთებს გვაფარებს
ფარული ძალა!
შავი აჩრდილი შემოდგა კლდეზე
და ჭურვის ცეცხლი მოედო ფერდობს,
სროლა-ქუხილი გაისმა უცებ
და ხრამი მრუმე
მოიზღვა ერთობ.

3

„მე და შენ ვისწრაფით, გაფრბივართ მარტონი
და ვებრძვით გზადაგზა

სიუზუნეს ქარების!
გვსურს, მაგრამ სიმშვიდეს ამაოდ დავეძებთ,
ორივე – მე და შენ,
შორს მივექანებით“...
ისინი მიქრიან... არ ახსოვთ სამყარო,
და ირგვლივ ზვირთები
 ზვირთებზე გადადის...
შორს მოჩანს ზღვასავით მღელვარე ხმელეთი,
ირხევა წყლის სივრცე,
ელვებით ნაქარგი!
ო, ისევ გარბიან, ეწევა ვერავინ
და კვლავაც ოცნებით
 სივრცეებს სერავენ...
ეძახით ცა ლურჯი, საოცრად მაღალი,
იქიდან იმედის
თვალეები ელავენ.

ეპიტაფია

ო, ამგვარ ღუმილს რა უნდა ერქვას,
მათ არ ჰქონიათ სისხლი საერთო, –
დე, განისვენონ საფლავში ერთად,
რადგან ვერ ძლებდნენ
უერთმანეთოდ.

რომაელის ოთახი

ფოთლებით დაფარულ იდუმალ მღვიმეში
შეყვარებულებს ელოდე უნდა!
აქ ფერმკრთალ მთვარის ქვეშ საგანი ყოველი
ხანმოკლე სიჩუმით
სუნთქავს.
შეხედე, ღრუბლების არ მოჩანს ნასახიც,
აქ რომაელი ცხოვრობდა ოდესღაც...
და იყო ღრეობა,
 უზომოდ თვრებოდნენ;
იქ, სადაც ირხევა რტოების სილურჯე,
მსახვრალი ხელები
მსხვერპლს ელოდებოდნენ!

ՄԱՐԿ ԳՐԻԳՐԻԱՆ

ვისი სახელი წყალზე წერია...

ინგლისში ჯონ ქიტსს კითხულობდნენ ისინიც კი, რომლებიც საერთოდ პოეზიისაგან შორს იყვნენ, და ეს იყო მისი აღიარება, რაც გრძელდება... ბევრს ნიშნავდა ავტორისთვის, რომ მისი შემოქმედებით ინტერესდებოდნენ ხელისუფლების წარმომადგენლები; ისინი ციტირებდნენ მას. ქიტსის გარეშე ინგლისის პოეტური სამყაროს წარმოდგენა ძნელია. მის კალამს ეკუთვნის ლექსები, პოემები.

სამწუხაროდ, ქიტსი ადრეული ასაკიდან შეიპყრო სნეულებამ. ის ტუბერკულოზით იყო ავად. მიუხედავად ამისა, პოეტს კალამი ხელიდან არ გაუვლია. მძიმე ვითარებაშიც კი ახერხებდა უიმედობას და სევდას არ მისცემოდა და თავისი მისია საინტერესოდ შეესრულებინა.

საუბედუროდ, ნიჭიერ პოეტს მცირე დრო მისცა ბუნებამ შემოქმედებისთვის; სულ ოცდაექვსი წლის ასაკამდე შეძლო შეექმნა მეგად

ემოციური, სიღრმისეული პოემია, რითაც ის უკვლავებსა შეერწყა.

ჯონ ქითსი არ იყო ფართო მასების, ხალხის, დაბალი ფენის, ჩაგრულთა პოეტი. ის ღიდი პატივით სარგებლობდა ბურჟუაზიულ წრეებში. პოეტი სიღარიბეში არ გაზრდილა. მამა გომასი კარგად უძღვებოდა ოჯახს. მისი ეკონომიკური მდგომარეობა სრულიად საკმარისი იყო შვილებისთვის კარგი აღზრდა-განათლება მიეცა.

მართალია, მამის დაღუპვისა და დედის გარდაცვალების შემდეგ მეტი საზრუნავი გაუჩნდა პოეტს; ისიც ყურადღებასა და მზრუნველობას არ აკლებდა ძმებს.

ქითსის საწყისი პოემიაც კი, მიუხედავად პოეტის სიყმაწვილისა, შემოქმედებითად მიმზიდველი და მრავალფეროვანია. მან ადამიანური გრძნობით საესე სტრიქონები მიუძღვნა ღიდ შემოქმედს ჯორჯ გორდონ ბაირონს და ნიჭიერ პოეტს გომას ჩაგერგონს.

1817 წელს გამოვიდა მისი პირველი კრებული „ლექსები“. ბოლო პოეტური სტრიქონები 1819 წლით თარიღდება. მართალია, ქითსმა ცოცხალი იცხოვრა და იღვაწა, მაგრამ საკმარისად მოასწრო სათქმელი ეთქვა შემდეგ ნაწარმოებებში: „იზაბელა“, „ექვსი დიდი ოდა“, „ჰიპერიონ“ და სხვ.

თავისებური ხედვისა და გააზრების ნაყოფია მისი ქმნილება ფსიქიკურად დაავადებულ ადამიანზე. პოეტი ხატავს პიროვნებას, რომელსაც შეჭყვარებია პარკში ამურის ქანდაკება. ღირიკული გმირი საოცარი სულიერი განცდის მონაცვლეობით შეჭყურებს მას.

ქითსი ხატავს ადამიანის სულის პეიზაჟს და შინაგან სამყაროს წარმოსახავს ფართო სივრცეში. რომანტიკოსისთვის დამახასიათებელი გრძნობით, ორიგინალური თვალსაწიერით გვხვბლავს, ჩაგვაფიქრებს, შთაგვაგონებს.

ქითსის შემოქმედებაში ერთ-ერთი საუკეთესოა პოემა „ენდომიონი“, რომლის სიუჟეტი

ვითარდება ანგიკური მითის მიხედვით. ენდომიონს შეუყვარდება მთვარის ქალღმერთი. აქ პოეტი ხაგავს ბუნების სილამაზეს, სიყვარულით გამოწვეულ გრძნობებს, განცდებს.

ქითსს ძალიან იგაცებდა მედიცინა, მაგრამ ეს სურვილი მან ვერ შეისრულა. ის ყოველთვის მხატვრულ ლიგერატურას უბრუნდებოდა. სწორედ აქ ელოდა მას ღირსეული ადგილი და დაისაკუთრა კიდეც.

ქითსი ბევრს მუშაობდა. მას ჰქონდა თემის ღრმა, მასშტაბური და თავისებურად გააზრების უნარი და მისეული მსოფლგაგებით ხედავდა ყოველივეს; რამდენიმე წელიწადში, მიუხედავად ავადმყოფობისა, შეძლო დაეგოვებინა ისეთი შემოქმედებითი მემკვიდრეობა, რომ ინგლისის სახელოვან რომანტიკოსთა შორის საპაგიო ადგილი დაიკავა. ის იყო ბაირონისა და შელის თანამედროვე; ყოველთვის მიეღგვოდა მათთან დაახლოვებას.

სამწუხაროდ, როგორც მისი ოჯახის სხვა წევრები – დედა, ძმები, ქითსიც ტუბერკულოზით მოკვდა.

ექიმები პოეტს ურჩევდნენ იგალიაში ემიგრირებოდა. ქითსმა შეასრულა ეს რჩევა, მაგრამ ავადმყოფობამ იძალა. მალე დაეწყო ხანგრძლივი და მწვალებლური აგონია. ქითსი მიიყვალა 1821 წლის 23 თებერვალს. მისი ნეშტი რომის მიწას მიაბარეს.

ქითსის გარდაცვალეებიდან მოკლე ხანში ინგლისმა ტრაგიკულად დაკარგა ორი პოეტური გენია – ჯორჯ გორდონ ბაირონი და პერსი ბიში შელი.

ჯონ ქითსს ნაადრევი და განჯული სიკვდილი არგუნა ბედმა, მაგრამ მარადიული ელვარება – მსოფლიო პოეტურ სამყაროში.

ამბობენ, რომ სიკვდილის წინ ჯონ ქითსმა მეგობრებს სთხოვა მის საფლავის ქვაზე წაეწერათ: „აქ განისვენებს იგი, ვისი სახელი წყალზე წერია“.

პოეტის თხოვნა-გამონათქვამი იმდენად ღრმა, თავისებური გააზრების ნაყოფია, რომ ძნელია მასში სრულყოფილად წვდომა. ამიგომაც ნებისმიერ მკითხველში აღძრავს კითხვას – რა უნდოდა ამით ჯონ ქითსს ეთქვა?

იქნებ, პოეტის სიგყვები რაღაც იღუმალი ძაფით დაკავშირებულია სიბრძნესთან - „ამაოება ამაოებათა“.

- იქნებ!...

დაეით გაბუნია

ლექსი ღაწერილი შობლანდიაში,
ბერნის სახლში

შენ აქ იცხოვრე და მცირედი სიმშვიდე ჰპოვე,
მე მოვიპოვე აქ ცოტა ხნით ყოფნის უფლება,
ო, იმ კუთხეში, სად დიდება გიცდიდა პოეტს
და გამზადებდა ჟამი- შენ მის დასაუფლებლად.

ჩემ სისხლში ღელავს სითხე უხვად ხასხასა ჭვავის,
თავბრუ მეხვევა აქ რტოების რხევებით ხშირით...
ბედნიერი ვარ, რომ მაგონებ იმ დღეებს ჩავლილს
და მადგას თავზე მხოლოდ შენი მაღალი ჩრდილი.

ვხედავ, უბრალოდ მე საჩუქრად მეძლევა უკვე
რიტმული სვლებით გადავზომო ეს სახლი მშვიდი.
და ვდგავარ ჩუმი, შენს დიდებას საკმეველს ვუკმევ,
მოხანს თანჯრიდან გორაკები, ხავერდი მინდვრის.

ო, გაიღიმე! უკვდავება გარგუნეს წლებმა
და მიწიერი სიდიადე, – არდავიწყება!

* * *

ვშიშობ, სიკვდილმა რომ უეცრად მომწყვიტოს შრომას,
გამაგდებინოს დაუნდობლად კალამი სველი.
ვერ დაამძიმებს თაროს ჩემი ლექსების ტომი
და პურეულის მარცვალავით დასცვივა ველზე.

როცა მე ვხედავ სიშორეში ვარსკვლავთა ციმციმს,
მამუნჯებს იგი და მახარებს იდუმალ გრძნობით.
ამ სიმბოლოებს ვინ განაგებს, არაფინ იცის,
ანდა საითკენ ეზიდება ძალები მწყობრი.

ასე მგონია, ვართ შექმნილი ერთიან მითით
და მიმაქანებს უჩვეულო ღელვა მდინარის...
თუ სიყვარულმა ველარ შეგეძრა, მოგველო ფითრი,
დავრჩებით სადმე გარიყული და უჩინარი.

ვდგავარ, მე ვდგავარ დამუხტული ღელვით ფარულით,
უბრალოდ ქრება სათნოება და სიყვარული.

* * *

მე მიყვარს შენი თვალების სითბო
და ხმა, საოცრად ნაზი და ტკბილი.
დრომ ის წამართვა, სხვას რაღას ითხოვს,
და მოგონება
ტკივილად მივლის!..
ო, კოცნა შენი მექცა ოცნებად,
რომ ვეხებოდით ერთურთს ხელებით...
მე ქვეყნად არ მსურს სხვა საოცრება
და ფრჩხები შენგან განახელები!..

* * *

თეთრო ფერიაჲ, იძინე მშვიდად,
 მე მუხლმოყრილი ვლოცულობ შენზე,
და ზეცას შევთხოვე შენთვის სიკეთეს,
მანარებს შენი
ბედინერება,
რომ განვევია ფერადი ფრთებით.
 ვარ შეპყრობილი შენი სინაზით,
ჩემო ოცნებაჲ
და სიყვარულო!

ბერნის საულავის მონახულებისას

ჩამავალი მზე და ნაპირზე რხევა ტირიფის,
ირგვლივ ბორცვები, გორაკები და დასახლება,
მაგრამ გული კი სიცივისგან რა მწარედ ტირის
და თითქოს ისევ მეორდება სიზმრების წყება...

მაშინებს ზამთრის მოთენთილი დღეები მკაცრი,
მკრთალი ზაფხულის უსიცოცხლო მცირედი ვადა,
აქ ზეცა ცივი სიცოცხლისგან ყველაფერს დაკლის
და შუქი მღვრიე ვარსკვლავების გაჭთანტავს ნადავლს!

ვის, მხოლოდ მინოსს შეუძლია, რომ შეათასოს,
ო, ღვთაებრივი სილამაზის უკვდავი სახე.
და გაარჩიოს ყოველივე მან ასო-ასო.
შენზე სიმღერით გაფაოცებ უთუოდ მნახველს.

შენი ხატება ილანდება ღრუბლების იქით!..
ჩემთვის მწარეა, მეგობარო, ამაზე ფიქრი.

როსა წავიპითხა „მეფე ლირო“

ტკბილი რომანი! საოცარი ხმა ინსტრუმენტის,
სუფთა ბგერები და მუსიკით შექმნილი ზონა!
ზამთრის დღესავეით ნუ გაჭიმავ, მოკლე თქმას ენდე,
ძველი ფურცლები შეაერთე, შეჰკარი ტომად.

მშვიდობით! ჩემ წინ რომ არასდროს არ განმეორდეს,
ის წყევლა-კრულვა, ოჯახური ბინძური ლანძღვა,
ეს შექსპირული ბალი, უსმენ? – ო, როგორ გოდებს,
განვმორღე მინდა, რადგან მინთებს შემზარავ ხანძარს!

სიმღერა ბარდის! ალბიონის ხშირი ღრუბლები,
შემქმნილი რთული სიუჟეტის, უზომოდ მკაცრის!
უდაბურ ტყეში გზის გაგნება ძნელია მეტად.

ამაოდ ეძებ, ფიქრებისგან, რომ გიხურს შუბლი!

და ეს გ'ნა ურჩი სიკეთისგან ბოლომდე დაგცლის,
თუ არ მოისხი ფრთა ფენიქსის, რომ რწმენით ფეთქავს!

* * *

წელიწადს ოთხი სხვადასხვა დრო აქვს,
ოთხივე ჩვენში ფეთქავს სიამით,
გაზატხულს მუდამ სიცოცხლე მოაქვს,
ვცლით აზარტეშებს, საესეს პირამდის!

ზატხულის მოსვლით ვივსებით გრძნობით,
სული დაფრინავს ლამაზი ფრთებით...
შემოდგომა კი ქარებით მწყობრით,
მოდის და სივრცეს მოარღვევს მხრებით.

ის კმაყოფილი ყოველთვის რჩება,
თუმცა ავდარი და ნისლი მეფობს.
სიცოცხლე მიდის, ის აღარ ქრება,
ვით წყარო მჩქეფი და სანაქებო!

მერე – ზამთარი უსიცოცხლოდ მოიმდორება,
რას იზამ, როცა ასეთია ჩვენი ცხოვრება!

სიმღერა

იცოცხლა ღიღხანს ჩემმა მტრედმა და – მერე ჩაქრა,
მე ასე ვფიქრობ, დაიღალა,

გადაჰყვა სევდას.

რომელი სევდა? აბრეშუმის ისხამდა მაქმანს,
ნიშანი ფეხზე ჩემგან ჰქონდა

და ყველგან სდევდა...

ჰქონდა ფეხები ძოწისფერი! ველარ გავიგე,
შენი სიცოცხლე რატომ ჩაქრა,

მტრედო, ამგვარად?

იცხოვრე ერთმა – ო, ამ ყრუ და უდაბურ ტყეში,
გიყვარდა მწვანე ბალახები,

წყარო ანკარა.

გეფერებოდი, ყველაფერი მომქონდა შენთან,
რა იქნებოდა, რომ ბოლომდის

გვეცხოვრა ერთად?

პარსკვლავს

ო, თუ ვიქნები მეც შენსავით ჩუმი და მშვიდი,
რომელიც უკვე აღარ იცვლის ფორმას და სახეს.
უდაბურ ღამით მხოლოდ სხივთა ნიაღვარს არხევ
და დასცქერ მიწას მოლივლივე თვალებით ღიღით.

დაამთავრებენ წყლები თავის ღვთაებრივ რბევას
ნაპირზე, სადაც ხალხს ჩუქნიან კამკამა ჩქერებს,
აცმევენ ტანზე თეთრ სამოსელს ზამთრის ხელები
მთებსა და მინდვრებს, რომ ბრუნავენ შეუჩერებლად.

მეც მინდა ვიყო იღუმალი, უცვლელი მარად,
რათა დავიპყრო სიყვარულით ბაგეთა თრთოლვა!
გულზე მივიკრავ სასოებით, რასაც ის მალავს
და უჩვეულო აღტაცების დღეები მოვა!..

მსურს სიჩუმეში დავივიწყო სიმშვიდე სულის,
უსაზღვროდ ყოფნა სამყაროში – ან ძილი სრული.

* * *

ჩამოიფერთხა მტვერი ფრთებიდან
და ცის ნათელი გადაიფინა...
აცურდა მტრედი ხეობებიდან
და სილაჟვარდე გადაიფრინა...

ვერცხლისფერ ფრთებში იგრძნო სილაღე,
სულმა სხეული სადღაც დატოვა,
ერთობ დაიპყრო ყველა სიმაღლე
და სიგრცე ვრცელი გაიმარტოვა.

გადაიფიწყა გლოვა და შიში,
ბედნიერების იგრძნო ნათება...
შორს დარჩა, სადღაც, უდაბნო ქვიშის
და უბედობის შავი ხატება.

შენ დევნილი ხარ – მაცნე სიამის
და მანც რატომ ვართ სევდიანი?

მარბარიტას სიმღერა

I

მე ვხედავ მინდვრის საოცნებო პატარა ყვავილს,
ვიდრე მზე ხედავს ოქროსფერი
თვალებით ღიღით.
მთვარესაც ვხედავ სიშორეში, რომ მიიწვება
და თეთრ ღრუბლებში ის
ამაყი ქალივით მიდის...

II

კვლავ გაზაფხული ფერთა ღელვით
მოარღვევს სივრცეს!
მე მეუფე ვარ, რომ იცოდეთ,
და ყოვლისშემძლე!
ამ ბალახების სურნელებას ყველაფერს მივცემ
და გოგონების სინაზეში
სიყვარულს ვეძებ.

III

მე ერთი ვხედავ უჩვეულო სანახებს ფერადს,
რომელსაც ნისლი ახვევია
სხვეებისთვის ირგვლივ,
მე მეძინება და პატარა ყვავილი ღელავს
და სიყვარულით იაფნანას
მიმღერის იგი!

* * *

წავიდა ის დრო, თან წაიღო, ვით საკუთრება:
ხელები თეთრი, კოცნა-ხვევნა და თმის მორევი,
მზერა ლამაზი, ბაგეები რომ თრთოლვით თვრება,
სინაზე სულის, სიყვარული, – გაქრა ყოველი!

ეცვალა ფერი აქ ყველაფერს, – არ ვიცი რა ვქნა!
ჭეშმარიტებამ თვალებისთვის დაჰკარგა აზრი,
გამექცა ტრფობა და ტკივილმა – რა მწარედ გამკრა,
ბედნიერების ერთობ ყველა წაშალა ხაზი!

გაქრა ყოველი – ჩემი სული მოიცვა ნისლმა,
დღის ელფარება დაიმონა ღამის ნათებამ.
სული მღელვარე უჩვეულო ტკივილებს ისხამს
საით გამექცა საოცნებო შენი ხატება ?

მე საგალობლებს სიყვარულის გვიტახტობ დღისით
და კვლავ ვლოცულობ, იმ სიზმარმა გაჰფანტოს ნისლი!..

ბაირონს

ო, შენ, ბაირონ! სიმღერებით მავ ნაღვლიანით,
ყველაფერს უცვლი შენს გარშემო ფორმას და სახეს!..
თითქოსდა არფას მოწყვეტილი განცდის სიალით
და უჩვეულო თანაგრძნობით აოცებ მნახველს!

რომ აღარ გაქრეს საუკუნოდ ის ხმები მძაფრი,
ო, რა სიფრთხილით აღადგინე ყოველი ბგერა!
ისინი ერთერთს გადააბი გრძნეული ძაფით
და მიანიჭე სულის ტანჯვით სხვა აღმაფრენა!..

ასე მუქ ღრუბლებს სიეღვარეს ანიჭებს მთვარე,
როცა ღამეულ ბილიკებზე გამოდის იგი...
ასე ძვირფასი ქვებით ამკობს ის ფერმკრთალ გვირგვინს,
ო, ასე შავი მარმარილო ატყვევებს თვალებს!..

ამაყო გედო! ო, იმღერე, იმღერე ძლიერ
და მიწიერი სიფერაგე სიმღერით სძლიე!

ჩატერტონს

ო, შენ, ჩატერტონს! მსხვერპლო დევნის, შურისძიების!
ბავშვებს სჭირდება დაფასება, დროზე განგაში!
ამგვარ ფენომენს, აქ არაფინ უწევს ანგარიშს
და არც გენიას პოეტური პოვნის, ძიების!..

ო, ასე ადრე მაგ ამაყ ხმის მშვენიერებას,
როგორ შეეხო ბოროტების ხელები მქისე!
მოკვდა ყვაფილი, ვერ დასძლია ყინულის სისქე,
შენ ჩაესვენე და შენი მზე სიფრცეს შეება...

მორჩა, გათავდა: სხვა ორბიტზე იქროლებ აწი,
შენ ხარ ვარსკლავი მოელვარე, შუქჩაუმქრალი,
ამიერიდან უკვდავების მიიწევ გასწვრივ...
შენ უკუაგდე მძლავრი ფრთებით ყველა მუქარა,

ცრემლს ვერ მალავდი, თაობები აღმართავს კედლებს,
შენ პოეტი ხარ! რადგან ჩანგით მომავალს ენდე!..

* * *

ნეტავი, რაზე ვიცინოდი სიზმარში ახლა?
ვერც ზეტა და ვერც ჯოჯოხეთი ენას ვერ სძრავენ!
არვინ მეძახდა, არვის სურდა ეს ჩემი ნახვა,
მაშინ გულს ვკითხე, ამ კაცურ გულს: მითხარი რამე.

იქნებ, გაშინებს ჩემი კითხვა, ენაც დაგება, –
მითხარი, რაზე ვიცინოდი სიზმარში ღამით?
ირგვლივ სიბნელე იზმორება ტანჯვა-წამების,
ღუმის ღმერთიც, შენაც, ჯოჯოხეთიც მღუმარებს შავი!...

ნეტავი, რაზე ვიცინოდი? და მიგხვდი რისთვის,
რომ ამ ხანმოკლე სიცოცხლისთვის მადლობა მეტქვა?
დიდი ხნით აღრე მე მზად ვიყავ დაძვინჯო ისიც,
რომ დაწეწილმა ამ სხეულმა შეწყვიტოს ფეთქვა!

კლასიკური პოეზია: თანგშანები

სიყვარული და სინაზეა გულთამყრობელი,
მაგრამ სიკვდილი მათ ამარცხებს დაუნდობელი.

უღღ შიხენი

„306 არის ის?“

ღროის ქრონიკების მრავალმხრივი გამოხატულება-გამოძახილია უოლტ უიგმენის პოეზია. მისი სამყარო უკიდევანოა. სათქმელი – ამოუწურავი. ის ქმნის სოციალურ, მნიეობრივ კონგრასტებს. პოეტი დიდი რეფორმატორი და ნოვატორია, რომელსაც შეიძლება მიჰბადო, რადგან მისი შემოქმედება მეტად საინტერესო, ღრმა და შთამაგონებელია, მაგრამ ადვილად ვერ მისწვდება მის მიერ შექმნილ პოეტურ სამყაროს. ძნელია, ისე წარმოისახო, აღიქვა და გააანალიზო, გააშუქო ადამიანური, ცხოვრებისეული პრობლემები.

უიგმენს ძალუძს აღმოაჩინოს და თავისებურად დაინახოს მიმდინარე თუ მარადიული თემები, დაუმორჩილოს ის თავის გამჭრიახ გონებას, გრძნობებს, ემოციების მორევში გახვი-

ოს თითოეული სტრიქონი და მიმზიდველად, გასაგებად მიაწოდოს მკითხველს.

პოეტთან პირველი შეხებისთანავე გაოცებული რჩები. ინტერესს იწვევს მისი ოსტატობა, სიახლე. ის ხელავს ყველას და ყველაფერს ისე, რომ თავის თანამედროვე, არაერთი საკმაოდ დიდი შემოქმედისთვის მიუწვდომელია. ამიტომაც, გამოხატავდნენ ისინი გაკირვებას და, პოეტის სიღიადით აფორიაქებულნი, სვამდნენ კითხვას: „ვინ არის ის?“

უიგმენმა თავისი მცირეგანიანი, მაგრამ დიდებული კრებული „ბალახის ფოთლები“ თავად ააწყო და დაბეჭდა ერთ პატარა სტამბაში. (ეს მოხდა 1855 წლის 4 ივლისს).

პირველ გამოცემაში ლექსები სახელწოდების გარეშეა.

უიგმენმა თავისი საინტერესო კრებული შეავსო და არაერთხელ გამოსცა. ის ყოველთვის ანახლებდა მას. „ბალახის ფოთლები“ გახდა მისი პოემების ერთგვარი ოქროს ყულა-

ბა, რომელსაც ამდღერებდა ახალ-ახალი პოეტური შედეგებით – ლექსებით, პოემებით.

მინდა აღვნიშნო, რომ უიგმენის ნოვატორული პოეზია უჩვეულოდ თავისუფალი, შეგრძნებადი და განუმეორებელია. სამყაროში მოარული, ყველა ხალხისთვის აქტუალური თემების ორიგინალურად ხილვამ, მიგნებამ და გადაწყვეტამ თვითმყოფად პოეტად აქცია იგი.

უიგმენი გამოჩენილი ჟურნალისტი იყო, რამაც, არ შეეცდები თუ ვიცევი, რომ ხელი შეუწყო მის შემოქმედებაში პუბლიცისტიკის ელემენტების შეჭრას, რაც პოეტის სათქმელს მეტ გამჭირვალობასა და სიმძაფრეს მატებს.

პოეტს, როგორც ჟურნალისტს, ჰქონდა დიდი რესურსი მეტი ენახა და ანალიტიკოსის ალლოთი გაეგარებინა საკუთარ გონების პრიზმაში ცხოვრების, საზოგადოებრივი ყოფის შავ-თეთრი მადაროდან ამოღებული მწვავე საკითხები, რაც მის შემოქმედებაში ასე გამოკვეთილად წარმოჩნდა.

უიგმენისებური მიდგომა საჭირბოროტო პრობლემებისადმი, მათი მთელი სიმწვავეით ამეცყველება, ჩვეულებრივი პოეტის ხმა კი არაა, ღირსეული პოეტი – მოქალაქის პროტესტი იყო უსამართლობის წინააღმდეგ.

უიგმენმა თავისი გამოჩენით ამერიკის პოეტური სამყარო ააფორიაქა. გააკვირვა და არაერთში შურიც აღძრა. რასაკვირველია, კეთილშობილებს კმაყოფილება და სიამაყე მოკვარა.

პოეტმა კითხვის ნიშნები გაუჩინა არაერთ თავის თანამედროვეს: ჯონ უიგერს, სიდნი ლანირს, ემილ ლიკინსონს და სხვ.

ფილოსოფოსს და პოეტს რაღა უოლდო ემერსონს ეამაყებოდა და ალაფრთოვანებდა უიგმენის გამოჩენა. ის ამბობდა: „მე ბედნიერი ვარ, რომ ვკითხულობ ამ წიგნს, დიდი ძალა ხომ ყოველთვის დიდ ბედნიერებას მგვრის“.

ღიახ, „ბალახის ფოთლები“ საოცარი, უჩვეულო უნარის მქონე შემოქმედის ნიჭის აგო-

რება იყო, მანამდე, ამერიკის ცნობილ ამბიციურ ლიტერატურაში.

თავისუფალი ლექსის თავისებურად გააზრებითა და შექმნით, არც მაშინ, და, არც შემდგომ, ვერავინ შეძლო გვერდით დადგომოდა უოლტ უიგმენს. მან მალე მსოფლიო აღიარება ჰპოვა.

ცნობილმა ამერიკელმა შემოქმედმა დიდი ხანია მიიპყრო ქართველი მწერლებისა და მთარგმნელების ყურადღება. მათი დიდი წვლილია იმაში, რომ ჩვენი მკითხველები გარკვეულწილად იცნობენ უიგმენის პოეზიას.

მინდა ხაზი გავუსვა, რომ თავის დროზე დიდი რუსი მწერლები დაინტერესდნენ უიგმენის პოეტური ფენომენით.

რუსული პროზის გენია ლევ ტოლსტოი, უოლტ უიგმენს მეტად საინტერესო ფილოსოფიურ პოეტად მიიჩნევდა.

ასევე განსაკუთრებულ აღგაცეხას გამოთქვამდნენ პოეგის მიმართ: ბალმონგი, ტურგენევი, ბლოკი, გუმილიოვი, მანდელშტამი, მაიაკოვსკი.

უიგმენი მსოფლიო ხალხების უამრავ ენაზე ითარგმნა. პოეტი ყველგან დიდი სიყვარულით მიიღეს მკითხველებმა, როგორც პოეზიის უნიჭიერესი წარმომადგენელი – ახლებური გააზრებისა და მეგად თვითმყოფადი.

დრომ, ყველას და ყველაფრის მკაცრმა შემფასებელმა, საკმაოდ განვლო. ამერიკელმა თავისუფალი ლექსის დიდოსტატმა კარგა ხანია უკვდავების გამოცდა ბრწყინვალედ ჩააბარა. კვლავ მიუწვდომელია მისი პოეტური ნიშა, რომელიც გვაოცებს თავისი სიმადლითა და სიდიადით. სწორედ ეს აკვირვებდა რიგ მის თანამედროვეთ, რომლებიც სვამდნენ კითხვას - „ვინ არის ის?“

დღეს გაგკადნიერდები და თავს უფლებას მიცნებ, კვლავ გავაცოცხლო ეს კითხვა – „ვინ

არის ის?“ – და თავადვე ვუპასუხო – „უიგმენია, ჩემო ბატონო, სხვა – არავინ!“

დიახ, უოლტ უიგმენი! რომელიც ოცნებობდა „მსოფლიო დემოკრატიამ“, ხალხთა მეგობრობასა და თანასწორობაზე.

უოლტ უიგმენი (1819-1892 წ.წ.)

დეკონსტრუქციონიზმი

მრავალთა შორის

მამაკაცთა და ქალთა შორის, ამ სიმრავლეში,
ვილაცას ვამჩნევ,
ვინაც ღვთაებრივ ნიშნით, იღუპალებით
პირჩევს მე მუდამ.
მისთვის მე უფრო ახლოსა ვარ, ვიდრე
მშობლები, ძმა და ბავშვები,
ცოლი და ქმარი;
ვინც არასოდეს არ ცდება ჩემში.
ო, მეგობარო, ხარ თანასწორი ყველაფრით ჩემი,
მე ვიცი კარგად, რომ შენ შემიცნობ
ყველაზე უფრო ფარული ნიშნით,
ო, ვიდრე სხვები, როცა შეგხვდები მე შენ,
უთუოდ იმავე ნიშნით გამოგარჩევ
და შეგიყვარებ.

და საყვირის ხმა ეღება სივრცეს...
ეს ყველაფერი შენ გეძღვნება: ო, ეს ლენტები,
ყვაფილები, გირლიანდები...
და ხალხი სიმწრით ელოდება
შენს ნახვას, მამაე!
გამოიღვიძე, გამიწოდე ამაყად ხელი.
რასაც ჩენ ვხედავთ,
ეს სიზმარი მეონია მხოლოდ,
რომ შენ გემზე წევხარ უკვე
ცივი, მკრთალი და უგრძობელი!
პასუხს არ მაძლევს კაპიტანი, ჩემი არ ესმის
ო, რა უღმობლად დაჰკარგვიათ
მის მკლავებს ძალა!
ხომალდი კვლავ დგას აღმართული
და საცაა აუშვებს ღუზას, რომ შეეხას
ანალ შტორმს და ტალღების გრაგნილს.
იხარეთ ხალხნო! მან დიდ ბრძოლაში გაიმარჯვა,
ივანგაშეთ, საყვირებო, რომ
ხომალდი დაუბრუნდა ისევ თავის პორტს.

კლასიკური პოეზია: თანამედროვენი

კაპიტანი წევს უმოძრაოდ, მაგრამ
ხომალდი გადაარჩინა
საკუთარი სიცოცხლის ფასად.

ო, ჰიმიენეი! ჰიმიენეი!

ო, ჰიმიენეი! ჰიმიენეი! რატომ მცდი ასე?
და რატომ იქცევ ჩემს ყურადღებას
მაგ წამიერი აღელვებით?
დასასრულს რატომ აჩქარებ?
ან რატომ იხევ ასე უკან მოურიდებლად?
იქნებ იმიტომ, რომ წამიერ გაელვებას თუ
უსასრულოდ გააგრძელებდი,
მაშინ მე აღრე გაეხდებოდი
სიკვდილის მსხვერპლი.

ჩირაღდანი

აქ გვიან ღამით სანახაროზე მეთევზეები დგანან,
მათ შორის მეც ვარ.

გადაშლილია, ამას იქით, ტბა ლურჯი ფერის,
სად უმოწყალოდ ხოცავენ თევზებს,
ამ ღროს ნაფი კი თავის ჩრდილით
მისრიალებს წყლის ზედაპირზე...
და მის თავთან მოკაშკაშე ჩირაღდანი
მიარღვევს ღამეს...

სრულყოფილება

მხოლოდ მათ ესმით საკუთარ თავის
და იმათი, ვინც მათ ჰგვანან ყოველმხრივ.
მხოლოდ ასე უგებს და ერწყმის სული სულს
მთელი სიღრმით,
მთელი არსებით.

სიბერისას

გიყურებ მე შენ, მდინარის დასასრულო,
როცა ზღვისკენ ეშვები,
რა დიდებულად განტოტდები, ფართოვდები
და მოულოდნელად
უჩინარდები...

დრო და ადგილი

დრო და ადგილი, რაც ჩემშია, ის თქვენც გეხებათ.
გვაგსებს შერძნებით სახლში თუ ყველგან,
სად და როცა გვსურს.
შეგეფერებათ ყოველივე ის, რაც ჩემშია:
სახის ხატება, სურნელება
და კოლორიტი.

თუ ვინმე მიყვარს

თუ ვინმე მიყვარს, ხშირად ვიწყებ უფოთვას
და განგაშს,
ვგიჟდები კიდეც და შეშლილივით
ვხეტიალობ ქუჩაში ღამით.
ასე მგონია, ტყუილად მიყვარს,
მაგრამ კარგად ვგრძნობ,
რომ სიყვარული არ არსებობს
უბრალო და არათურის მთქმელი.
რაზედაც ვიხდი კიდეც ნაღდად, ანდა სხვაგვარად.
(მე ერთი კაცი შემიყვარდა,
მას არ ვუყვარდი,
აი, რატომ დავწერე მე ეს სიმღერა).

ეს ლანდი ჩემი მსგავსია

ეს ლანდი ჩემი მსგავსია და ის ირხევა,
წრიალებს მუდამ
და დღენიადაც ის რაღაცას ეძებს, მიელტვის,
სურს მიაღწიოს სრულყოფილებას,
ის ლაყობს, ვაჭრობს და ვიღაცას ეკამათება.
გაოცებული ვაკვირდები მის მოქმედებას
და ვეკითხები ჩემს თავს:
ნუთუ ეს მე ვარ?
მეგობრებს შორის, რომლებმაც კი მიაღწიეს
დიდების მწვერვალს...
ო, ეს სიმღერაც მიილტვის იქით,
და მე არასდროს
გამიხდია საექვოდ მიუღწევლობა
ჩემი სურვილის.

ზარები ტირიან

ზარები ტირიან ხმამაღლა, მოულოდნელი ხმებით,
სიკვდილი განგაშით მოვიდა,

მოედო ყველას და ყველაფერს!

რომ მიიძინა უვადოდ, ო, ხალხის დიდმა შვილმა

და ღამეული გზაფარის

სივრცეს მოედო ექო –

ერთფეროვანი და სევდიანი!..

და ქალაქიდან ქალაქზე გადადიოდა მეწყერით

ტკივილი მძიმე

და გულშემძვრელი!..

შენედე, მთვარევ ჯადოსნურო!

შენედე, მთვარევ ჯადოსნურო, და მოციმციმე
შენი შუქით დატბორე მთელი

ხმელეთი ვრცელი...

შუალამის თეთრო ნინფებო, სისხლით

გაქლენთილო,

გასივებულ ამ სახეებში ჩაღვარეთ

თქვენი სინათლე დიდი,

მიცვალებულებს, ფართოდ ხელგაშლილთ

და დაღლილებს

ლოდინით ცაში,

გადმოაღვარე შენი შუქის თეთრი მდინარე,

გრძნულო მთვარევ!

მშვიდობით, ჩემო შთაგონებავ!

მშვიდობით, ჩემო შთაგონებავ!
მშვიდობით, ჩემო სანუკვარო მეგობარო,
ჩემო უსაზღვრო სიყვარულო!
მივდივარ უკვე, მაგრამ საით? – არ ვიცი თვითონ!
ვინ უწყის, თუ რა მელოდება!-
შევხვდებით, ისევ ჩვენ ერთმანეთს ოდესმე კიდევ?
მაშ, ასე – მშვიდობით,
ჩემო შთაგონებავ!
ო, ერთხელ კიდევ მომეცი ნება,
მიმოვიხედო სევდიანი თვალებით ირგვლივ:
მიდის ისარი, ამ ჩემს მკერდქვეშ
სუსტი ჩხაკუნით...
დრო ახლოვდება დამშვიდობების! ღამე მოიწვეს
და, საცაა, შეჩერდება ამ
გულის ფეთქვაც!
დიდხანს ვცხოვრობდი სიყვარულით და
ერთგულებით,

ჩვენს აღტაცებას უზენაესს
არ ჰქონდა ბოლო!
დგება მომენტი გამოთხოვების!
მშვიდობით, ჩემო შთაგონებაგ!
მე კიდევ მინდა დიდხანს ვიყო
შენთან, ძვირფასო!
და არსაით არ შეჩქარება.
ჩვენ ერთმანეთით ვსულდგმულობდით,
ვაგსებდით ერთურთს,
ერთ არსებად გადაქცეულნი!
და თუ სიკვდილი გვიწერია, მოგკვდებით ერთად,
ჩვენს და შორებას ველარ შესძლებს
თვითონ სიკვდილიც!
თუ განვშორდებით ამ პლანეტას, ერთად, ძვირფასო!
ო, შესაძლოა შენ მიგყავარ ყველაზე ძალიან,
უცნობი გზებით, ჭეშმარიტი
სიმღერის ძალით! (ვინ იცის?!)
იქნებ, მხოლოდ შენ ერთადერთი არ იძლევი
კარის გასაღებს, უჩვეულოდ საბედნიეროს?!

უკანასკნელად – მშვიდობით,
მოგესალმები, მხურვალე გულით,
ჩემო შთაგონებაგ!

ღამით მარტო სანაპიროზე

დავდივარ ღამით მარტოდმარტო სანაპიროზე
და ისე, როგორც დედაბერს სურს,
რომ იმღეროს ხმით ხრინწიანით,
მეც, ვარსკვლავებს მიჩერებული, მომავლისა და
მთელი სამყაროს გასაღების
მონახვას ვცდილობ...
აქ ყველაფერი რა საოცრად მოჰგავს ერთმანეთს,
ო, ყველა სფერო, მცირე თუ დიდი,
ეს მზე და მთვარე და მანძილები
უკიდებანო, ყველა ღრო თითქმის სწრაფმავალი და
ყველა ფორმა არაცოცხალი,
ყველა სული, ყველა სიცოცხლით სავსე არსება,
რითაც არ უნდა განსხვავდებოდნენ ერთმანეთისგან.
ყველაფერი, რაც ორთქლებადია: წყლები,
თევზები, მინერალები, ტყის მხეცები,
ფრინველები, ყველა ერი, ყველა ენა, ფერთა
სიმრავლე.

ყველა ისინი, ვინც იცხოვრა,
ამ და ნებისმიერ სხვა პლანეტაზე,
ყველა სიცოცხლე, ყველაფერი, რაც იყო წინათ,
ახლაც არის და მომავალში იქნება ასე.
მათ აკაფშირებთ მსგავსება
და მონაცვლეობა
დრო და სივრცეში.

თქვენ ხართ ის არსება?

თქვენ ხართ ახალი ის არსება, გატაცებით ჩემზე
რომ ფიქრობთ,
გახსოვდეთ კარგად, რომ სულაც არ ვარ
მე ისეთი, რომ გეჩვენებათ.
თქვენ მართლა ფიქრობთ, იდეალი
იპოვოთ ჩემში?

და მე მიწოდოთ სულ
უბრალოდ შეყვარებული.
თქვენ ეძებთ ჩემში რწმენას, სიმართლეს
და მეგობრობის ნათელ სინარულს.
ვერ ხედავთ კარგად, რა იმალება
ამ ჩემს სანდო გარეგნობაში,
და, სულ უბრალოდ, ჩემს ჩუმსა და
წყნარ ზნეობაში?
რამ დაგარწმუნათ, რომ ამ ქვეყნად
ჰპოვეთ გმირი მიწიერი და სრულყოფილი?
რად არ ფიქრობთ, რომ იქნებ ცდებით და,
რასაც ხედავთ,

ო, ეს შე არ ვარ, არამედ
ჩემი შირაჟია – არათურის მთქმელი?

როცა წიგნს ვკითხულობ

ბიოგრაფიულ წიგნს ვკითხულობ პიროვნებაზე,
ვისაც დროულად სიცოცხლეში
დიდება ერგო,
რაც აძლევს ავტორს საკაცობრიო მნიშვნელობას,
აღიარებას.

როცა მოგვედები, უთუოდ მჯერა,
რომ ვინმე აღწერს ჩემს განვლილ გზას.
(რომ ჩემზე, თითქოს, რამე იცოდეს, ო, მან კი არა,
მეც მიჭირს ძალზე, რეალური
რამე რომ ვთქვა საკუთარ თავზე.
ვცდილობ, მცირედი, გაფანტული მინიშნებები
და შტრიხები, არეული და უმნიშვნელო,
ყურადღებით რომ მოვიძიო,
რომ გამოგვევთო ჩემი სახე ჭეშმარიტი და
ღირებული).

როცა მანვება ღრო

როცა ღრო მანვება მღვრიე ღრუბელივით,
 მე ვიცი, ეს შიში არ არის, მაგრამ,

ო, ის მამძიმებს მეტად.

მე შეუბოვრად წინ მივიწევ და ამ შტატებს
 გადავჭრი ყველას,

მაგრამ არ ვიცი, საით და როგორ,

რა დამჭირდება ამისთვის ნეტავ?

ერთ მშვენიერ დღეს შეიძლება ჩემი ხმა გაწყდეს,
 ო, წიგნებო და სიმღერებო,

უთქვენოდ ყოფნას სამყაროში აზრი აქვს განა?

ნუთუ ჩვენ ისევ მოგვიწევს საწყისისკენ
 შემობრუნება?

ჩვენ ისიც გვეყოფნის,

რომ მოგვდით ამ ქვეყანაზე.

თანხმობა

ეს სიტყვა მეტად ლამაზია, როგორც ცა ლურჯი.
უნდა გვესმოდეს ყველას

მისი აზრი ძალადი.

მას ხომ ომების შეწყვეტა ძალუძს

და დამყარება საყმაროში

მხოლოდ მშვიდობის!

ერთი შეხებით შეუძლია აჩუქოს მიწას,

ო, ღვთაებრივი და ნეტარი

სიცოცხლის ძალა!

მტერთან უეცრად შეგარიგებს მისი სიკეთე

და განეწყობი უჩვეულო

რწმენით, იმედით;

და მიაცილებ, მიაცილებ კუბოს კარამდე –

ჩურჩულით, ლოცვით და

ყვაფილთა თაიგულებით.

ფედერიკო
ბარსია ლორკა

სანტიმოცი კვლავ ცეკვავს მთვარე...

სერვანტესისა და ლოპე დე ვეგას სამშობლო მუდამ გამოირჩეოდა ღვთაებრივი ნიჭით დაჯილდოებულ შემოქმედთა სიმრავლით და სიღიადით.

ფუნგე – ვაკეროსს, მწვემსებისა და მიწათმოქმედთა სოფელს, მისი გულუხვობისა და სიკეთისთვის, უმენაესმა ძალამ მაღლი სცხო და მოუვლინა XX საუკუნის გენიალური პოეტი და დრამატურგი ფედერიკო გარსია ლორკა.

არიან პოეტები, რომლებიც თავიანთი სიგყვით და საქმით არამარტო მშობლიურ ხალხს, არამედ კაცობრიობას ეკუთვნიან. „მე ვუმღერი ესპანეთს და ვგრძნობ მას უკანასკნელ სიღრმემდე. მაგრამ პირველ რიგში – მე მსოფლიო მოქალაქე ვარ და ძმა ყველა ხალხის“ - ამბობს „ბოშათა რომანსეროს“ და „სისხლიანი ქორწილის“ ავტორი.

საუკუნეზე მეტი გავიდა დიდი ესპანელი პოეტისა და დრამატურგის, სიგყვის შეუღარებული ოსტაგის ფედერიკო გარსია ლორკას დაბადებიდან. გარკვეული დუმილის შემდეგ, XIX საუკუნის მიწურულს და XX საუკუნის გარიჟრაჟზე ესპანური პოეზიის ასპარეზზე, თითქმის ერთდროულად, გამოვიდნენ გამოჩენილი პოეტები: ანტონიო მახადო და ხუან რამონ ხიმენესი, რომლებმაც ანდალუსიურ სასიმღერო კულტურაზე - „კანტე ხონდომე“ დაყრდნობით, თვისობრივად ახალი სიგყვა თქვეს ესპანურ პოეზიაში.

მოგვიანებით, მათ პოეტურ ნაკვალევზე გამოჩნდა მანამდე არნახული, განსაცვიფრებელი ნიჭის პოეტი ფედერიკო გარსია ლორკა, რომელმაც პოეტური ექსპერიმენტებით დაიწყო მოღვაწეობა და მოვლენების თავისებური ხილვით, ახლებური პოეტური სინტაქსით, აზრის ალეგორიულ-მეგაფორული გამოთქმით, ისეთ სიმაღლეზე აზიდა პოეტური კულტურა, რომ

უმოკლეს დროში თვითონ იქცა ესპანური მწერლობის კლასიკოსად და პოეზიის მეტრად.

ლორკა დაიბადა სოფელ ფუენგე-ვაკეროსში, გრანადის მახლობლად. 1909 წელს, როცა ფედერიკო 11 წლის გახდა, მისი ოჯახი საცხოვრებლად გრანადაში გადავიდა, მაგრამ შთაგონებულ ჭაბუკს თან გაჰყვა მშობლიური სოფლის ყვავილოვანი მინდვრების, ლურჯი ხავერდოვანი ცის, მწვემებისა და ღარიბებისადმი უსამღვრო პატივისცემის საოცარი გრძნობა.

ანდალუსია იყო სამი დედაქალაქის – კორდოვოს, სევილიას და გრანადის ქვეყანა, რომელიც რელიეფურად ჩაეჭსოვა ლორკას პოეტურ სამყაროს და აქედან, ამ უზვეულო რომანტიკული სილამაზიდან, შეუდარებელი ძალით უმდერა მთელ ესპანეთს!

ესპანეთში ფრანკოს ფაშისტური რეჟიმის მოსვლის შემდეგ ლორკა კარგად ხედავდა, რომ გარდაუვალი იყო სახალხო ტრაგედია! ყოველ დღე კაცასტროფულად მიემართებოდა

ქვეყანა უფსკრულისკენ. სულ ცოცხა იყო დარჩენილი დიდ სახალხო აფეთქებამდე.

უამისგური რეჟიმი ყოველმხრივ ცდილობდა ჩაეკლა ესპანელ ხალხში თავისუფლების წყურვილი. ამ საქმის ხელშემშლელად ინგელიგენცია მიაჩნდა. ამიგომ გაავრცელეს ლომუნგი – „სიკვდილი ინგელიგენციას!“. ცხადია, ასეთ ქამს ლორკა გულზე ხელდაკრეფილი ვერ იქნებოდა. ის იქ უნდა ყოფილიყო, სადაც თავისი მრავალგანჯული ხალხი გოლგოთაზე ადიოდა!.. აჯანყება, ცხადია, დიდ მსხვერპლს მოითხოვდა. თავისი სათაყვანო ხალხის საშველად პირველად მას უნდა გადაედგა ეს გაბედული ნაბიჯი და უყოყმანოდ, თამამად გადაედგა კიდევაც!..

1936 წლის 17 ივლისის ღამეს ლორკა გავიდა ქალაქში. ეს იყო დიდი სახალხო აფეთქების წინა ღამე. გამთენიისას ის დააპატიმრეს. 19 აგვისტოს რამდენიმე უდანაშაულო მოქალაქესთან ერთად გაიყვანეს გრანადიდან და 8 კილომეტრის დაშორებით, სოფელ ვისნარში,

„ცრემლის წყაროსთან“ ახლოს (ო, რა სიმბოლურია ეს!), გაუსამართლებლად დახვრიტეს. მაშინ ლორკა იყო 38 წლის და შემოქმედებითი მოღვაწეობის ბენიგში იმყოფებოდა.

თავისი სათაყვანებელი პოეტის დახვრეტა დიდხანს არ დაიჯერა ხალხმა. ის არც ერთ პარტიას არ ეკუთვნოდა. მისი ერთადერთი „დანაშაული“ იყო კაცობრიობისა და სამშობლოს უსაზღვრო სიყვარული! ამ „დანაშაულისთვის“ პოეტის გასამართლება მსოფლიოს თვალში ჭეშმარიტად აბსურდული იყო და, ამიტომაც, გაუსამართლებლად დახვრიტეს!

შემდგომში, ფაშისტური რეჟიმი იძულებული გახდა, გენიალური პოეტის მკვლელობის გამო თავი ემართლებინა და ჩადენილი დანაშაული ფალანგისგების შეცდომისთვის მიეწერა. ხოლო ესპანელ ხალხს თვალთმაქცურად ბოდიში მოუხადეს. ასე ვერაგულად დაიღუპა გენიალური პოეტი და დრამატურგი ფედერიკო გარსია ლორკა!

ეცნობით მის ღიდ შემოქმედებით ცხოვრებას და გახსენდებათ სახელგანთქმული რომაელი ფილოსოფოსისა და მწერლის სენეკას სიგყვები: „ბედისწერა ყოველისშემძლე არარაობაა, მას მის წინაშე დაჩოქილები მიჰყავს, ხოლო ქედმოუხრელთ და დაუჩოქველებს მიათრევს“!

გარსია ლორკას თავისუფლად შეეძლო გაემეორებინა ღიდი ილია ჭავჭავაძის შემდეგი სტრიქონები, მცირელი ცვლილებით: „მარად და ყველგან, ესპანეთო, მე ვარ შენთანა, მე ვარო შენი თანამდევი უკვდავი სული!“

ამეამად, როგორც გაღმოგვეცეს, ანღალუსიაში თქმულეზა დაღის, რომ პოეგის აჩრღიღი მთვარიან ღამეებში თითქოს ამოღის მღინარის ქვიშიღან გიგართ ხელში, დაღის ნარინჯის ბაღებში და სიყვარულით უმღერის ესპანელი ხალხის ხვალინღელ ღღეს!..

ღორკა ამბობს: „ყველაზე ნაღვლიანი ბეღნიერებაა – იყო პოეგი. დანარჩენი ყველა-

ფერი მხედველობაში არაა მისაღები, თუნდაც სიკვდილი.“

ჩვენ დიდი სიყვარულით ვთარგმნეთ გარსია ლორკას განუმეორებელი ლირიკული შედეგები და გვეჩვენება: მისი სახლის ღიად დარჩენილი აივნის კარიდან სიცოცხლეზე უსამღვროდ შეყვარებული პოეტის აჩრდილი ალგაცებით უცქერის – „თუ როგორ სწყვეტენ ბაღში ბავშვები ფორთოხლებს და როგორ წვება ნამგლის გრიალში მინდვრად თავთუხი“.

გარსია ლორკა (1898-1936 წ.წ.)

20.08.13

თბილისი

ნარცისი

ნარცის, შენი სურნელება და
მდინარის კამკამა ფსკერი,
მე მინდა შენთან
ყოფნა მარადის!
ო, სიყვარულის ყვაფილო, ნარცის!
შენი თვალების სიანკარეში კრთის
ათინათი თევზებისა და
ტალღების ჩქამის!
ჩემი თვალები დაღალულია იაპონური პეპლებისა
და ფრინველების
ფერთა თამაშით...
შენ პატარა ხარ, მე კი დიდი,
სიყვარულის
ყვაფილო, ნარცის!
ჩვენ შეგვამჩნიეს ბაყაყებმა
და ეშმაკური ჩახტომით წყალში
დაგვიმსხვრიეს ოცნების სარკე!
ახლა სადა ვართ, რას ვუცქიროთ

მე და შენ, ნარცის?
ო, ის ხატება მშვენიერი, ნეტავ, სად გაქრა?
ჩაგცქერი წყაროს და სულიერ სიმშვიდეს მაცლის!
ჩემი ტკივილი ისევ დარჩა
ტკივილად, ნარცის!

სერენადა

შუალამე უხვად იწოგს სინესტეს
მდინარის პირად,
მთვარიან ღამით,
და მოქათქათე ლოლიტას მკერდზე
სიყვარულისგან
უთვალავი კვდება ყვაფილი!
გალობს საოცრად შიშველი ღამე
მდინარის წყალზე,
ხიდეებზე და მოედნებზე,
სადაც მარტის თვის უჩვეულო
იგრძნობა სუნთქვა!..
ისევ და ისევ გადაიღვრის ლოლიტა ფერებს
აბრეშუმით შრიალა და ხასხასა ტანზე..
სიყვარულისგან უთვალავი კვდება ყვაფილი!
და ვერცხლისფერი ღამე
ვაშლის ფერადი ზოლით
სახურავიდან სახურავზე
გადადის რხევით...

კლასიკური პოეზია: თანამანუბი

ლოლიტას თეთრ და ხავერდოვან თეძოებზე,
როგორც სარკეში,
იმსხვრევა უხმოდ ჩანჩქერების თეთრი ჩქერები,
სიყვარულისგან
უთვალავი კვდება ყვაფილი.

სევილიური იაჰნანა

ამ პაწაწინას არა ჰყავს ღედა!
ის დაიბადა ბოშათა კარავში
და გადააგდეს ორმოში ჩუმად.
ო, ამ პატარას არა ჰყავს ღედა!
მასთან არასდროს
არ არის ღედა,
ის გადააგდეს ორმოში ღამით.
პატარას არასდროს უნახავს აკვანი,
თუმც, მამა არის განთქმული ხურო
და ათასობით აკეთებს აკვანს!

ყვითელი ბალადა

მთაზე, იმ მაღალ მთაზე, ამწვანებული ხე დგას.
მწყეპსი გაივლის
თავის გზით...
და ზეთისხილის ხეები ხელებს უშვერენ ყანას...
მწყეპსი გაივლის
თავის გზით...
მასთან არ არის ფარა, არც საყვარელი ძაღლი,
არც მეგობარი – ვინმე
და არც კომბალი ხელში.
მწყეპსი გაივლის...
გაქრა ის ოქროს ჩრდილი, შორეულ ველზე გაქრა, —
თავის გზით...

ირენა ბარსიას

მდინარის პირას ჩინარები ცეკვავენ ერთად,
ერთ მათგანს თუმცა,
შერჩენია სამი ფოთოლო,
მიიღტვის წინ და კვლავ
თავბრუდამხვევად ცეკვავს.

ეჭვი, გამოდი, ირენა!
იცეკვე, სულო, ბაღში!
აპყევი სიმთა ჟღერას წვიმის წვეთების ღარად,
იცეკვე, სულო, ბაღში!
კვლავ მიიჩქარის ღელე...
შენ კი არ ჩანხარ მანც!
მდინარის პირას ჩინარები ცეკვავენ ერთად,
ერთ მათგანს თუმცა
შერჩენია სამი ფოთოლო,
მიიღტვის წინ და კვლავ
თავბრუდამხვევად ცეკვავს!

ვერლენი

სიმღერას, რომელსაც მე ველარ ვიმღერებ,
ჩემს ბაგეებზე
სძინავს უცოდველს!..
ო, იმ სიმღერას, რომელსაც მე ველარ ვიმღერებ!
მთვარის სხივები
კვლავ კენკავენ
წვეთებს ნამისას
და იფერფლება ო, ეს სიბნელე ღამის მწერების
ცეცხლოვან ფრთებზე...
მე ჩამეძინა... და სიჩუმეში
გაფიგონე სიმღერა ჩემი,
რომელსაც მე ველარ ვიმღერებ!
მასში იგრძნობა თრთოლვა ბაგეთა და შრიალი
მდინარის წყლების,
ვარსკვლავების
მთრთოლვარე უუქნე.

MEMENTO

როცა მოგკვდები, მიმაბარეთ მდინარის ქვიშას,
თან ჩამატანეთ
გიტარა ჩემი!
როცა მოგკვდები, მიმაბარეთ მე იმ ძველ ჭალას,
სად ფორთოხლების ყვავილობის
იგრძნობა ძალა!..
როცა მოგკვდები, სახურავზე დავრჩები მარად,
ქარში – ფლუგერი...
ჩუმაღ, მოგკვდები როცა!..

სოლეა

ძაძებში ქალი!
ქვეყანას მიიჩნევს არარად,
გული აქვს უსაზღვროდ დიდი!
მწუხარე სულის კვნესას და ოხვრას
ულმობელ სუნთქვის
ნიაღვარში ჩაძირავს ქარი...
და უპასუხოდ რჩება ისევ ძაძებში ქალი!
ცის აივნიდან განთიადზე
რიკულებს შორის
ჩამოიღვრება ცისკარი მკრთალი...
ვაი, აი, აი, აი, აი...
მთქვამს ნიადაგ ძაძებში ქალი!..

ტყვე ქალი

ქალიშვილი – სიცოცხლე მიდიოდა
შემკრთალ ტოტზე ბედისწერის...
მიდიოდა თამამად და უშფოთველად –
შემკრთალ ტოტზე ბედისწერის...
ის ცხოვრების თეთრ სარკეში ნებივრობდა
შემკრთალ ტოტზე ბედისწერის...
სიბნელეში გზა დაეხნა
ჟამის ტყვე ქალს და ატირდა
შემკრთალ ტოტზე ბედისწერის.

* * *

მშრალია მიწა, ჩუქია მიწა,
ო, მიწა უძირო ღამეთა...
(ზეთისხილების და მთების ქარი.)
ო, ეს ბებერი მიწა!
შუქით და სევდით სავსე.
მიწა, ნასეტყვი შურდულით,
და დასერილი მძიმე ისრებით.
(ქარი – ჩინართა გუგუნი,
ქარი – გზა უსაზღვროების...)

მონაღირე

მაღალი ტყე!
ოთხი მტრედი შორს გაფრინდა აღმოსავლეთით...
იფრინეს, დაბრუნდნენ.
ოთხი ჩრდილი ძირს დაეცა და გაიტრუნა.
მაღალი ტყე!
და ოთხი მტრედი გაწვა ქვიშაზე...

განგების სიმღერა კუბაზე

როცა მთვარე წამოდგება საფსე,
მე კუბაზე წაფალ სანტიაგოს.
წაფალ სანტიაგოს!

ჩემი ეტლით შავ წყლებს გადგიქროლებ,
წაფალ სანტიაგოს.

და პალმების ხეივანების გავლით
წაფალ სანტიაგოს.

როცა ნაზად ფრთებს შეარხევს პალმა,
წაფალ სანტიაგოს.

დაიწყება ბანანების ცვენა,
წაფალ სანტიაგოს.

გზას გაფეხები სივარჯის წვეთით,
წაფალ სანტიაგოს.

და თამბაქოს კვამლში გახვეული
წავალ სანტიაგოს.

ოი, კუბა! ღარიბების ცეკვა,
წავალ სანტიაგოს.

ხეზე ცხელი წებოვანი ფისი,
წავალ სანტიაგოს.

მომღერალი ხის ფოთლები მწვანე,
წავალ სანტიაგოს.

მე ყოველთვის ვამბობ ჩემთვის,
წავალ სანტიაგოს!

გადვიქროლებ, წყლებს გავცურავ ეტლით,
წავალ სანტიაგოს.

დე, ბორბლებში იხარხაროს ქარმა,
წავალ სანტიაგოს.

მყუდრო ღამით, ამ მარჯუნისფერ ღამით,
წავალ სანტიაგოს.

სველ ქვიშაზე ზღვის ტალღების ჩქამით,
წავალ სანტიაგოს.

გახვეული ყვავილების მტვერში,
წავალ სანტიაგოს.

ო, საყვარელი სავანე სულის,
ო, კუბა! მიწის მხურვალე სუნთქვა!
წავალ სანტიაგოს!

აჴსჴს!

კიპარისის ჩრდილი კვნესის
და ირწევა ქარში ღამით...
(ღამტოვეთ მე მინდვრად მარტო).

ყველაფერი ირწევა და
მღუმარებით ხდება სავსე...
(მე ტირილი მინდა მარტო).

ღაჭრილი ბნელს შემაფარეთ,
ქვეყნის შუქი არის ბასრი!

(ო, ღამტოვეთ, ღამტოვეთ მე
მინდვრად მარტო,
მხოლოდ ერთი...)

გზაჯვარედინი

აღმოსავლეთის ქარი. წვიმა. ფანარი თანაც,
და გულში-პირდაპირ დანა!
როგორც მავთული დაჭიმული, ცანცანებს ქუჩა,
ღამეს გამპირის სისხლიანი
თვალები უჩანს!..
იღვრება სისხლი დაუნდობლად ცხოვრების ხნულში...
წახვალ საითმე?
პირდაპირ დანა-გულში.

ბამოთხოვება

დატოვეთ ღიად აივნის კარი, მოგკვდები როცა!
მე აივნიდან ვხედავდე მინდა,
ბავშვები ბაღში როგორ
წყვეტენ ხეზე ფორთოხლებს.
მე აივნიდან ვუცქირო მინდა, ნამგლის ტრიალში
როგორ წვება ველზე თავთუხი...
დატოვეთ ღიად აივნის კარი,
მოგკვდები როცა!

კორეოგრაფიული კვანძი

ღამე ეშვება მძიმე. სარკმელს დარაბა ფარავს.
სხივი ვერ შედის ბაღში.
ოთახში გოგოს სძინავს...
სძინავს თოვლისფერ კაბით...
თმაში ინახავს ყვავილს,
თავის ბაფთიან თმაში!
ფანჯრის რიკულზე ჩუმად სამი
ბულბული კვნისის...
ხალხი მიმოღის ოხვრით,
გიტარა ტირის ქარში!

* * *

საით გარბინარ, ბინულო, საით?
— თრთოლვით დავეძებ წყალუხვ მდინარეს,
რომ გამიტაცოს
უძირო ზღვისკენ...

ზღვაო მღელვარეგ, შენ კი საითკენ?
— შორს, იმ ნისლიან ნაპირისაკენ,
სადაც მარადის
სიჩუმე სუფევს...

შენ კი, ჩინარო, რას მეტყვი, ნეტავ?
— შე კი ვერაფერს,
რადგან ვკრთი მარად!..

მცირე ბალადა სამ მდინარეზე

მიედინება გვადალკვივირი... მთარხვეს ტალღებს
ნარინჯისფერ ბაღების ჩრდილში.

გრანადა, შენი მდინარე ორი
თოვლიან მთიდან
ბარისკენ გარბის...

ო, სიყვარულო! წახვედი სადღაც,
არასოდეს არ დაბრუნდები!..

შენს ნაპირებზე, გვადალკვივირი,
ბროწეულების ძოწისფერი
ანთია ალი...

მიედინება მდინარე ორი: ერთი – ცრემლი,
მეორე – სისხლი!
ჩემო გრანადა!

ო, სიყვარულო! შენ გაფრინდი სადღაც ქარავით!..
დასერილია სევილია თეთრი აფრებით...

გრანადა, მაგ შენს მდინარეებში
ფეთქავს ნიადაგ ამოხხვრა მხურვალე სულის!...
ო, სიყვარულო! წახვედი სადღაც,

არასოდეს არ დაბრუნდები!
გვადალკვივირი და სამრეკლო,
ქარები ლიმონის ბაღში.
დარო, ხენილი, სალოცავთა იღუმალება
ჩაძირულა ზღვა სიჩუმეში...
ო, სიყვარულო! შენ გაფრინდი
სადღაც ქარივით...
მდინარეები წაიღებენ მაღალი მთის
ცეცხლოვან ლავას...
ო, სიყვარულო! წახვედი სადღაც,
არასოდეს არ დაბრუნდები.
ანდალუსიის მღელვარე ზღვისკენ
მათ მიაქვთ მუდამ
ფორთოხლისა და მირტის ყვავილი.
ო, სიყვარულო! შენ გაფრინდი
სადღაც ქარივით...

სამი ხე

აქ, ამ წყაროსთან იდგა სამი ხე,
დღე კი მოვიდა ნაჯახით მჭრელით
და განდა ორი.
მოვიდა მეორედ,
და დარჩა ერთი.
მერე – არც ერთი.
და წყაროსთვალი დარჩა შიშველი!

ახალი მთვარე

მთვარე ბანაობს წყალში და უქაროა ღამე.
ცა ვარსკვლავებით სავსე
სიმებს შორეულს არხევს.

ტოტი ქანაობს ნორჩი მდინარის ფერად ტანზე
და წყლის სარკეში უცქერს
თავის საკუთარ სახეს.

ბაგაფხულის სიმღერა

I.

ბაგშეგები ისევე გამოდიან ეზოდან სკოლის
და ედებიან ჟრიაძეულით
მიდამოს გაშლილს...
ივსება სიფრცე აღტაცებით, ხმაურით,
თრთოლვით,
აქსოვენ სიცილს ხავერდოვან
აბრილის ქარში...
რა სილამაზით თეთქავს ახლა ეს დღე აბრილის
და ის ყვაფილთა სურნელებით
გულისპირს ივსებს...
ვერცხლისფერ სიცილს პატარების, ამ უნაპიროს,
მშვიდი ქუჩები უჩვეულო
ხალისით ისმენს...

II

საღამოს ბაღში ყვაფილების სურნელით მთვრალი
მივდივარ და ვგრძნობ,

მოვიტოვე ნაღველი დიდი.
 სასაფლაოზე დროით დამსკდარ თავის ქალებზე
 მხურვალე მიწა კვლავ აღვიძებს
 ყვავილებს მინდვრის.
 კიპარისები დაფენილი მსუბუქი მტვერით
 მისჩერებიან შორს ცარიელ
 ორბიტებს ისევ...
 კენწეროები ირხვევიან ზურმუხტისფერი
 და მათი მწერა ეფინება
 შორეულ სივრცეს...
 აბრილო, შენ კი ვარსკვლავებით,
 ცოცხალი წყლებით
 მოდიხარ, აფრებს ალტაცების
 ო, ისევ გაშლი...
 და ოქროსფერი ბუდეები ანთე ისევ
 ბუნების თვალში!...

ბელისწერა

იქით, გულო ჩემო, იქით!..

სად სიყვარულის გაუვალ ტევრში
არ მოხანს კვალი.

სად ლურჯ ყვავილებს ესხურება ცოცხალი
წყალი...

და ჩემს ჭრილობას მოურჩენელს
ვერ კურნავს სიტყვა - „სიყვარული“.

იქით, გულო ჩემო, იქით!..

ბაღი

წყალზე წვეს ნისლი და ტირიფის
ტოტები ხშირი.
კიპარისების ლურჯ შადრევნებს
არხევს ნიაფი...
რეკავს დიდმარხვის ზარების წყება.
ამ ბაღში მუღამ
მოდინ გვიან,
ძალიან გვიან,
წარბშეკრულნი, ტუჩების კენკით!
და გზა შორს მიდის, მდინარის გავლით,
გზა სისხლიანი!..

რხევის ამპლიტუდა

ლორჯი ზღვა მღერის.

(სად არის წყაროს წყალი!)

ცაში სიმაღლე მღერის.

(როგორც ვარსკვლავი ობოლი.)

სხვაა გალობა ღმერთის.

(საწყალი ზღვა!

და საცოდავი წყარო!)

მგი ჰორიზონტზე ღაუთვა

მოიპარება ავღარი დასალიერით ცის,
იბურღებიან ღრუბლები
და ავი ქარი ქრის...
მზე ჰორიზონტზე ღაუთვა,
ირგულივ მწუხრი შლის ფრთებს
და სივრცეს აუღაბურებს,
ღამეს მოუხმობს ბნელს.
ღელვას მოუცავს მთა-ბარი,
ღღე უკვე აფრებს ხრის,
მთის გრეხილებზე სიბნელე
სევდის ნაპირებს ზრდის...
მღვრიე მორევში, შორს იქით,
თეთრი მწვერვალი ღუმს,
არც გზა ჩანს, არც მეგობარი,
ღგება შუალამე ყრუ.

* * *

აგვისტო. ცისკარზე ატამი თამთამებს
თათლისფრად,
უსხლტებათ კრაზანებს
ნაცოფი პირიდან.
მზე ჩადის... დგება ქარვისფერი საღამო ისევ.
ოქროკბილიან ტაროების
ფეთქავს სიცილი,
როგორც ივლისში ფორთოხლისფერ
მზის მხურვალება.
ისევ აგვისტო. ბავშვებს ო, როგორ ეტკბილებათ
ეს შავი პური,
შუქით დატბორილ
მთვარესთან ერთად.

სოფელი

ჩვენ სუნთქვა შეკრული,
ნაღვლიანი ხალხი ვართ.

ბნელსა და შიშველ მთაზე — დგას სალოცავი.
სად ზეთისხილთა

რტოები მწვანე
ეხლებიან წყლებს მარგალიტის...
აქ ლაბაღებში მიმოდის ხალხი.
ხოლო ზედ მაღალ კოშკზე
ბრუნავს ფლუგერი დღითა და ღამით.
ის ბრუნავს მძიმედ,
ის ბრუნავს მუდამ...
ო, შენ სადა ხარ, ჩაკარგულო სოფელო,
ჩემი მღელვარე,
ცრემლიანი ანდალუსიის!..

ჰორიზონტი

მზე უჩვეულოდ მკრთალი, სოფელი მწვანე
ნისლში...

კვლავ დატვირთულებს სიზმრით

სძინავთ ნავსა და ყურეს,

და ნაღვლიანი ხმები აღვიძებს ცხვრების ფარას.

ის ჭაბუკური ჩემი გული

სად არის ნეტავ,

ბურთულა ვერცხლის?!

* * *

ჩემი თვალების უმისოდ შენ საბრალო ხარ, სულო!
ვერ იგრძნობ, როგორ
ინთება მთვარე.
ო, ამ ბაგეთა გარეშე, სულო,
ვერც კოცნას იგრძნობ,
ვერც დანაშაულს!
შენ საბრალო ხარ ო, ამ ჩემი გულის გარეშე.
რას მეტყვის შენი თვალების სიღრმე,
როცა უეცრად
მოკვდება სიტყვა?

პირველი ოცნების სიმღერა

გულს შეყვარებულს ძალუძს,
რომ იყოს დილით მწვანე.

საღამოს ხდება მწიფე, როგორც
ბუღბუღის სტვენა.

შენ გამირბინარ
ფორთოხლისფერი სიყვარულით,
ო, სულო ჩემო!

შეყვარებული გული რჩება
ადრინა დილით

საკუთარ თავთან.

შელამებისას – მოგალობე ჩიტის ყელში
წკრიალებს ისე,

როგორც ბუღბუღი.

შენ გამირბინარ ფორთოხლისფერი სიყვარულით
ო, სულო ჩემო!

უსიმღერო მიწა

ლოურჯი ცა... და ფერადი ყანები ვრცელი...
ო, ლოურჯი მთები...

და ფერადი ყანები ვრცელი...

დგას წარმტაც ველზე ერთადერთი
ხე ზეთისხილის
და ობლად კვნესის!..

წასვლის საათი

კვლავ მიდიან სხივჩამქრალი ვარსკვლავები,
მიცურავენ უკანასკნელ გზაზე...

უბედურება აი, ეს არის,
რა უნდა იყოს მწუხარება ამაზე მეტი?

საით მიდიან

ისინი, საით?

აღრე თუ გვიან სილაჟვარდე ჩაძირავს სადმე...

უბედურება აი, ეს არის!

რა უნდა იყოს მწუხარება ამაზე მეტი?

საით მიდიან

ისინი, საით?

სოლო შიშღაგ...

შემოტევეებით ღროის ლაბირინთები – გაქრა.

სიცარიელე ღარჩა.

ღაუცხრომელი გული – ეს სურვილებიწ წყარო –
ღაშრა.

სიცარიელე ღარჩა.

ჩამაღალი მზის მირაჟი — ბაგეთა კოცნით

ტკბობა — გაქრა.

ღაჩუღდა, ღაყრუღდა, გაციღდა

ღა საბოლოოდ გაქრა...

სიცარიელე ღარჩა!..

საღვთადაცხადი ბასეირნება

მიდის მდიდრული სამკაულებით, მიდის ამაყად –
მადონა სოლედადი.

შენ თეთრი ნავით შემოცურდი ქალაქის ზღვაზე,
როგორც ყაყაჩოს ყვავილი –
სინათლის ვიშკელით ხელში.

გადაუარე შენ მსუბუქად გუბეებს წვიმის,
კოლორატური ტემბრით
მიუყვებოდი ქუჩას...

და დაგნათოდნენ ვარსკვლავები
სხივებით ქარვის...

მადონა – წყარო უზომო სევდის,
მადონა – სოლედადი.

ო, შენ დაცურავ ზღვიდან ზღვაზე
შორეულ მხარის.

ცის კუთხე

ბებერ ვარსკვლავებს – თვალს უცრემლებს
შუქი ელფარე.

ზათხულის ბინდში
მხოლოდ ნორჩი
ვარსკვლავნი კრთიან...
(და მთა-გორებზე, სად ფიჭვების
ირხევა რიგი,
ციცინათელას ათასობით
ანთია ცეცხლი).

ჩრდილოეთი

გზებზე მაღლა ვარსკვლავები ცივი.
დადის ხალხი და დაძრწიან მხეცნი
ტყის კვამლიან
ბილიკების გასწვრივ...
და სუნთქავენ ქონმანები ჩუმად
განთიადის მოვერცხლისფრო შუქზე.
ხუტორებში, ტყეებსა და მთებში
ისმის ექო ნაჯახების ღარტყმის,
თითქოს სკდება
ცისტერნები ირგვლივ!

სამი მოთხრობა ქარგე

|

შორს განთიადმა აანთო ქარი წითელი ფერის,
და შეძლეგ ქროდა მდინარის გასწვრივ-
ის მწვანე ფერის.

შეძლეგ ის გახდა მეტად ლურჯი, მერე ყვითელი...
და, შემდგომ, იგი მინდვრებს იქით
ცისარტყელად ამოიზიდა...

||

დახვეულია ქარი ისე, როგორც მთის წყარო,
იხუტებს წყლიდან ამოზიდულ ჩინარებს იგი,
ვით გული ჩემი.

მზე დგას ზენიტზე და ის თითქოს
მიჰკვრივს ზეცას...

გავიდა ხუთი ნაშუადღევით,
ქარს სძინავს უკვე...
და ფრინველებიც არიან ჩუმიად.

III

კულულებივით ირხევა ქარი,
როგორც ხავერდი
შესაშური სპირალის მსგავსად.
მოიწყევლება ტყის სიღრმეში,
როგორც წყარო
ლოდქვე შმაგალი...
და ის ხეობას ათრობს ბოლომდე
თეთრი ბალზამით.
ისევ შეუტევს კედლებს გრანიტის –
ქანცმილეული.

სასწორი

დღემ ჩაიქროლა უკვე,
 ღამე არ იხევეს უკან.
დღე ნაადრევად კვდება,
ღამე კი – მის ფრთებს იქით.
დღე ქარიშხალში ქანაობს
და დგას სარკის წინ ღამე.

ნიშნობა

დატოვე ბეჭედი მდინარის ყურესთან.

(მთვლემარე ღამემ ხელისგული

დამადო მხარზე.)

ასი წელია, რაც მე ვცხოვრობ ამ სამზეოზე.

ფუჭი სიტყვები არარად მარგებს,

არაფრის მთქმელი!

დამტოვეთ მარტო, ანგარებით

ნუ მკითხავთ რამეს.

მოიშორე ბეჭედი თითზე

და მოისროლე მდინარის წყალში.

ჩქარი ღონება

როცა ცის იმღვრევა სიღრმე,
ქრებიან ფარსკვლავნი გუნდებად...
და რასაც გზა გადაგაფიწყებს,
ის მხოლოდ
სიზმრებში ბრუნდება.

მს სიმართლვა

მძიმეა, ო, როგორ მძიმე, რომ
 შენ მიყვარდე და არ ვიტყვი!
ჩემში ყრუ ტკივილს იწვევს ჰაერი,
მეზნებარე გული და ეს ქული
თავზე რომ მხურავს!
ვისზე გაყვილო მე ეს ლენტი და სავარცხელი
 და სევდის თეთრი ძაფი?
რომ მომიქსოვონ ცხვირსახოცი
ღირსსახოვარი!
მძიმეა, ო, როგორ მძიმე,
რომ შენ მიყვარდე
და არ ვიტყვი!

მოსახვევს იქით

ჩემს ბავშვობაში დაგებრუნდე მინდა,
კვლავ დაგებრუნო წლები ნანატრი.
დაგემშვიდობო, ბუღბუღო?
მერე რა მოხდა, – ნახვამდის!..
შემდგომ, სიბნელე და ყვაფილები ქოთნის.
გამოვეთხოვოთ სურნელით თრობას?
და იჩქარე, ღამის ყვაფილო,
სიღრმეში სულის...
მშვიდობით, სიყვარულო, მშვიდობით.
(მკვდარია გული ჩემი).

გულუბრყვილო სიმღერა

- დედა, მახუქე მოლაპლაპე ყინულის ტანი!
- შენ მაშინ, შვილო,
 განდები ცივი და ყინული დაგეუფლებს!
- დედა, გამხადე გამჭვირვალე, ვით მინერალი.
- მაშინ შენ ველარ გათბები, შვილო!
- დედა, ამწიე ბალიშს ზემოთ,
 ო, ცოტა მაღლა...
- ეს შეიძლება, ახლავე, შვილო!

სეკვა

ბაღში ირწევა ღამე, და ექვსი ბოშა ქალი
თეთრ სამოსელში ცეკვავს
თავბრუდამხვევი ძალით!

ბაღში ირწევა ღამე, და გვირგვინები ვერცხლის
იწვის ფერადი ალით
ვარდ-ყვავილების ცეცხლის...

ბაღში ირწევა ღამე, და სივრცეს ერთვის ღელვით...
და იფერფლება ბნელი
მათი კბილების ელვით...

ბაღში ირწევა ღამე, და ექვსი თეთრი ლანდი
კვლავ თავაწყვეტით ცეკვავს
და არხევს ზეცის მანდილს!

ბალი მარტში

ვაშლის ხე! მაგ შენს რტოებზე – ფრინველების
და ჩრდილების არის თამაში...

ჩემი ოცნება მიქრის

უკვე მთვარიდან ქარში...

ვაშლის ხე! შენს ხელებს ჩაუცვამს სიმწვანე.

და მარტის თვეში კვლავ

იანვრის ჭალარა მოხანს.

ვაშლის ხე... (ჩამქრალი ქარი)

ვაშლის ხე... (ვეება ცა).

საწყისი

აჰყენენ ცღუნებას ადამ და ევა.

გველმა გატეხა

სამოთხის სარკე.

ქვად იქცა მისი ნამსხვრევები

და ედემის

წითელი გაშლი.

ხმა შორეული

ანთო ისევე სათოვლია დილაადრიან.
(შემოღამება გახსოვს და
შუა ზაფხულის გვიანი ღამე?)
და ჩამოასხა მთვარემ თავის ციფი ნექტარი.
(გახსოვს აგვისტო და
ის მზერა უკანასკნელი?)

ბრანაღა ლა 1850

მესმის ო, წყაროს მოციმციმე სიმების რხევა.
ყურძნის თითებზე -

სხივები მჭრელი,

ის ლამის არის, რომ გულში ჩამწვდეს!

მე შევყურებდი ცის სიღრმეში

არეულ ღრუბლებს,

მეჩვენებოდა ჩემი თავი,

ვით წყაროს ჭავლი.

დანა

დანა, შენ ცოცხალ გულში იჭრები,
როგორც სახნისი წიადში მიწის.
არა, ო, არა, მაგ ბასრი წვერით
ნუ შეეხები მის სიმღერას
და სილამაზეს!
დანა, შენ ვიწრო სისხლიანი ნაკვალევით
შედიხარ მასში და კუბოს გარეთ
ყველაფერი რჩება ამაოდ!
არა, ო, არა, მაგ ბასრი წვერით
ნუ გაარღვევ მის სიმღერას
და სილამაზეს!

კვალდაკვალ

უცქერენ ბავშვები, ბავშვები ხელავენ შორს.
ქრებიან თანდათან სანთლები...
და ბრმა გოგონა ორი
მისჩერებია მთვარეს...
ქარს მიაქვს ვარსკვლავებისკენ
ცრემლის სპირალი წვრილი...
იხედებიან მთები,
მთები ხელავენ შორს.

ღელა

ცაზე გულადმა გაწოლილა დიდი
ვარსკვლავი დათვის.
ძუძუს აწოვებს ნარინჯისფერ
თანავარსკვლავებს,
ტუქსაგს, არიგებს, ეუბნება
თავის პატარებს: – ჭამეთ,
სვით, გათბით, ანათეთ!

პატარა ტყე

სანტიაგოში გზა მიდიოდა...

(მეც მივდიოდი იქით – შეყვარებული ბიჭი,
მღეროდა ღამე მთვარის თეთრი სიშიშვლით სავსე.
ფრინველი- დაიკო,
ფრინველი – მოგალობე
იზნეოდა აყვავებულ ლიმონის რტოზე).

შემთხვევა

იწვა ქუჩაში ნეკნებს შორის გაჩრილი დანით.
აქ, ის ყველასთვის

იყო უცნობი.

და ცანცანებდა ფარანი შიშით.

დედა, ო, როგორ ცანცანებდა

ფარანი სახლის!

მას განელილი ჰქონდა თვალები –

გაქვავებული, თეთრი.

და იწვა მარტო და ღრმა ჭრილობას

უსიცოცხლო ხელებით აწვა!

ის აქ ყველასთვის

იყო უცხო, მიუსაფარი.

მარტოობა

ო, ეს ვარსკვლავი – მეოცნებე რომანტიკოსი.
(ვარდებისა და მაგნოლიის არის ტრფიალი.)

ის მუდამ შუქს ჰტენს თავისთავს
და იღუმალი რჩება.

ტა-რა-რი,

ტა-რა-რა.

ქოხში სიბნელე მეფობს,

გუბეებში კი ბაყაყების

სიმღერა ისმის.

სანტიამოში კვლავ ცეკვავს მთვარე

შეყვარებული, ფერმკრთალი ბიჭი
დახეტიალობს ღრუბელთა შორის?

არა, აქ მთვარე, მთვარე კვლავ ცეკვავს
ცივ სხეულებზე მღუმარე ღამით...

ცაზე ჩრდილების ირხევა წყება,
დაძუნძულებენ ამ ჩრდილში მგლები?

ხოლო მთვარე კი, ო, როგორც ადრე
ცივ სხეულებზე ცეკვავს და ცეკვავს...

იქნებ, ცხენები ურტყამენ ტორებს
ო, დასამსხვრევეად ჭიშკარზე ისევ?

ო, არა! მთვარე, მთვარე კვლავ ცეკვავს
ცივ სხეულებზე მღუმარე ღამით...

გვიცქერის ვიღაც სარკმლიდან ღრუბლის
მღვრიე თვალებით ისევ და ისევ?

ო, მთვარე, მთვარე და მხოლოდ მთვარე
ცივ სხეულებზე ცეკვავს და ცეკვავს...

სიკვდილი ისევ მიზიდავს ძლიერ,
ო, ყვავილების სიმრავლით ცისკენ?

არა, მთვარე კი, მთვარე კვლავ ცეკვავს
ცივ სხეულებზე ისევ და ისევ!

ო, ეს ბავშვები, ღამეულ ქარში
რომ გაუფითრდათ ლოყები ერთობ!

და არა ქარი, — სინათლე მთვარის
ცივ სხეულებზე ო, ისევ ცეკვავს.

ისევ ბლავიან ხარები ღამით
ო, აქ გაბმულად და გულსაკლავად!

და მთვარე, მთვარე და მხოლოდ მთვარე
ცივ სხეულებზე ცეკვავს და ცეკვავს.

ის მთვარე, მთვარე გვირგვინით ეკლის,
ო, კვლავ მიმოდის, როგორც თქმულება.

და ისევ ცეკვავს სანტიანოში
ცივ სხეულებზე დაუსრულებლად!

არიან მთები

ეს რა ღიად გაწოლილან მთები,
წყლის ნაკადებს დასცქერიან შურით!
და როგორც ცის თეთრი ათინათი,
მოიფიქრეს ფარსკვლავების თოვლი...
და არიან კიდევ იქით მთები,
იგივეა მათი სატკივარიც!
და ამ მთებმა ნაღვლიანი ფრთებით
მოიგონეს ღრუბლის ქარაფანი...

* * *

არ დასცდენია არც ერთი სიტყვა,
და ყოველივე საოცრად ვიგრძენ!
როგორ ცეკვაფდა მის ცისფერ ტბაში
ორი ნორჩი ხე...
ოქრო, სიცილი და მწვანე ქარი
და ნაფეხური
მოხანდა მთვარის...

დიდი მოწყენილობა

შორს, ზღვის სივრცეში სიბნელე მხოლოდ,
სადაც არეკვლა არ ხდება შუქის.
და შენი მზერის სუსტია ღერო...
ეს არის მიწაზე ღამე.

აღელინა სეირნობაში

აქ ლიმონები არ არის ზღვაზე,
სევილიაში არ არის ტრფობა!
იღვრება მთვარე მზის სხივით საფსე,
სიგრილე ვიგრძნო,
მომეცი ქოლგა.
მწვანე ქოლგის ქვეშ, უთუოდ, ვჩანვარ,
ო, ისე, როგორც ლიმონი.
ჩემს უკან წყალში დგაფუნებენ
მხოლოდ თევზები.
აქ ლიმონები არ არის ზღვაზე,
იღვრება მუქი ზომანე მეტად,
სევილიაში არ არის ტრფობა.

ღაბრუნების სუბიტა

ო, დამიბრუნეთ ფრთები! ჩემი სიკვდილის ღროა!
მე მინდა მოგკვდე ისე,
როგორც ის მოკვდა გუშინ,
გათენებამდე დიდი ხნით აღრე.
ავიზიდები მძლავრი ფრთებით
მდინარის ზემოთ,
მოგკვდე სადღაც შორს ზღვიდან,
მივიწყებულ წყაროსთან ახლოს...

შავი მთვარეები

ნაპირებს ზემოთ მოჩანს შავი მთვარეთა რიგი,
ფეთქავს ზღვის სივრცე გიშრის.
მეძახიან და მომსდევენ უკან გაუჩინელი
ჩემი ბავშვები.

ნუ წახვალ, მამა,
ნუ მიგვატოვებ,
აქ დარჩი ჩვენთან!
უმცროსს ხელები აქვს დაკრეფილი.
მე თვალებიდან ცრემლები დამდის...
ირგვლივ ყივიან მამლები ისევ.
შორს ზღვა ქვაფდება...
და ნიღბების ქვეშ, კვლავ, ტალღების
სიცილი ისმის.

ნუ მიგვატოვებ, მამა!
და ვარდისფერი
იღვრება ექო...

უიფელო სიმღერა

იღვრება სილურჯე ბალახის, მდინარე
მდინარეს ერთვის.

მე ქარით ნარხევი ვდგავარ...

დღესასწაული შემოდის სახლში ნიშნობის
ბეჭდით.

ქალიშვილები დგებიან აღრე

და აბრეშუმის მწვანე ძაფით

იმკობენ გულმკერდს.

მე ქარით ნარხევი ვდგავარ.

ის მოკვდა ღილით აღრე

შორს ოთხი მთვარე ღამის
და ხე დგას – მხოლოდ ერთი.
მას ერთი ჩრდილი ახლავს
და ზის ფოთლებში ჩიტო.
მე ჩემს სხეულზე ვეძებ ნაკვალევს
შენი მხურვალე კოცნის.
ქარების ჩქამში მიიღებეა მდინარე ჩქარი.
შენს „არას“ ისე ვატარებ,
როგორც ღიმილის სანთელს
ქვასავით ცივს და მძიმეს.
შორს ოთხი მთვარე ღამის
და ხე დგას – მხოლოდ ერთი.
ეს ყველაფერი მიკრულია ჩემს ხსოვნაში,
როგორც ნემსით
გულზე პეპელა.

შვილი ასულის სიმღერა
(ბისარტყელას ვოტივზე)

შვიდი ასული შეიდ ხმაზე მღერის.
(ცაზე კი რკალი ჩამავალი მზის
ნაკვალევს მოჰგავს).
შეიდ ხმაზე სული მოგალობე – შეიდი ასულის.
და თეთრ სივრცეში შორს გაიჭრა
შვიდი ფრინველი...
ჰა, უკვე შეიდი ასული კვდება!
(რად არ არიან ისინი ცხრა,
ან ოცდაერთი?)
დინების ტალღებს შეიდივე მიაქვს,
ცის ფსკერზე რჩება სიცარიელე.

მალაგენია

სიკვდილი შედის და გამოდის ტავერნებიდან.

და გიტარების ხეივანებში

სეტიალობენ ცხენები შავი

და უჩვეულოდ ბნელი სულები.

მარლი ოფლის და ქალის

სისხლის მძიმე სუნს

არეულია ყვავილების ფერთა თამაშში.

ხოლო სიკვდილი გამოდის და ისევ შედის...

და ყველაფერი ძველებურად

უცვლელი რჩება...

სეკვა

სევილიაში ცეკვაავს კარმენი
ცარცით შეღებილ ცისფერ კედელთან.
და მას თვალები სავსე აქვს გზნებით,
უელავს თმები
თოვლივით თეთრი.
ქალიშვილებო, დარაბები მიხურეთ ჩქარა!
თმებში გველები ყვითლდება უკვე,
და სიშორიდან ცეკვის მორევში
დგება წარსული მოხეტიალე,
და უჩვეულო ვნებებით სავსე!..
ქალიშვილებო, დარაბები დახურეთ ჩქარა!
სევილიური ეზოების სიცარიელე
და მის სიღრმეში
ღამე უძირო...
ანდალუსიელთ ეჩვენებათ მივიწყებული,
ეკლიანი ცხოვრების კვალი!..

მუნჯი ბიჭი

ექებდა ბიჭი თავის ხმას,
რომელიც კალიამ დამალა,
ექებდა ბიჭი თავის ხმას
დაცვარულ გვირგვინში ყვავილის...
შევექმნიდი ამ ხმისგან ბეჭედს
უბრალოს კი არა – გრძნეულს.
და ჩემს სიჩუმეს მშვიდად შევინახავდი მასში...
ბიჭი ექებდა თავის ხმას
დაცვარულ გვირგვინში ყვავილის...
(შორიდან რეკავდა ო, ის ხმა
კალიას ხასხასა სამოსში...)

პრელუდია

ისევ მიდიან ჩინარები- მათ ნაკვალევზე
 რჩება ტბა შექის...
ისევ მიდიან ჩინარები – და გვიტოვებენ
ჩვენ მხოლოდ ქარებს...
დამშვიდდა ღამე, და ჩადგა ქარი,
 მორთული მძიმე და შავი კრეპიტ...
მაგრამ ქარმა კი დატოვა ექო,
გადაიქროლა მდინარის იქით.
სიფრცე ივსება ციციანთელით
 და იძირება წარსული მასში...
და ხელისგულზე გადაიშლება
გული პატარა – გრძნეული რიტმი!..

ზარი
(მისამღერი)

იმ ყვითელ კოშკზე კვლავ რეკავს ზარი
და აღწევს ზენიტს

ის ყვითელ ქარში.

ყვითელ კოშკს ზემოთ საიდუმლოდ
ხმა ქრება ზარის.

ოსტატობს ბრიზი და მტვერს აყრის
ის ხომალდის

ვერცხლისფერ ძელზე.

მიდიოდა ხალხი

ზაფხულს ისევ მიჰყვებოდა ხალხი,
თან მისდევდა

შემოდგომის კვალი.

მწვანე ველზე მიდიოდა ხალხი –

გიტარებით და

მამლებით ხელში...

იყო თქეში და სხივების ღვარცი.

გული სცემდა

უსაშველოდ ცხელი!

მწვანე ველზე მიდიოდა ხალხი...

შემოდგომა მოდიოდა უკვე

ვარსკვლავების

ლიმონისფერ რხევით.

მოცახცახე წყაროების ფონზე

ჩიტუნების ცრემლიანი თვალით!..

და ცდუნებებს

დავეკიდე თავით,

გული ჩუმად სანთელივით იქცა!

კლასიკური პოეზია: თანამანუბი

ზაფხულს ისეე მიჰყვებოდა ხალხი,
და თან სდევდა
შემოდგომის კვალი...

შემოღამების ორი მთვარე

I

ახლა მკვდარია, მკვდარია მთვარე,
მას გაზაფხული აღადგენს მხოლოდ.
და ჩინარების მაღალ კორომებს
ისევე შეღმუის
სამხრეთის ქარი.
და გულის სკივრი ივსება ერთობ
ხშირი და მძიმე
ამოსუნთქვის ფარული ოხვრით!..
სახურავეები წითელ კრამიტის
დაიფარება ბალახების
სქელი ქუდებით.
ახლა მკვდარია, მკვდარია მთვარე,
მას გაზაფხული
აღადგენს მხოლოდ.

II

ლურჯი საღამო კვლავ უგალობს ფორთოხლებს
ნანას,

ჩემი პატარა დაიკო მღერის.

და იხლიჩება ყვეთელი მთვარე,
თითქოს ფორთოხლად ქცეულა მიწა.

მეც სურფილი მაქვს, რომ

ოქროსფერ ფოთოხლად ვიქცე.

შენ შეგიძლია გულმოდგინედ იეღვო დიდხანს
და შეგიძლია ერთიანად

დაიმსხვრე კიდევ!

ვერ გადიქცევი თუნდაც ლიმონად,

აი, ეს არის უცოდველი საცოდაობა.

პარუსელი

მხიარულების თეთრ თვლებზე
დღე მიქრის დღესასწაულის,
წაღმა-უკუღმა კარუსელზე
ბრუნავს ნიადაგ
ლურჯი აღდგომა, შობის თეთრი საგალობელი.
და გველებივით იცვლიან პერანგს
შრომით დაღლილი დღეები ისევ.
ხოლო დღეები დღესასწაულის
ველარ ასწრებენ ფერიცვალებას.
კვლავ მიჰყვებიან ღროის ღინებას
და უყვართ მუდამ
აბრეშუმის მოსასხამები.
ლურჯი აღდგომა, შობის თეთრი საგალობელი.
ჩვენ ვარსკვლავებზე გამოვაბამთ
კარუსელს ისევ,
ვიტყვით – ეს არის შორეული ქვეყნის ყაყაჩო.
ფორეჯიანი ჩვენი ცხენები,
რომ ლეოპარდებს ჰგვანან სიჭრელით,

ვით ფორთოხალი –

ოქროსფერ მთვარეს.

გშურს მარკო პოლო?

რომ ბავშვები მიქრიან ისევ

უცხო მიწაზე, შორეულ მხარეს...

ლურჯი ადღგომა,

შობის თეთრი საგალობელი.

სიგლერის ხე

ანა მარია დალის

ისევ ცანცანებს ის ხმა, ამ მარტოხელა ტოტის,
გადათელილი ბევრჯერ ვაეებით
და გუშინდელი ქარით!
ღამით გოგონა მინდვრად წუხდა,
რომ ვერ მოასწრო მოწვდენა
ტოტის, რომელიც სურდა!
დაბინდულ შუქზე, ეჰ, მთვარევ!
საწადელს ის ვერ მისწვდა.
ასობით მკრთალმა ყვავილმა დაფარა მისი ტანი...
და თითქოს თვითონ გახდა,
ო, ვით რტო მომღერალი!
გადათელილი ბევრჯერ ვაეებით
და გუშინდელი ქარით!

ყვავილი

ტირიფის წვიმა გადანლართულ
რტოებში ჩაწვა.
და მთვარის შუქი უჩვეულოდ
იღვრება ისევ...

კლოუნნი

მკერდი კი თითქოს მზესა წითელი

მკერდი – ცისფერი

მთვარე.

და ცეცხლი წითელ-ყვითელი —

თმაში ვერცხლისფერ

ჩრდილის.

გღვთის ნიჭარა

როცა ის მომცეს მასში მღეროდა
ზღვის სფერო – ლურჯი.
ამეფსო გული შეფუთ და ქათვით,
სალამოს ბინდით,
თევზებით ჭრელით,
რომ რიალებდნენ სინათლის შუქზე
ჩრდილებთან ერთად...
ის მომცეს როცა.

ამოდის მთვარე

როცა ამოდის მთვარე, ზარებს სიჩუმე იპყრობს.

და მე ბილიკებს ვხედავ

ერთობ დაბურულ ტყეში.

როცა ამოდის მთვარე, ზღვა ეუფლება მიწას,

შორს, კუნძულზე ფეთქავს

მივიწყებული გული!..

იქ ხომ მთვარიან ღამით ფორთოხალს

არ ჭამს არვინ,

შეექცევიან ცივს და მხოლოდ უმწიფარ ნაყოფს.

როცა ამოდის მთვარე ერთფეროვანი სახით,

მაშინ ფულები ვერცხლის

საფულებში ტირის...

* * *

ერთგულ მეგობრებს უთხარით – მოკვდა.
ტყის წყარო ისევ
ცოცხელია მდურის...
(და ტყე მოიცვა მგლოვიარე
გალობის ხმებმა).
თქვით სულ უბრალოდ: ის არ ამდგარა,
რომ სიკვდილის წინ
გახელილი დარჩა თვალები!..
გადაეფარა სამუდამოდ ლურჯი ზეწარი...
და ჩემი სული გაფრინდება
ვარსკვლავზე დილის...

სქემატური ნოქტიურნი

მიწა, ქარი და სულით ობლობა,
სურნელი,
შრიალი,
ჩრდილი.
ბალახი, გველი, ნაშუალამევი
(სამი საფეხური მთვარის).

ქვემოთ

ვარსკვლავების მოციმციმე ჩრდილი,
ჩაქსოვილა ღამის
ფარულ ჩქამში...
და სიმეზში ჩახლართვია არფას –
მცენარეთა მოარული აჩრდილები...

* * *

ფორთოხლებსა და ლიმონებს შორის
დაიმსხვრა ნორჩი სიყვარული.
ლიმონებსა და ფორთოხლებს შორის,
ქალიშვილები, ო,
ლამაზი ქალიშვილები!

ლიმონები.

(მზე თამაშობდა მწვანე ბალახში.)

ფორთოხლები.

(და თამაშობდა ლურჯ ტალღებში –
მზე ოქროსფერი.)

მანუსკრიპტი

ფრინველთ სიმრავლით არ ღელავენ ნორჩი რტოები.

ქეო კი ჩივის, თუმცა ის

არ წუხს და ცრემლებს არ ღვრის.

ადამიანი, დაბურული ტყეების წყება.

მე დაბადებით მსდის ცრემლები,

უზომოდ მწარე...

და თვალეში კი

ორი ზღვა მღვრის...

სევილიური პატარა სიმღერა

ფორთოხლების ბაღს ეღვრება ო, ნათელი განთიადის,
მიიჩქარიან ფუტკრები

შესაგროვებლად თაფლის.

სად ინახება შარბათი, ასე რომ უყვართ ფუტკრებს?

ის ჩაღექილა უხვად მხოლოდ

ყვავილთა ზღვაში...

თუმც ის ფიალა ღრმავა, მაგრამ სწვდებიან მასში.

(და სავარძელი დაფნის

კუთვნილებაა მთვარის.)

რტოები ფორთოხლების

სავსეა ცისკრის შუქით.

პივილი

ზედ ყვითელ კოშკზე კვლავ რეკავს ზარი
და ყვითელ ქარში

ზენიტისკენ მიცურავს ხმები...

აქ ცრემლი ისევ უსაშველოდ იღვრება ირგვლივ
და მოაბიჯებს უღმობელი

სიკვდილი მძიმედ,

ო, ჩაბჭირული გვირგვინით ხელში.

ის მოდის აღტაცებით

და სინარულით სავსე...

მღერის ეშმაკის ხმაზე.

ზედ ყვითელ კოშკზე ქრება ზარის მზარავი ხმები.

ბრიზი ქრის... მტვრისგან ძერწავს

ვერცხლის ძელების წყებას.

გოგონა

რად მაგონდები წვიმაში მარტის
შენ სკოლის ზღურბლთან, გოგო?
გახსოვს, რომ თოვლის გეძახდნენ ფრინველს!
ლაწვზე სიწითლე

დაგიბრუნა თანაკლასელმა.

ფრთის ერთი ღერი დაკარგე თეთრი
და ეს მცირედი დანაკარგი
ვერ იგრძენ მაშინ!
მე კი ამ კალმით, საყვარელო,
დღესაც ვწერ ლექსებს.

პიტარა

იწყებს გიტარა ტირილს, ცის კრის იმსხვრევა კოშკი.
იწყებს გიტარა ტირილს...

მისგან სიჩუმეს ნუ ითხოვ,

მისგან სიჩუმეს ნუ ელი!

ის განუწყვეტლივ ტირის, როგორც ჩანჩქერი არხში,
როგორც ქარები თოვლში...

მისგან სიჩუმეს ნუ ითხოვ,

მისგან სიჩუმეს ნუ ელი!

ო, ასე ტირის მზე ჩამავალი, ო, ასე ტირის ისარი,

როცა აცდება მიზანს!

ო, ასე ტირის მხურვალე ქვიშა

და კამელიის სილამაზე

მოვარდნილ სუსხზე!

ასე შორდება სიცოცხლეს გედი, დაგესლილი

ღრაკონის შხამით!

გიტარა, ო, ეს საწყალი მსხვერპლი,

ხუთი დანის ქვეშ მოცახცახე

და საცოდავი!

მადრიგალი ქალაქ სანტიაგოში

სანტიაგოში ჩამოდის წვიმა, გულია ტრფობით სავსე!
თეთრ კამელიის დარად
ფეთქავს მზის მკრთალი ლაქა.

სანტიაგოში ჩამოდის წვიმა... ისე ბნელია ღამე,
რომ ელვარებას მთვარის
ფარავს ღრუბელი ხშირი.

და ქვაფენილზე ქუჩის აღარ იღვრება ბროლი.
გიგ ზაფხის ზეცა ქროლვით
რამდენ ბურუსს და სევდას!..

შენი ზღვა შენში ღელავს, მზემ დაგივიწყა თითქოს;
მხოლოდ ჩემს გულში წვიმის
წკრიალებს სიმთა სითბო...

* * *

შორს, ცის სიღრმეში ჩუმად ლურჯი
ვარსკვლავნი კრთიან...
გადავარჩინო ტრფობა,
როგორ მოვიქცე ნეტავ?
კოშკებს ჩამოსხმულთ ნისლით – ცივი
დუმილი ფარავთ
და როგორ ვნახავთ ერთურთს,
ჩვენი თანჯარა ღამე
როცა არ არის ღია?
ასი ვარსკვლავი ლურჯი ღაჟვარდ
სივრცეში ცურავს...
თოვლით დაფარულ კოშკებს
ვეღარ ხედავენ სულაც.
ეს ჩემი ვნება მძაფრი, გრძნობა
ცით გადმოსული.
შევაღამაზო უნდა
თბილი ღიმილით სულის!

სანთელი

მწუხარე ფერების ფონზე სანთლების

ყვითელი ალი...

ის გიცქერს, როგორც მეუღაბნოე

ოქროსფერი სამოსელით.

აღაფლენს ლოცვას და უცებ ქრება.

თეთრი ყარყატი ცეცხლოვანი თვალებით კენკავს

თავის ბუდიდან ღამის

იღუმალ წებოვან ჩრდილებს...

და იწყებს ცანცანს მიცვალებული ბოშა ქალის

მრგვლად გახელილ

თვალების ფსკერზე.

პასაჟი

ხალხი არ ჩანს, არსაიდან არ ჩანს ხალხი!

ჭრიჭინობელას აქ ობოლი

ჭრიჭინი ისმის...

ბნელში ბურთულა ზარები კი

ხედავენ სიზმარს...

სიზმარი...

ღამე

ციცინათელა უთვალავი და ფარანები,
ლამპიონები და სანთლები...

ბაღში ირხევა ოქროსფერი

ფანჯრების წყება –

ჯვარედინი სილუეტებად...

ციცინათელა უთვალავი და ფარანები,
ლამპიონები და სანთლები...

სევილიური საიეტის

ვარსკვლავთა ქორო...

ნებისმიერი სიმღერა

ნებისმიერი სიმღერა – ეს არის ქარხანა ტრფობის!

და ფარსკვლავი კი –

მოცისფერო ქარხანა ღრრის,

გამოფსკვნილი

ეპოქის სულზე...

ჰგავს ამოოხვრას ტრფობის –

ამოძახილი ქარხნის.

მსირე მალრიბალი

ბაღში, აივნის ახლოს დგას ბროწეული ოთხი.

(და მწვანე გული

მოწყვიტე ჩემი.)

ფოთლებში სძინავს ოთხ ლიმონს ჩუმად.

(და ჩემი გული – სანთელი თაფლის).

როცა გაივლის ეს სიცივე

და სიმხურვალეც.

რა რჩება ბოლოს? –

არც ეს ბაღი

და არც ეს გული!

პროცესია

მარტორქები მიდიან...

მოსახვევთან ჯადოსნური ტყეა.

მომიანხლოვდნენ და თვითეული

თითქოს ვარსკვლავთმრიცხველად იქცა.

მიდიან მწყობრად,

თეთრი ქალღლის

ვერცხლისფერი მიტრებით თავზე.

მიდიან ღინჯად და გაბედულად,

კუდიანები, გრანდები და მაგიები –

კაცობრიობის მშფოთვარე შვილის –

როლანდის ნაკვალევზე...

სიზმარი

გული თვლემდა ნაკდულის პირას.

(მიიფიწყეს ობობა

აბლაბუდას ქსელში).

გალობდა თავის სიმღერას წყალი.

(მიიფიწყეს ობობა

აბლაბუდას ქსელში.)

გამოიღვიძა გულმა ტრფიალით.

(და ღუმს ობობა...

ქსელი საგსეა იღუმალეებით).

აჩუხჩუხდა და აიძღვრა ჭავლი

(და ღუმს ობობა,

ქსელი საგსეა იღუმალეებით).

და ჩაიძირა გული წყაროს სიღრმეში თითქოს.

(თეთრი ხელებით დამშვიდდება

მღელვარე წყალი.)

ჩქარი ღინება მიისწრაფის უკვე სხვა მხარეს.

(ქათქათა ხელებით

დამცხრალი ტალღები.)

სიჩუბე

მიაყურადე, შვილო, სიჩუმეს,
 მის იღუმალ და უცნაურ თვლემას.
სადაც სიღრმისკენ ილტვიან ხმები.
სიჩუმეს, სადაც
მღუმარებს გული.
სადაც არ ძალუძთ თავის აწევა.

ციფერბლატი

დროის სანთლებით შემოსაზღვრული –
მდუმარედ ვდგავარ!
ღრმად ჩაძირულა ციფერბლატის
მთვლემარე დისკო თეთრ სიჩუმეში...
ვხედავ: უსაზღვრო, სრულ მოძრაობას,
სად ციფრები და ვარსკვლავები
ერთიმეორის შესახვედრად
გარშემო ქრიან...

კაქტუსი ჩუბუკი

გარეულო ლაოკოონ!
რა წარმტაცი ხარ
ახალ მთვარის ქვეშ,
როცა ირხევი ტანეკლიანი.
რა წარმტაცი ხარ,
როცა ქარი
განგაშით მოდის!..
აღონისმა და ნიმფამ იციან
შენი ტანჯვა
გამოუთქმელი.

პარიანთა

ნამის ქვეშ —
ყურე სიჩუმის.

ვარსკვლავთცვენის ქვეშ —
სილორჯის ყურე.

ყურე მაგ შენი ბაგეების,
რომ იკოცნება ცრემლის წვეთებში.

* * *

ღამე ახალი მთვარის –
გადაეფინა მალლობს.

ღღე მიისწრაფვის აღმა,
რომ მწვერვალები ნახოს.

ღამე – მღუმარე ველი.
ღღე – ზიგ ზაგებით ხშირით.

ღამე ცრემლებით სველი,
ღღე იმედებით სავსე.

სერგეი ესენოვი

„მოგსდევდა სევდა დიდ ბრამალების“...

მრავალფეროვანი, სიღრმისეული, მასშტაბური რუსული პოეზია, მხოლოდ ნიჭიერ ავტორებს თუ გაუღებებს კარს, გაუხსნის გზას და შეითავსებს; მიუჩენს ღირსეულ ადგილს თავის რიგებში. რთულია შეაღწიო და გაბრწყინდე იქ, სადაც თითქმის ყველა კაშკაშებს, მით უფრო, როცა ძალიან ახალგაზრდა ხარ, და მეგად მრავალწახნაგოვანი გარდაქმნების დროის მონაკვეთში მოღვაწეობ. ასეთ პერიოდში, ცალკეულ ინდივიდებს, მთელს საზოგადოებას ცხოვრება ათასგვარ სასიამოვნო, უფრო ხშირად კი - მეგად ძნელ გასავლელ ლაბირინთებს სთავაზობს.

მიუხედავად ამისა, სერგეი ესენინმა, გამოჩენისთანავე გაბედულად შეაბიჯა რუს პოეტთა ელიტაში. თავისებური ხმით და ქდერადობით გამოიკვეთა, გამოირჩა. ამიგომაც დიდი რუსი პოეტი ა. ბლოკი აღფრთოვანებით ლაპარაკობდა მის გალანგზე.

აღსანიშნავია, რომ ესენინის პოემია მშობლიურ, რუსულ ხალხურ სასიმღერო ტრადიციებთან ახლოს დგას და საოცრად მიმზიდველია. განსაკუთრებულია, მისი სიყვარული სამშობლოსადმი. პოეტი ელოლიავება ბუნებას, – თავის მამულის მშვენიერებას და რუსული პეიზაჟების აღქმა ფსიქოლოგიურ შეგრძნებამდე დაჰყავს.

პოეტი, ლიტერატურაში შემოჭრის პირველი დღიდან, ყოველი სტროფით მიგვანიშნებდა, რომ ავტორი თავის ქვეყნის ლიტერატურულ წრეებში მარტო კი არა, მსოფლიო პოეზიაშიც დაიმკვიდრებდა მაღალ ნიშას, რაც ძალიან მალე მოხდა. მისი შემოქმედება ხომ რუსულ და მსოფლიო პოემიის ფონდს ამდიდრებს.

ესენინი ბუნების წიაღში – სოფლად გაიზარდა ბებიას და ბაბუას მზრუნველობით; მათივე ალერსით გამთბარი, მეგობრობის უნართა და კეთილმოსურნე ხასიათით თანაგოლებს იზიდავდა. როგორც თავად აღნიშნავს, სოფლის

ონავარ ბიჭებთან ერთდ ყვავილებით მოჩითულ რუსულ ველ-მინდვრებში დარბოდა, ტბებში თევზებს იჭერდა. მისი რომანტიკული ბუნება მეტად შთამაგონებლად აღიქვამდა გარემოს. ერთგან, თავის ავგობიოგრაფიაში ამბობს, რომ ის მოსიყვარულე ბიძასთან ერთად, ხშირად, დადიოდა ცხენების დასარწყულებლად. განსაკუთრებით აოცებდა მშვიდ ღამეში მთვარე, რომელიც მდინარის გელაპირზე მიირხეოდა. პოეტს ეჩვენებოდა, რომ დედამიწის ფორთოხლისფერი თანამგზავრი მალე გამოცურდებოდა სანაპიროზე და ხელით შეეხებოდა მას. ესენინი ყველაფერს, რასაც ხედავდა, აღიქვამდა უსაზღვრო ემოციითა და გრძნობით, რაც მისი პოეტური ქმნილებების ყოველ სტრიქონში ჩანს.

ღიახ, პოეტის თითოეული ლექსი მისი ლირიკული სულის ნაწილია, ლაღი და ხატოვანი. მათ რუსული მიწის სურნელი ასდით.

ესენინი განსაკუთრებული ღირებვით გა-
მოირჩევა. ამასთან, ის ღრამაგული მუხგის მა-
გარებელია, იმპულსური, უსამართლობის წინა-
აღმდეგ შეურიგებელი, აქტიური მებრძოლი,
რაც მას ხშირად უხერხულობას უქმნიდა.

ესენინი ის პოეგია, ვისი შეყვარებაც ყვე-
ლა ერის შვილს შეუძლია.

ქართველები ღიდაღ ვაფასებთ მას. მით
უფრო, თავად მოისწრაფოდა ჩვენკენ. ის კარ-
გად იცნობდა და მეგობრობდა გიციან გაბიძეს-
თან, პაოლო იაშვილთან და, საერთოდ, „ცის-
ფერყანწელებთან“. გასახარი იყო მისი ყოველი
გამოჩენა ქართული პოეზიის ნიჭიერ წარმო-
მადგენლებთან.

ესენინს რუსი ხალხის სულის გკივილი
გულამდე აგანს და მის სათქმელს ამბობს. მას
აწუხებს ქვეყნისა და ხალხის წინაშე ჯერ კი-
დეგ გადაუწყვეტელი მწვავე სოციალური და
პოლიტიკური პრობლემები. პოეგს მოსვენება

არ უწერია; ის შფოთავს, განიცდის, რომ ახალი დროც სავსეა წინააღმდეგობებით.

ესენინი ფართო დიაპაზონის პოეტია. ბუნებრივ ნიჭთან ერთად, ის ცდილობდა, ყოველმხრივ, გაეღრმავებინა თავისი თვალთახედვა. ძალიან ბევრს კითხულობდა და მოგზაურობდა; მოიარა: ამერიკა, ევროპა, შუა აზია, კავკასია. მაგრამ საყვარელ სამშობლოზე უსაზღვროდ შეყვარებულს ყველგან თვალწინ ედგა თავისი ქვეყანა.

ო, რამხელა ტკივილი იყო ესენინის გრაგიკული ბედი!

მისი გარდაცვალება დიდად განიცადეს ქართველმა პოეტებმა, მთელმა საზოგადოებამ.

„ცისფერყანწელმა“ ქართველმა ნიჭიერმა პოეტმა გიციან ტაბიძემ, რომელიც, შემდგომ, თავად გახდა საშინელი გრაგიკული ბედისწერის მსხვერპლი, მეგობარ პოეტს სულისშემძვრელი სტრიქონები მიუძღვნა: „მოგსდევდა სევდა დიდ გრამალების და მოაგანე დარია-

ლამდე, სული სულს როგორ დაემალება, ჩვენი თვალები ცრემლით დალამდნენ“.

ესენინი დაიბადა 1895 წლის 21 სექტემბერს. 1925 წელი მისი დალუპვის თარიღია. ის სულ 30 წლის წავიდა ამ ქვეყნიდან. და, არაერთი ჭაბუკად წასული სხვა შემოქმედის მსგავსად, შეძლო და დაგოვა უკვდავი, მასშტაბური პოეზია, რითაც ამყობს რუსეთი და მისი საყვარელი პატარა მამული კონსტანტინოვო (რიამანის გუბერნია), სადაც თავის სოფლის ონავარ ბიჭებთან ერთად დარბოდა მომავალი დიდი შთაგონების პოეტი და მოქალაქე.

დაეით-ღონა

* * *

შენ სიჩუმეში ღამის იცრემლებოდი ცხარედ,
და იღვრებოდა ეს ცრემლები მიწაზე ისევ...
მე ეს მიძიმდა და გულს მტკენდა ო, როგორ მწარედ,
რომ ჩვენ ერთმანეთს ვერ გავუგეთ,
ვერ შევეთვინეთ.

გაუჩინარდი შენ შორეულ მხარეში სადღაც,
და ოცნებები ჩემი გაუფერულდა ერთობ.
მე დაფრჩი უიმედოდ, მოხეტიალე მარტოდ,
ვიტანჯებოდი ძლიერ,

სულში ტკივილი მენტო!..

საღამოობით შეხვედრის იმ ადგილებში დავალ,
რომელიც დარჩა ჩემთვის

ო, მეტად უწმინდესი.

შენი ტრფიალი დღესაც მე ისევ გულით დამაქვს
და სიჩუმეში ახლაც, შენი ქვითინი მესმის.

მორეული მხიარული სიმღერა

ვიღაც შორეთში ჩემგან რა მხიარულად მღერის,
მეც მინდა ისე ვიმღერო,

სულის იმ აღმაფრენით.

ვღაგვარ ტკივილით საფსე და ღუმილი

დგას ირგვლივ,

მაგრამ დამსხვრეულ გულით

უკვე არ ძალმიძს იგი.

სული მიიღტვის იქით, მკერდში მსგავს

ჰანგებს ეძებს,

მაგრამ ვერაფერს პოულობს,

უკვე ძალა არ შესწევს.

მე ფრენა აღრე დავიწყე, იდეალებზე გწუხდი,

განვლილ დღეებზე ფიქრში

დავხარჯე ყველა მუხტი.

აღრე მე თვითონ ვეძებდი დროს მღვრიეს,

უარყოფილს,

მაგრამ ამისთვის ამჟამად

უკვე ძალა არ მყოფნის.

ღამე

ღღე მოიქანცა და ღამისკენ გადაიხარა,
ტალღის ხმაური შეღამების
შუქზე მინელდა.

მზე ჩაქრა ცაზე, ის მგ საფრობით გადაიღალა,
და ფიქრიანი მთვარე
ღამის ზმანებებს მინებდა...

აყურადებენ ნაკადულთა რხევას მინდვრები,
დაბურული ტყე
ემზადება დასასვენებლად.
შეხედე, როგორ მოიჩხევა თალხი ბინდები
და უგალობენ ბუღბუღები
ღამის მშვენიებას.

შემოღამება ეფერება ჰანგებს მგოსნების,
ხმები გადააქვს მთვარის შუქზე
აღერსით ნიაფს.

მდინარე მიდის, მიღუღუნებს და ხმას უხამებს
ნაპირთან ახლოს იღუმალი
ლერწმების შრიალს.

* * *

არა მაქვს ძალა არც ქვითინის და არც სიმღერის,
 სიმწრის წუთები შეუპოვრად
 კვლავ ჩემკენ მორბის...
 მსურს დავიცალო გრძნობებისგან,
 ერთობ ვიმღერევი,
 ჩამესმის ხმები იღუმალის
 და შეუცნობი.

* * *

შენ წახველ, ჩემთან არასოდეს არ დაბრუნდება,
გადაივიწყე სამუდამოდ

ამ კუთხის მადლი,

ო, ახლა უკვე სხვას ულიმი, გრძნობა ხუნდება,

გირბევს ნიავი სიყვარულის

ქათქათა მანდილს.

სული განგაშებს, მეუფლება დუმილი ურჩი,

ბჭუტავს ბუნარი უხეიროდ

და ტკივილს მისევს!

ო, მაგრამ წიგნში შენახული ყვაველი ლურჯი

ბედნიერების იმ დღეებზე

საუბრობს ისევ!..

ბრიუსელის ხსოვნას

ჩვენ ვკვდებით, გული დაიფშენება მიწაში ცხელი,
მაგრამ ვერასდროს დაგვიფიწყებს

რუსეთი ვრცელი.

ვეტროდით ლამაზ ქალიშვილებს და

ქალებს გულით

და ვჭამდით მშრალ პურს, მეგობარო,

მათხოვრულ ფულით.

მაგრამ არასდროს გვეყვარებია სიყალბის მქმნელი,

მიდი, პლანეტა გაიარე

სიმღერით წრფელით.

ჩვენ ვართ რითმები, შექმნილები ძლიერი კალმით

და შეგვიძლია გამოვუშვათ

ცეცხლიც და კვამლიც!..

მაგრამ ყოველთვის ჩვენ ვიყავით,

ძვირფასო, ერთად.

და გაფხდით ფიცით შეკრულები

იმ ძალაღ ღმერთთან!

შენ მოკვდი უკვე, ხვალ თუ ზეგ კი მოვკვდებით

ჩვენაც,
მათხოვრულ ფულით უცხოვრია
არაფის ჯერაც!
ვხოჭნდით ფრჩხილით ჩვენ კაპიკებს,
ძვირფასო, მწარედ,
მთელი რუსეთი ახლა შენს ნეშტს
დასტირის ცხარედ!

პუშკინს

ტვერის ბულვარზე მე შენს ძეგლთან
ვდგავარ ეულად,
ვოცნებობ შენზე და ვსაუბრობ
საკუთარ თავთან.
ო, შენ, ალექსანდრ! შეძარტულო მთელი სხეულით,
იქეც ლეგენდად საუკუნის,
ძვირფასო, მართლაც!
როგორ მოგ მხამეს დაუნდობლად, შურით, სიავით,
ულირს საქციელს ჩადიოდნენ,
იქ ზევით, მაღლა!
ბურუსში გხვევდნენ, გულიც ბევრჯერ
დაგიზიანეს,
არც მე დამინდეს და ხულიგნის
დამასვეს დამლა.
იმ სიყვარულის თამაშებმა ვერ დააბნელეს
შენი კაცობა, სიამაყე
და ნიჭის ზგავი!..

და ეს ბრინჯაოს ქანდაკება ანათებს ბნელეთს
რომ დგახარ მტკიცედ შეუფალი –
ამაყი თავით!

მე კი აქ ვდგავარ მონაწილე მაგ სიდიადის
და გაძლეგ პასუხს საიდუმლოდ,

ურყევს, ვით მხედარს:

მე გაფქრებოდი, გაქრებოდა ეს ჩემი ლანდიც,
რომ მომენიჭოს, მეგობარო,
ამგვარი ხვედრი!

მაგრამ ვერაფერს ვერ დამაკლებს მუქარა, წყევლა,
ვიძლერებ დიდხანს უჩვეულო,

ჩემებურ ტემპით...

რომ ჩემი სტეპის სიძლერამ წრფელმა –
გამოსცეს ო, ამ ბრინჯაოს ქვით
უკვდავი ტემპრი!..

* * *

მთვლემარე ზარმა გააღვიძა მინდორი ვრცელი,
მიწა უღიმის დილის მზეს,
მშვიდად რომ გადმოსცქერის.
ლურჯ ციდან იყო დარტყმა მძლავრი და უეცარი
და ტყის სიღრმეში ხმაურის
მიმოიფანტა ქარი...
მდინარის იქით მთვარე იმალებოდა თეთრი,
ტალღებად გაიზიდა
წყლის მოშრიალე კალთამ...
ჭალამ მხრებიდან ღამის სიზმარი გადიფერტხა
და სადღაც გზაზე უეცრად
ზარის ხმა მიჩუმათდა.

მომშორდი შანჯარას

ჩემს თანჯარასთან ნუ მოხვალ,
ნუ ტირი ო, ასე მწარედ.
მომშორდი, არ მინდა გნახო,
ნუ თელავ
ბალახებს მწვანეს.
გისურვებ მე მთელი გულით,
რომ იყავ, ისეთი დაჩრე.
მე მინდა სიმშვიდე სრული
და ახლა
სიჩუმეს ვაჩრე.
მე შენი არა ვარ, იცოდე,
არაფინ არ მიყვარს ახლა.
რაც გინდა, ო, იგი მიწოდე,
მე შენი არ
მინდა ნახვა!
იყო დრო, მიყვარდი ძალიან,
ჩვენს ტრფობას არ ჰქონდა კიდე.

კლასიკური პოეზია: თანამანები

დღეს შენთვის მე აღარ მცალია,
მომშორდი, ნუ
მტანჯავ კიდევ!

* * *

ო, ქარიშხალო, შენ თუ რა ხარ, ეშმაკმა უწყის!
აჭედებ ლურსმნებს სახურავზე
შენ, ფრთებგაშლილი.
დღეს არ ხარ ისე საშინელი, რომ იყავ უწინ,
და ბედი ჩემი მინდა შენთან დავაკავშირო.

* * *

ო, გულო, შეჩერდი, მისმინე,
შენ მუდამ ძალღურად ხვნიეში!
მე ჩემთვის ქურდულად ვსისნებ
და ბებუთს
კვლავ ვმაღავ ხელში.
გავირჯობ ადრე თუ გვიან
ნეკნებში ელვარე დანას!
დავტოვებ საწუთროს რიალს
და ლპობად
სიშორეს თანაც.
ილაცბონ, დე, იყოს შეხლაც
ამ შუქზე მზისა და მთვარის,
თუ რჩება რაიმე ქვეყნად,
ო, სიცარიელე
მკრთალი.

არყის ხე

ფეთქავს არყის ხე თეთრი ჩემს
ფანჯარასთან ახლოს,
ო, ის ღგას ერთადერთი,
უხმოდ გასცქერის მაღლობს.
თითქოს სიზმარში ეღავს ის ვერცხლისფერი ალით,
მარტო ღგას ღამის მთევარი,
ფიფქების რხევით მთვრალი.

მოვიღა ღიღა, გარშემო უვღის ფაქიზი კრთომით.
ღა მის რტოებზე იღვრება
თეთრი ფანტელი თოვღის.

* * *

თოვლიან სივრცეში ჭაბუკურ ძახილით,
კვლავ მიქრის მინდორზე
ვიღაცის მარხილი...
მასზე ზის სხვა ვინმე და ცრემლი მერევა,
სად გაქრა ის ღელვა,
და ბედნიერება?
დამთავრდა ის ჟამი გიჟური ჭენების,
ოცნებით მივქრივარ
მეც შეუჩერებლივ!..

გაგაფსულის საღამო

მოვერცხლილი მღინარე ისევე მიიღრხევა
და საღამო მეფობს

გაზაფსულის მწვანე...

ტყიან მთების იქით მზის მკრთალდება სახე,
მთვარე ოქროსრქება
გამოცურდა გარეთ...

ჩამავალ მზის მხარეს ფარავს ვარდისფერი,
და შინ მოქანცული

ყანის მუშა მოღის.

ბუღბუღებმა ისევე მოიღერეს ყელი
და სინაზით საფსეს
აქღერებენ მოტივს.

და აღერსით უსმენს ამ სიმღერებს იგი,
სიშორიდან ისევე

აინთება დილა.

კლასიკური პოეზია: თანამედროვეობა

და შორიდან დასცქერს ვარსკვლავების რიგი
და უღიმის ზეცა
მიწის ხავერდს თბილად.

სიყვანვილე

ცრემლსა და ოცნებას,
ყვაფილთა სიმრავლეს
შენ გჩუქნი ყველას.

აღერსით ფარულით,
ზღაპრებით ღვარულით
მე ისევე ვღელავ!

წამება რამდენი,
ხმა შუქის დამდენი,
კვლავ მოაქვთ ერთად...

მაგრამ მათ ერთბაშად
ჯანდაბას მოვისვრი,
შენ მოდი ჩემთან!

* * *

ტირის ბორიო, ვიოლინო ვით ბოშა ქალის,
ო, საყვარელო, მოიშორე
 ღიმილი ავი.

მე ეს ძრისხანე გამოხედვა სულაც არ მაკრთობს,
ბევრი მსურს, მაგრამ
ცოტა რამე მეყოფა მარტოს.

ვართ შორეული, და ერთუთის ცოტა რამ გვესმის,
შენა ხარ ნორჩი, – მე ცხოვრების
 სავსე ვარ გესლით.

ბედნიერება სიყმაწვილეს, მე – ხსოვნა მხოლოდ
და თოვლიანი ღამეების
ვარსკვლავთა ქორო...
შენს ღიმილს ვუცქერ, ემატება გულს სიძიმბილი,
ვიოლინოა ჩემი სულის
ქარის კივილი!

* * *

მოწყენილობა... უღმობელი წამებით გული,
ისევ ბობოქრობს უსაშველოდ

და მეგლიჯება!

მწუხარე ხმები არ მასვენებს, განგაშებს სული,
წამოვწვები და ტკივილი კვლავ ტკივილად რჩება.
თავბრუ მეხვევა ხმაურისგან, რომელიც მოდის,
არ მაქვს სიმშვიდე, ყოველივე

მე ტანჯვად მექცა!

არ ვიცი, გული დაიბრუნებს სიმშვიდეს როდის,
და მღვრიე ღღეებს, ვცდილობ,
მაგრამ, ამაოდ ვკეცავ.

ამგვარი ბედი, მე არ ვიცი, რად მერგო წილად!
დავდივარ, მაგრამ უკვე

თავის დაქნევაც მიჭირს!

ამ მწარე ხვედრთან, მე არ ვიცი, რამ დამაწყვილა,
ბედნიერებით იზომება
ცხოვრების ნიჭი.

* * *

არა ღიმილი ირბი, არა ხელებით შეხება,
მე უკვე მიყვარს სხვა ვინმე,
რაც შენ სულაც არ გეხება.
ხომ კარგად იცი, შეხვედრის შენთან
არა ვარ მოსურნე,
მე შენ ვერ გხედავ, იცოდე,
მე შენთან აღარ მოვსულვარ.
გამოვიარე უბრალოდ, რაც მე არაფერს მომიტანს,
გულის კარნახით სარკმელში
მხოლოდ შეხედვა მომიხდა.

* * *

შენი ტრფიალით ვიყავ მე უჩვეულოდ მთვრალი.
მასსოვს, ბილიკი ვიწრო

და თმების სიელვარე!

შემოდგომური ღამით რხევა ლანდების მკრთალის,
დღე იყო ძალზე მოკლე
და გრძლად ნათება მთვარის...

მეუბნებოდი, მასსოვს: „ღრო ამდენს აღარ გვაცლის!
ის სევდას შემოგვაქსოვს

და სხვა ვინმეზე გამცვლი“.

არყის ხემ მოშრიალემ ის ჟამი მომაგონა,

როცა ვფანტავდით ყვავილს

და ვარდებს კონა-კონად!..

ჟამმა ტკივილით დამმეწყრა, სხვასთან

შეხვედრა მიმიძიშ,

თუმც სხვა ქალებში დავეძებ

შენი თვალების ციმციმს!

* * *

ღამეები მთვარიანი, ღამეები ლურჯი,
მე ლამაზი ბიჭი ვიყავე,

თან ზედმეტად ურჩი.

მეტად შეუკავებელი, ძალზე ფიცხი თანაც,
ყველაფერი შორს გაფრინდა,
დარჩა ხსოვნის ხანა...

დაცხრა გული და თვალებმაც შეიცვალა ფერი,
მთვარიანი ღამეები,
ლურჯი აღმაფრენით!..

* * *

თოვლის დაბლობი ვრცელი, ცაზე
ფერმკრთალი მთვარე,
თეთრმა ზეწარმა, ერთობ,
დათარა ჩვენი მხარე.
თეთრი ცრემლებით ტირიან ტყეში ხეები არყის,
ვინ მოკვდა? იქნებ მე მოვკვდი?
და ტყე თეთრ ცრემლებს მალფრის?

* * *

გემშვიდობები, მეგობარო, ღელვას ვერ ვძალავ.
ისევ აწყდება ო, ეს გული

ნაპირებს მძიმედ!..

და სიყვარულის ყოვლისშემძლე თარული ძალა

გვიტოვებს ისევ საიდუმლოდ

შეხვედრის იმედს!..

მშვიდობით, ჩემო, ხელს არ გართმევ,

უსიტყვოდ მხოლოდ,

არ დაიმჩნიო ნაკვალევი უაშინდობის!

ვინც ცხოვრობს ქვეყნად, ხომ სიკვდილი

ეწვევა ბოლოს,

არათყერია აქ ახალი,

მივალ, მშვიდობით!

ბიოგრაფიული
ქრონიკა

მშობლებისგან გავიგე, რომ დოდო ვარლამის ასული ნარმანია, დავიბადე 1939 წლის 17 მაისს სოფელ კახათში (ზუგდიდის რაიონი). აქვე წარჩინებით დავამთავრე საშუალო სკოლა. 1961 წელს სწავლა განვაგრძე თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში.

უმაღლესი განათლება მივიღე ჟურნალისტიკის სპეციალობით. განაწილებით მოვხვდი აფხაზეთში. თავიდან, ძალიან მცირე დროით, ვმუშაობდი გალის რაიონულ გაზეთში, მალე, ოჯახის შექმნასთან და-

კავშირებით, საცხოვრებლად გადავედი ქ. სოხუმში. მთელი ჩემი ცხოვრება ვიმუშავე ქართულ რესპუბლიკურ გაზეთში სხვადასხვა თანამდებობებზე: ბოლო წლებში – იდეოლოგიის განყოფილების გამგედ. მაქვს რადიომაუწყებლობაში მუშაობის გამოცდილება.

წლების განმავლობაში ლექციებს ვკითხულობდი აფხაზეთის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, ჟურნალისტიკის განხრით.

1992-1993 წლების რუსეთ-საქართველო-აფხაზეთის ომის შემდეგ, მთელი ჩემი ოჯახით გავხდი ღვენილი.

წლების განმავლობაში ვიცხოვრე საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში (სამეგრელო, აჭარა, იმერეთი). შემდეგ, მეგად მძიმე ცხოვრების პირობების გამო, იძულებული გავხდი გადავსულიყავი ქ. მოსკოვში, სადაც საცხოვრებლად მიგვიწვიეს შვილებმა. მოგვიანებით მეუღლესაც მოუწია დროებით საქართველოს დავტოვება.

წლების განმავლობაში გაგრძელდა ღვენილობის მძიმე წლები. ქ. მოსკოვში მე და ღვენილი ვაბუნია მჭიდრო კავშირი დავამყარეთ ქართულ ეკლესიასთან, სათვისტომოებთან. ქართუ-

ლი კულტურის სახლში (ცენტრთან) ჩავებით კულტურულ-საზოგადოებრივ საქმიანობაში. აქტიურად ვმონაწილეობდით სხვადასხვა სახის ღონისძიებებში, რამაც განაპირობა ის, რომ მე და დავით გაბუნია მიგვიღეს სრულიად რუსეთის ქართველთა კავშირში.

დავინტერესდი საგამომცემლო საქმიანობით; ვურედაქტორე დავით გაბუნიას ორ პოეტურ კრებულს, რომელიც გამოსცა „Парти Люкс“-მა (ქ. მოსკოვი).

მოსკოვში ჩვენი ყურადღება მიიპყრო განადგურების პირამდე მისულმა ქართულმა კულტურულმა მემკვიდრეობამ.

სამწუხაროდ, ჩვენი წინაპრების დიდი მცდელობით ნაგებ-ნაამაგარი სხვადასხვა დანიშნულების არქიტექტურული ძეგლები, თუ დროზე არ იქნა მიღებული ზომები, შეიძლება მოიშალოს. მათ საჩქაროდ სჭირდებათ აღდგენა-რესტავრაცია. აგრეთვე, არასაიმედოდ ინახება ძვირფასი საგანძურები. ამიგომაც დავაყენეთ საკითხი სრულიად რუსეთის ქართველთა კავშირის ადმინისტრაციის წინაშე ქალაქ მოსკოვში 2009 წელს. ხოლო 2013 წელს, თბილისში დაბრუნების შემდეგ, საქართველოს საპატრი-

არქოს მივმართეთ წერილობით, რათა დაინტერესდნენ ამ მეგალ მტკივნეული პრობლემით.

ვფიქრობთ, გარკვეული ძალისხმევით შეუძლებელი არ იქნება ამ საშვილიშვილო საქმის მოგვარება. მით უფრო, მოსკოვსა და საქარველოში არიან პაგრიოგულად განწყობილი და ფინანსურად უზრუნველყოფილი პირები, და, როგორც ასეთ დროს ჩვევიათ ჩვენი ერის სახელოვან შვილებს, უკან არ დაიხევენ.

მთავარია, ამ მიმართულებით იაქტიურონ იმათ, ვინც წლების განმავლობაში საქმის კურსში არიან.

* * *

მინდა დავუბრუნდე ჩემთვის მეგალ მტკივნეულ საკითხს. ომის ქარცეცხლში გახვეულ ქ. სოსუმში, გაუგებარ ვითარებაში, განადგურდა დასასაგამბად გამზადებული ჩემი ორი წიგნი: „მთებში ჩაძირული ბილიკები“ და „თეთრი ხეივნის გავლით, ანუ აკაცის ყვავილობის ქამს“ და სხვა პუბლიცისტური თუ ლიტერატურული

ხელნაწერები, რომლებზედაც მთელი ცხოვრება ვიმუშავე. ასეთივე ბედი ეწია პოეტისა და მთარგმნელის დავით გაბუნიას ნამუშევრებს. დაკვარგეთ, აგრეთვე, ჩვენი საერთო იშვიათი ბიბლიოგრაფიული წიგნებით მდიდარი ბიბლიოთეკა.

ღვენილობის პერიოდში ჟურნალისტური და ლიტერატურული საქმიანობა გავააქტიურე. შევძელი დამეწერა და, საქართველოში დაბრუნების შემდეგ, გამომცემლობა „უნივერსალში“ გამომეცა წიგნი, რომელიც შედგება სამი ნაწილისაგან: „საბედისწერო ფერიცვალება“ (პუბლიცისტიკა), „ქამთა რიალი“ (პროზა), თარგმანები მსოფლიო კლასიკური პოეზიიდან.

წიგნმა სერგეი მესხის პრემია დაიმსახურა.

ბუნებრივია, განვაგრძობ მუშაობას პუბლიცისტიკაში. დავით გაბუნიასთან ერთად კვლავ ვეწევი მთარგმნელობით საქმიანობას.

დიდი რუდუნებით ვცდილობ ომის დროს ქ. სოხუმში დაკარგულ ორივე წიგნში შესული ნაწარმოებების აღდგენას. ასევე ვქმნი ახალ მცირეგანიან პროზას – ნოველებს, მოთხრობებს, პოეტურ თხრობით ნიმუშებს.

* * *

სხვათა შორის, მინდა აღვნიშნო, რომ ვარ საქართველოს ჟურნალისტთა კავშირისა და საქართველოს მწერალთა ეროვნული აკადემიის წევრი. მიღებული მაქვს აფხაზეთის დამსახურებული ჟურნალისტის წოდება.

მოსკოვში, დევნილის სტაგუსით ხანგრძლივი ცხოვრებისას, გავწვერიანდი რუსეთის ფედერაციის ჟურნალისტთა კავშირში; აგრეთვე, ვირიცხები ქ. მოსკოვის ჟურნალისტთა კავშირში. მაქვს ჟურნალისტის საერთაშორისო წიგნაკი.

თავის დროზე ვიყავი სსრ კავშირის ჟურნალისტთა კავშირის წევრი.

ჩემი ლიგერატურული ფსევდონიმია ღონა კოლხი.

სულ ეს არის მოკლედ, რისი თქმაც შეეძელი საკუთარ თავზე.

ღაეით გიორგის ძე გაბუნია ღაეიბაღე 1931 წლის 17 მაისს სოფელ ბანძაში (მარგვილის რაიონი). აქვე ღაეამთავერე საშუალო სკოლა. უმაღლესი განათლება მივიღე ქ. სოხუმის პედინსტიტუტის ფიზიკა-მათემატიკის ფაკულტეტზე, ფიზიკის განხრით.

1957 წლიღან ვმუშაობღი ქ. სოხუმის შოთა რუსთაველის სახელობის პირველ საშუალო სკოლაში ფიზიკის მასწავლებლაღ. შემდგომში, კი ღირექტორის მოაღგიღედ სასწავლო-აღმზრღელობით ღარგში (1986 წელს სკოლა გაღაკეთღა გიმნაზიაღ).

ღექსების წერა ღაეიწყე 10-12 წლის ასაკში. უფრო მეგაღ ეს ღექსები იყო სახუმარო („ამხანაგთა სათრეველაღ“). ქ. სოხუმში გამო-

ვეცი 8 პოეტური კრებული: „იალქანი ქარში“, „მთვარის ხეივანი“, „ასე ირხევა სიმი ყოველი“, „როცა ხეები ჩამოთოვს ფოთოლს“, „სიჩუმის აფრები“, „ლურჯი მდინარე“, „სიშორის ნათელი“, „გაზაფხულის საგალობელი“.

აფხაზეთიდან დევნილობის პერიოდში ვცხოვრობდი ქ. ქუთაისში, შემდეგ ქ. ბათუმში. სადაც სისტემატურად იბეჭდებოდა ჩემი ლექსები ჟურნალ-გაზეთებში.

1996 წლიდან, შვილების თხოვნით, საცხოვრებლად გადავედი ქ. მოსკოვში. მონაწილეობას ვიღებდი ქართული სათვისტომოს მიერ მოწყობილ ლიტერატურულ საღამოებში, რომელიც ეხებოდა ქართველი კლასიკოსების (ნ. ბარათაშვილი, ი. ჭავჭავაძე, ა. წერეთელი, გ. ტაბიძე, გ. ტაბიძე, ლ. ასათიანი, მ. გელოვანი, მ. გამსახურდია) ცხოვრებასა და მოღვაწეობას.

ვეწეოდი მთარგმნელობით მუშაობას დონა კოლხი – დოლო ნარმანიასთან ერთად. ჩემი ლექსები და თარგმანები ხშირად იბეჭდებოდა მოსკოვში გამოქვეყნებულ ჟურნალ „ემიგრანტში“.

2000-2001 წელს გამომცემლობა „Ларти Люкс“-მა დაბეჭდა ჩემი ლექსების ორგომეუ-

ლი: „მარები ნიქარებში“ და „ფოთოლცვენის ლანდები“ რ. კონჯარიასა და დ. ნარმანიას რედაქტორობით. 2002 წელს ქ. თბილისში, მწერალთა სახლში, აფხაზეთის მწერალთა ორგანიზაციამ მოაწყო ამ წიგნების პრეზენტაცია.

2006 წელს სათვისგომოს ინიციატივით მოსკოვის ქართულმა ახალგაზრდულმა მოძრაობამ გადამიხადა 75 წლის იუბილე და ამირჩია ამ ორგანიზაციის საპატიო წევრად.

ვარ სრულიად რუსეთის ქართველთა კავშირის წევრი.

2009 წელს ჟურნალისგ დ. ნარმანიასთან ერთად ქართულ სათვისგომოში დაეაყენე საკითხი მოსკოვში წინაპართა დანგრეული სამარხებისა და სხვა ისტორიული ძეგლების აღდგენის თაობაზე. სათვისგომომ და ქართულ ეკლესიასთან არსებულმა ქომაგთა საბჭომ ამ მიმართულებით დასახეს ერთობლივი ღონისძიებები.

2011 წელს საცხოვრებლად გადმოვედი ქ. თბილისში. 2012-2013 წლებში გამომცემლობა „უნივერსალმა“ დ. ნარმანიას რედაქტორობით დაბეჭდა ჩემი ლექსების ოთხგომეული: „ვარდფურცლობის დღესასწაული“, „კვივიან სამრეკ-

ლოს მარები“, „ფერიცვლების ველი“, „სიშორის ფერები“ - საერთო სათაურით „ცისა და მიწის ოთხი ხეივანი“.

ჩემი ლექსები და თარგმანები ხშირად იბეჭდება თბილისში გამომავალ ჟურნალ-გაზეთებში.

გამოსაცემად მომზადებული მაქვს ახალი ლექსების ორგომეული „ჩამავალი მზის მელოდები“. ვმუშაობ მემუარულ წიგნზე „ჩემი ცხოვრების ოთხი დრო“.

სარჩევი

იოჰან ვოლფგანგ გოეთე

შეჩერდი, დროო!!!.....	6
დედას.....	11
ულამაზესი დამე.....	13
მარტი.....	14
დამშვიდობება.....	15
მაისის სიმღერა.....	17
ველური ვარდი.....	18
წარწერა წიგნზე.....	20
უთავშესაფროს ღამეული სიმღერა.....	21
წლები.....	22
იოჰან დანიელ ვაგნერს.....	23
ვიპოვე.....	24
უქარო ზღვა.....	25
ემილია ფონ შილერს.....	26
ღამეული აზრები.....	27
ყვირილი.....	28
***შენ როცა წახველ.....	29

კლასიკური პოეზია: თანამანუში

ანეტას	30
თითოეულს და ყველას	31
***ძირს ჩამოდიან მუქი ბინდები	32
თვითდაჯერებული	34

ჯორჯ გორდონ ბაირონი

ვით სპარტანელი ფარსდაყრდნობილი ამაყად ვღვავარ!	36
ელეგიები თირზას	42
***გათავდა, მორჩა! ჩემი რწმენის დაიმსხვრა კოშკი!	46
***ანესლის მთაო, შენს ლურჯ კალთებს, ვიცი, ვანსოვარ!	47
თომას მურს	48
უძინართა მზეო!	51
ის ჯადოქრობა გაქრა	52
*** როგორ გვიყვარდა ხეტიალი მე და შენ ღამით	53
***მესაიდუმლეს მშფოთვარე გულის	55
ჩემი დაბადების ოცდამეცამეტე წელი	56

კითხვა სიყვარულზე.....	57
ექსპრომტი პასუხად მეგობარს.....	58
პენელოპას.....	59
***ო, თუკი სული შორს, მიღმა ცათა.....	60
სტანსი.....	62
რომანსი.....	63

პერსი ბიში შელი

...“ღა ფერადებში მიცურავს შელი“.....	66
მერი გოდვინს.....	71
სიმღერა პროზერპინაზე.....	73
სამყაროს თანამეზაფრები.....	74
ვორდსფორთს.....	75
კეთილი ღამე.....	76
მცირე კუნძული.....	77
ღრო.....	78
იტალიას.....	80
ხვალ.....	81
კ...ს.....	82
ჯონ ჟიტსს.....	83

კლასიკური პოეზია: თანგმანები

ინდური მელოდია	84
სიმღერა	86
***მაშინებს შენი მოფერება	87
ნეტარება.....	88
ღეწნილები	90
ეპიტაფია.....	93
რომაელის ოთახი.....	94

ჯონ ქიტსი

ვისი სახელიც წყალზე წერია	96
ლექსი დაწერილი შოტლანდიაში, ბერნსის სახლში.....	102
***ეშიშობ, სიკვდილმა რომ უეცრად.....	103
***მე მიყვარს შენი თვალების სითბო	104
***თეთრო ფერიაგ, იძინე მშვიდად.....	105
სიკვდილზე	106
ბერნსის საფლავის მონახულებისას.....	107
როცა წაფიქვითხე „მეფე ლირი“	108
***წელიწადს ოთხი სხვადასხვა დრო აქვს	110
სიმღერა	111

ვარსკვლავს	112
***ჩამოიფერტხა მტვერი ფრთებიდან.....	113
მარგარიტას სიმღერა	114
***წავიდა ის დრო.....	116
ბაირონს	117
ჩატერტონს.....	118
***ნეტავი, რაზე ვიცინოდი სიზმარში ახლა?	119

უოლტ უიტმენი

„ვინ არის ის?“	122
მრავალთა შორის.....	129
ო, კაპიტანო! ჩემო კაპიტანო!	130
ო, ჰიმენეი! ჰიმენეი!	133
ჩირაღდანი.....	134
ლამაზი ქალები	135
სრულყოფილება	136
სიბერისას	137
დრო და ადგილი.....	138
თუ ვინმე მიყვარს.....	139
ეს ლანდი ჩემი მსგავსია.....	140

კლასიკური პოეზია: თანამანები

ზარები ტირიან.....	141
შეხედე, მთვარეე ჯადოსნურო!.....	142
მშვიდობით, ჩემო შთაგონებაე!.....	143
ღამით მარტო სანაპიროზე.....	146
თქვენ ხართ ის არსება?	148
როცა წიგნს ვკითხულობ.....	150
როცა მაწვება დრო.....	151
თანხმობა	152

ფედერიკო გარსია ლორკა

სანტიაგოში კვლავ ცეკვავს მთვარე... ..	154
ნარცისი	161
სერენადა.....	163
სევილიური იავენანა	165
ყვითელი ბალადა.....	166
ირენა გარსიას	167
ვერლენი	168
MEMENTO	169
სოლეა	170
ტყვე ქალი	171

***ეშრალია მიწა, ჩუძია მიწა.....	172
მონადირე.....	173
ზანგების სიმღერა კუბაზე.....	174
აფსუს!.....	177
გზაჯვარედინი.....	178
გამოთხოვება.....	179
კორღოვოს კვარტალში.....	180
***საით გარბინარ, ბინულო, საით?.....	181
მცირე ბალადა სამ მდინარეზე.....	182
სამი ხე.....	184
ახალი მთვარე.....	185
გაზაფხულის სიმღერა.....	186
ბედისწერა.....	188
ბალი.....	189
რხევის ამპლიტუდა.....	190
მზე ჰორიზონტზე დაეშვა.....	191
***აგვისტო. ცისკარზე ატამი თამთამებს.....	192
სოფელი.....	193
ჰორიზონტი.....	194
***ჩემი თვალების უმისოდ შენ საბრალო ხარ, სულა!.....	195

კლასიკური პოეზია: თანგმანები

პირველი ოცნების სიმღერა	196
უსიმღერო მიწა.....	197
წასვლის საათი	198
ხოლო შემდეგ.....	199
სადღესასწაულო გასეირნება.....	200
ცის კუთხე.....	201
ჩრდილოეთი	202
სამი მოთხრობა ქარზე.....	203
სასწორი	205
ნიშნობა.....	206
ჩქარი დინება	207
ეს სიმართლეა.....	208
მოსახვევს იქით	209
გულუბრყვილო სიმღერა	210
ცეკვა	211
ბალი მარტში	212
საწყისი	213
ხმა შორეული.....	214
გრანადა და 1850.....	215
დანა	216
კვალდაკვალ.....	217

ღედა.....	218
პატარა ტყე.....	219
შემთხვევა.....	220
მარტობა.....	221
სანტიგოში კვლავ ცეკვავს მთვარე.....	222
არიან მთები.....	225
***არ დასცდენია არცერთი სიტყვა.....	226
დიდი მოწყენილობა.....	227
ადელინა სეირნობაზე.....	228
დაბრუნების სუიტა.....	229
შაფი მთვარეები.....	230
უიმედო სიმღერა.....	231
ის მოკვდა დილით ადრე.....	232
შვიდი ასულის სიმღერა.....	233
მალაგენია.....	234
ცეკვა.....	235
მუნჯი ბიჭი.....	236
პრელუდია.....	237
ზარი.....	238
მიდიოდა ხალხი.....	239
შემოღამების ორი მთვარე.....	241

კლასიკური პოეზია: თანამანები

კარუსელი.....	243
სიმღერის ხე.....	245
ყვავილი.....	246
კლოუნი.....	247
ზღვის ნიჟარა.....	248
ამოდის მთვარე.....	249
*** ერთგულ მეგობრებს უთხარით – მოკვდა.....	250
სქემატური ნოქტიურნი.....	251
ქვემოთ.....	252
*** ფორთოხლებსა და ლიმონებს შორის.....	253
მაცდური სარკე.....	254
სეველიური პატარა სიმღერა.....	255
კივილი.....	256
გოგონა.....	257
გიტარა.....	258
მადრიგალი ქალაქ სანტიაგოზე.....	259
*** შორს, ცის სიღრმეში.....	260
სანთელი.....	261
პასაჟი.....	262
ღამე.....	263
ნებისმიერი სიმღერა.....	264

მცირე მადრიგალი.....	265
პროცესია.....	266
სიზმარი	267
სიჩუმე	268
ციფერბლატი.....	269
კაქტუსი ჩუმბერა.....	270
ვარიაცია	271
*** ღამე ახალი მთვარის.....	272

სერგეი ესენინი

„მოგსდევდა სევდა დიდ ტრამალების“	274
***უნ სიჩუმეში.....	280
შორეული მხიარული სიმღერა	281
ღამე.....	282
***არა მაქვს ძალა	284
***უნ წახველ.....	285
ბრიუსოვის ხსოვნას.....	286
პუშკინს.....	288
***მთვლემარე ზარმა გააღვიძა მინდორი	
ვრცელი	290

კლასიკური პოეზია: თანამანები

მოშორდი თანჯარას	291
***ო, ქარიშხალო	293
***ო, გულო, შეჩერდი	294
არყის ხე.....	295
***თოვლიან სივრცეში	296
გაზათხულის საღამო.....	297
სიყმაწვილე.....	299
***ტირის ბორიო, ვიოლინო	300
***მოწყენილობა... ..	301
***არა ღიმილი ირბიბი.....	302
***შენი ტრფიალით ვიყავ შე უჩვეულოდ მთვრალი	303
***ღამეები მთვარიანი	304
***თოვლის დაბლობი ვრცელი	305
***გემშივილობები, მეგობარო	306
ბიოგრაფიული ქრონიკა.....	307

რედაქტორი **მურმან ხურცილავა**

კომპ. უზრუნველყოფა **ნანა ყანდაშვილი**

ყდის დიზაინი **ირაკლი უშვერიძე**

გამომცემლობა „**უნივერსალი**“

თბილისი, 0179, ი. ჯავახიშვილის ბაზ. 19, ☎: 2 22 36 09, 5(99) 17 22 30
E-mail: universal@internet.ge; universal505@gmail.com

